

**Aneks do badań ruchu turystycznego w
województwie małopolskim w 2006r.**

**ATRAKCYJNOŚĆ OFERTY
MIEJSCOWOŚCI UZDROWISKOWYCH W
MAŁOPOLSCE.
RAPORT Z BADAŃ PILOTAŻOWYCH**

**Opracowanie:
prof. Tadeusz Grabiński
dr inż. Zbigniew Słomka
mgr Jolanta Kobus**

**Koordinator
mgr inż. Jan Wieczorkowski – Prezes MOT**

Kraków 2006

Małopolska Organizacja Turystyczna

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp	str.3
2. Ogólne informacje o uzdrowiskach Małopolski	str.4
3. Zasady doboru próby	str.16
4. Oszacowanie liczby gości odwiedzających miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce	str.19
4.1. Szacunek ruchu turystycznego dla wybranych miejscowości uzdrowiskowych – zastosowana metodologia	str.19
4.2. Odwiedzający ogółem	str.27
4.3. Odwiedzający krajowi	str.27
4.4. Odwiedzający zagraniczni	str.29
4.5. Profil odwiedzających	str.29
5. Określenie liczby turystów odwiedzających miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce	str.50
5.1. Turyści ogółem	str.50
5.2. Turyści krajowi	str.50
5.3. Turyści zagraniczni	str.51
5.4. Znaczenie uzdrowisk małopolskich w krajowej turystyce uzdrowiskowej	str.52
6. Analiza rozkładu cech turysty krajowego i zagranicznego w miejscowościach uzdrowiskowych	str.56
7. Wnioski	str. 72
8. Tendencje w ruchu turystycznym w uzdrowiskach	str.73

1. Wstęp

Tradycja polskich uzdrowisk sięga XIII wieku. Złoża leczniczych wód mineralnych i borowin pozwalają leczyć w Polsce wiele schorzeń. Uzdrowiska są miejscem nie tylko dla osób, które mają problemy zdrowotne, ale i dla tych, którzy poszukują spokoju i ciszy, bądź lubią się w turystyce kwalifikowanej lub w różnego rodzaju sportach.

Dlatego też nowoczesne leczenie uzdrowiskowe i powiązana z nim turystyka uzdrowiskowa posiadają dwa zasadnicze obszary rozwoju. Pierwszy z nich to odnowa sił biologicznych człowieka poprzez wykorzystanie wód leczniczych, kopalin naturalnych oraz właściwości klimatu. Obszar drugi to aktywne formy spędzania czasu wolnego (bliskość terenów górskich, leśnych oraz niewykorzystana baza sportowo-rekreacyjna). Około 40% kuracjuszy leczy w polskich uzdrowiskach choroby reumatyczne, 20% dolegliwości układu oddechowego, 12% układu krążenia, a 10% choroby przewodu pokarmowego. Większość uzdrowisk położona jest w pasie górskim i podgórskim oraz w terenie nadmorskim. Wszystkie polskie uzdrowiska stoją u progu poważnych zmian, głównie dotyczących procesu prywatyzacji oraz zmian w systemie zarządzania bazą uzdrowiskową.

Ważną kwestią gospodarki uzdrowiskowej, jest ciągle dostosowywanie oferty uzdrowisk, do trendów leczenia uzdrowiskowego obowiązującego w krajach europejskich. Jest to istotne zarówno dla poprawienia konkurencyjności polskich uzdrowisk, jak i dla podniesienia jakości obsługi w zakładach leczniczych. Procesy te powinny przebiegać nie tylko z myślą o turystach i kuracjuszach krajowych, ale również gościach zagranicznych. Dużą wagę należy przykładać również do rozwoju branż związanych z klasycznym leczeniem i turystyką uzdrowiskową.

Polska posiada 44 uzdrowiska statutowe, z czego połowa z nich znajduje się na południu kraju, a 10 w województwie małopolskim.

Nie wszystkie miejscowości uzdrowiskowe posiadają wymagane dla uzdrowisk obiekty. Braki dotyczą basenów kąpielowych, leczniczych i rekreacyjnych, domów zdrojowych jako ośrodka życia kulturalnego, ale również urządzeń niewymagających większych nakładów.

Uzdrowiska to nie tylko zaplecze sanatoryjne, które liczy ponad 40.000 łóżek, ale także ogromna licząca około 80.000 miejsc baza turystyczna. Potencjał ten stanowi około 18% bazy turystycznej całego kraju.

Punktem wyjścia do realizacji powyższych rozważań powinna być jasno sformułowana strategia rozwoju, zawierająca cele strategiczne oraz wynikające z niej konkretne zadania i projekty realizacji takie jak: wzrost znaczenia ekonomicznego usług świadczonych w uzdrowiskach, wzrost jakości środowiska i życia mieszkańców, zrównoważony rozwój miejscowości uzdrowiskowych wraz z otoczeniem.

Nowoczesne uzdrowiska, chcące konkurować z ofertą krajów Unii Europejskiej oraz krajów kandydackich, powinny spełniać funkcje centrum zdrowia, centrum turystyki i rekreacji, centrum sportowego oraz centrum kulturalnego.

Do celów uzupełniających można zaliczyć m.in.: tworzenie nowych miejsc pracy, poprawę konkurencyjności, tworzenie pozytywnego wizerunku jako centrum zdrowia, rekreacji i rozrywki.

Rozwiązywanie problemów związanych z rozwojem uzdrowisk wymaga stałej obserwacji zachodzących w nim zmian oraz pełnych informacji o funkcjonowaniu całych jednostek przestrzennych i ich infrastruktury leczniczej, turystycznej i komunalnej. Stąd konieczne wydaje się opracowanie zasad monitoringu i opartego na nim komputerowego banku informacji o obiektach, miejscowościach i gminach uzdrowiskowych.

W regionie małopolskim funkcjonuje 10 uzdrowisk, które łącznie dysponują 5000 miejsc noclegowych, a średnio na 1 zakład uzdrowiskowy przypada 122 miejsca. Według

danych Urzędu Statystycznego w Krakowie ponad 89% wszystkich miejsc noclegowych w Małopolsce skupione jest w 36 gminach, z czego:

- Krynica Zdrój – 9,9%
- Szczawnica – 3,8%
- Muszyna – 3,7%
- Rabka Zdrój – 3,2%
- Piwniczna – 2,4%

Największe natężenie miejsc noclegowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania w stosunku do liczby ludności występowało w Krynicy Zdroju (362 miejsca na 1000 mieszkańców), Szczawnicy (323) oraz Muszynie (205), przy średniej w województwie 19, a w Krakowie 20.

W 2004r. zakłady uzdrowiskowe udzieliły 42.999 noclegów, w 2005r. 56.659, spadła natomiast liczba osób korzystających z noclegów – odpowiednio 97.115 i 95.210.

Średnia długość pobytu turysty krajowego w uzdrowisku wyniosła w 2005r. 12,3 dnia, a turysty zagranicznego 7,2 dnia.

Zważywszy na liczbę uzdrowisk funkcjonujących w Małopolsce bezdyskusyjnie pozostaje znaczenie tego działu gospodarki dla rozwoju całego województwa małopolskiego. Jakość i różnorodność oferty turystycznej, w tym uzdrowiskowej, przy dużej konkurencji zarówno uzdrowisk polskich jak też słowackich i czeskich, ma ogromne znaczenie dla zwiększenia liczby osób z niej korzystających.

Tym celom służą niniejsze pilotażowe badania ankietowe przeprowadzone w 9 uzdrowiskach położonych na terenie woj. małopolskiego (powiaty: nowosądecki, nowotarski, wielicki i bocheński), których zadaniem było określenie wielkości ruchu turystycznego na tym terenie.

2. Ogólne informacje o uzdrowiskach Małopolski ¹

Bochnia

Bochnia jest jednym z najstarszych miast Małopolski. Choć mieszkańcy osady warzyli sól już w neolicie, to najstarsza zachowana informacja pisana o Bochni pochodzi z 1198 r. a znajduje się w dokumencie patriarchy jerozolimskiego Monachusa, potwierdzającym nadanie przez rycerza Mikorę Gryfitę - wśród innych dóbr - "sal de Bohegna" - soli z Bochni klasztorowi Bożogrobców z Miechowa. Zapewne jeszcze długo Bochnia byłaby jedynie osadą górniczą - prowadzącą, co prawda ożywione i rozległe kontakty handlowe, (czemu sprzyjało jej położenie przy ważnych szlakach komunikacyjnych) - ale tylko osadą, gdyby nie odkrycie tutaj w 1248 r. soli kamiennej. Było to pierwsze odkrycie soli na ziemiach polskich, toteż uruchomienie wydobycia nie było sprawą prostą, zarówno pod względem technicznym, jak i finansowym. Nastąpiło to w roku 1251. W dwa lata później, pomny na profity płynące z Bochni, książę Bolesław Wstydlivy wydał w Korczynie 27 lutego 1253 roku akt lokacyjny miasta Bochni z licznymi przywilejami; miasto otrzymało polską nazwę Bochnia, choć w akcie lokacyjnym wymieniono również niemiecką nazwę osady Salzberg - Solna Góra (góra - ówczesna nazwa szybu), a to ze względu na zamieszkujących wówczas w Bochni licznych przybyszów ze Śląska.

Przywileje poszerzyli jeszcze Władysław Łokietek i Kazimierz Wielki, któremu Bochnia zawdzięcza największy rozkwit.

Od drugiej połowy XVI wieku zaczyna się powolny zmierzch świetności Bochni, który później przeradza się w upadek miasta. Rozwojem miasta zachwiały pożary, ale najważniejszą przyczyną był regres Żupy, który nastąpił na skutek zaniedbań w eksploatacji złóż oraz rabunkowej gospodarki jej administratorów. Wiek XVII był dla Bochni pasmem ciągłych nieszczęść: epidemii, przemarszów wojsk, podpaień, rabunków. W połowie XVII

---

¹ Opracowano na podstawie danych i informacji dostępnych na stronach internetowych

wieku w Bochni przebywały wojska szwedzkie, łupiąc ją doszczętnie, "dzieła" dokończyły oddziały siedmiogrodzkie Franciszka Rakoczego i później Kozacy.

Odrodzenie nastąpiło dopiero końcem XIX wieku, do czego niewątpliwie przyczyniło się uruchomienie w 1856 roku linii kolejowej Wiedeń - Kraków - Dębica, przebiegającej przez Bochnię. W tym okresie wybudowano nowe domy, kształtujące reprezentacyjne ulice. W 1908 r. powstał jeden z najnowocześniejszych wtedy wodociągów miejskich w Galicji, w latach późniejszych miasto skanalizowano. Kopalnia soli została zmodernizowana, jednak szybki rozwój konkurencyjnych salin wschodniogalicyskich spowodował, że nigdy już nie odzyskała swojego znaczenia.

Lata międzywojenne zaznaczyły się pewnymi osiągnięciami w gospodarce miasta, które nie zdołały jednak umocnić podstaw gospodarczych Bochni, głównie z powodu kryzysu, jaki przeżywała kopalnia.

W okresie powojennym Bochnia powiększyła swój obszar i liczbę ludności. Bochnia posiada stosunkowo dobrze rozwinięty przemysł i usługi. Szansą na dynamiczny rozwój Bochni jest jej przekształcenie w ośrodek turystyki, rekreacji i lecznictwa - w oparciu o walory mikroklimatyczne i turystyczne kopalni soli (już w XVI wieku niektórzy podróżnicy odwiedzający bocheńską żupę np. Jodok Willich z Reszla, napomykali o jej leczniczych właściwościach).

W 1981 r. zabytkowe wyrobiska zostały wpisane do rejestru zabytków, a w 2000 roku Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski podjął decyzję o uznaniu bocheńskiej żupy za Pomnik Historii. Kopalnia jest niezaprzeczalnie największą atrakcją turystyczną miasta. To najstarszy, działający nieprzerwanie zakład wydobywczy w Europie. 750 - letnia działalność górnicza stworzyła podziemny labirynt solnych komór i korytarzy. Solne ściany i stropy sprawiają, że przepływające przez nie powietrze nasycone jest mikroelementami niezbędnymi do właściwego funkcjonowania organizmów żywych. Przez cały rok utrzymuje się tu stała temperatura, wysoka wilgotność i stopień jonizacji oraz duża zawartość chlorków sodu. Ten specyficzny mikroklimat leczy choroby górnych dróg oddechowych, astmę i dolegliwości alergiczne. Celem leczniczym ma służyć komora "Ważyn" - największe podziemne wyrobisko w Europie będące dziełem człowieka. Podziemne uzdrowisko dysponuje obecnie 220 łózkami dla amatorów pobytów nocnych. Kuracjusze mają do dyspozycji salę gimnastyczną, boisko sportowe, kawiarnię i wydzieloną część taneczną. Naziemna część Uzdrowiska składa się z komfortowego hotelu oraz centrum rehabilitacji i odnowy biologicznej, które proponuje kuracjuszom między innymi: kąpiele perełkowe i solankowe z hydromasażem, okłady borowinowe, krioterapię, kinezyterapię.

Podziemne wyrobiska udostępnione zostały także turystom. Zjazdy odbywają się szybem Sutoris - od XIII wieku nieprzerwanie czynnym. Mała piętrowa winda, zabierająca jednorazowo 12 osób, zwozi kuracjuszy i zwiedzających na głębokość 223 metrów. Potem spacer lub przejażdżka kolejką kilkusetmetrowym głównym traktem komunikacyjnym na poziomie August w kierunku szybu Campi. Charakter kopalni w Bochni jest specyficzny i niepowtarzalny, sprawia ona wrażenie autentycznie starej i surowej. Jest zdecydowanie mniejsza od Wieliczki i nie ma tu przepychu wielickiego muzeum, dzięki temu jednak daje autentyczne wyobrażenie o pracy wykonywanej tu przez 750 lat.

Kopalnia jest najcenniejszym zabytkiem Bochni, jednak godne uwagi są również inne obiekty i miejsca. Do takich niewątpliwie należy centrum z rynkiem, które przetrwało w średniowiecznym układzie urbanistycznym, jeszcze z czasów lokacji. Urokliwe kamieniczki pochodzą z XVIII - XIX wieku. Cennym zabytkiem sztuki sakralnej jest majestatyczny kościół farny (od 1997 roku bazylika mniejsza), ufundowany w 1253 r. Obecny wzniesiony ok. 1440 r., wielokrotnie przebudowywany, ozdobiony gotycką fasadą. Wnętrze barokowo - rokokowe. Bazylika jest sanktuarium maryjnym. Każdy, kto zawita do Bochni powinien odwiedzić muzeum. Znajduje się przy bocheńskim rynku w gmachu byłego klasztoru

dominikanów. Założone w 1959 r., nosi obecnie imię swojego założyciela i zarazem pierwszego kustosa Stanisława Fischera.

Ekologicznie czysty region, obiekt muzealny, jakim jest kopalnia soli, 800 - letnia historia, niepowtarzalna atmosfera miasta, to nie wszystkie atrybuty Bochni. Ciekawe okolice z dworakami podmiejskimi, zespołem barokowych i renesansowych budowli z XVII wieku w Nowym Wiśniczu, Lipnica Murowana z zabytkami budownictwa drewnianego oraz bliskość Krakowa i Wieliczki, a przede wszystkim bliskie sąsiedztwo tak znanych regionów turystycznych jak Beskid Wyspowy i Beskid Sądecki, czynią Bochnię wymarzonej miejscem na co najmniej kilkudniowy wypad.

Krynica

Krynica (pod nazwą Krzenycze) istniała już przed 1547r., o czym świadczy przywilej nadania sołectwa tej miejscowości dla Danka z Miastka (dzisiaj Tylicz). Rozwój miasta w okresie późniejszym wiąże się już z odkryciem w XVII w. leczniczych wartości źródeł mineralnych. Miasto i uzdrowisko położone jest na wschodnim skraju Beskidu Sądeckiego w dolinie potoku Krynica. Krynica otaczają wzgórza Parkowej Góry, Krzyżowej, Nasiennika. Leży ona na wysokości 560 - 620 m n.p.m. Położona jest w zasięgu trzech pięter klimatycznych: umiarkowanie ciepłego, umiarkowanie chłodnego, chłodnego. Średnia temperatura w roku waha się dla okolic Krynicy od 4,30C na Jaworzynie do 6,40C w Żegiestowie. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, a najchłodniejszym styczeń.

Zaczątkiem uzdrowiska był zbudowany w 1794 r. "Mały domek", który od 1804 r. pomieścił pierwsze zakłady kąpielowe. W 1807 r. Krynica została nazwana urzędowo zdrojem kąpielowym i zaczął tu wkrótce ordynować pierwszy lekarz. Wielką erę Krynicy jako uzdrowiska zaczęła w 1856 r. działalność Józefa Dietla - profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego uznawanego za ojca polskiej balneologii. Już od 1858 r. stosowano tu kąpiele borowinowe, a kontynuatorzy dzieła Dietla przyczynili się do rozwoju technicznego uzdrowiska. W tym okresie powstały takie obiekty uzdrowiskowe jak: Stare Łazienki Mineralne, Stare Łazienki Borowinowe, Dom Zdrojowy, drewniana Pijalnia Główna z deptakiem, liczne pensjonaty i teatr modrzewiowy. Do rozwoju uzdrowiska przyczyniło się również wybudowanie w 1786 r. linii kolejowej do Muszyny, przedłużonej w 1911 r. do Krynicy.

W końcu XIX w. Krynica była modnym i elitarnym miejscem pobytu i spotkań wielu sławnych Polaków (bywali tu m.in.: Jan Matejko, A. Grottger, H. Sienkiewicz, J. I. Kraszewski). W okresie międzywojennym przebywali tu również: L. Solski, H. Modrzejewska, W. Reymont, J. Tuwim, K. I. Gałczyński, J. Kiepura. W teatrze modrzewiowym, (który niestety spalił się w 1943 r.), występowali L. Solski i H. Modrzejewska. Krynica znana jest z twórczości ludowego malarza Nikifora zwanego Krynickim, którego prymitywistyczna twórczość malarska stanowi prawdziwą rewelację. Po pierwszej wojnie światowej uzdrowisko przejęły władze polskie. Odrestaurowano wtedy część obiektów i wybudowano wiele nowych np. "Nowe Łazienki Mineralne", pensjonat "Lwigród", "Nowy Dom Zdrojowy". Zbudowano też schronisko na Jaworzynie Krynickiej i kolejkę na Górę Parkową, stadion zimowy oraz tor saneczkowy. Krynica stała się również ośrodkiem sportów zimowych, odbywały się tu m.in. Mistrzostwa Europy w saneczkarstwie i Mistrzostwa Świata w hokeju na lodzie. W 1919 r. na wczasy lub leczenie przybyło do Krynicy 10.000 osób, a w 1938 r. liczba ta wzrosła do 40.000 rocznie. Druga wojna światowa i okres okupacji przerwały rozwój uzdrowiska. Po wojnie nastąpiła rozbudowa kurortu, powstały nowe sanatoria, efektowny zakład przyrodolecznicy, pijalnia główna z salą koncertową, korty tenisowe, boiska. Krynica stała się największym kurortem w zespole uzdrowisk Krynicko – Popradzkich.

Wody mineralne zmieniają się w zależności od głębokości. Płycej występują szczawy o podwyższonej zawartości jonu chlorkowego. Jako surowiec leczniczy wykorzystuje się

także w Krynicy borowiny z pobliskiego złoża torfowego. Do kuracji pitnej stosuje się następujące wody z licznych źródeł: Jan - silnie hipoosmotyczna szczawa wodorowęglanowo-wapniowa z zawartością chlorków, Słotwinka - woda lecznicza wysokozmineralizowana - szczawa silnie hipoosmotyczna, Zuber - szczawa wodorowęglanowo-sodowa, bromkowa, jodkowa, borowa, silnie hiperosmotyczna, unikalna w skali europejskiej woda lecznicza o niezwykle wysokiej mineralizacji, Kryniczanka - doskonała woda o wysokiej mineralizacji, Józef - jest to szczawa o dużej zawartości jonów wapniowych i bezwodnika kwasu węglowego, Mieczysław - jako wodę wykorzystuje się ją do leczenia chorób żołądkowych, wątrobowych a także skazy moczanowej. . Krynica posiada jedyne w kraju suche kąpiele z gazu naturalnego, bezwodnika węglowego dostarczonego ze źródła Zuber.

Krynica zapewnia kuracjom i turystom liczne atrakcje.

Na ofertę kulturalną składają się ekspozycje muzealne, koncerty w muszli koncertowej lub sali koncertowej i seanse w kinie.

Dodatkową atrakcją stanowi kolejka gondolowa na Jaworzynę Krynicką. Jest najdłuższą i najnowocześniejszą kolejką tego typu w Polsce. Może ona przewieźć w ciągu godziny 1400 osób (w sezonie zimowym 1600), a obszerne 6-osobowe kabiny poruszające się z prędkością 5 m/s zapewniają wygodną i bezpieczną jazdę.

Kolej linowa na Górę Parkową w Krynicy została wybudowana w roku 1937. Dolna jej stacja znajduje się tuż obok deptaku krynickiego. Górna stacja na szczycie Góry Parkowej (732 m n. p. m.). Długość trasy ciągnącej się w linii prostej wynosi 642 m, różnica poziomów wynosi 148 m. Budowana jest na tych samych zasadach, co kolej linowa na Gubałówkę. Wagonik ma miejsc na 50 osób, może przewieźć w ciągu godziny 500 osób. Czas trwania jazdy wynosi 2:42. Spadki na trasie od 19 do 26%.

Dla miłośników sportu i turystyki Krynica oferuje sankostrady, sztuczne lodowisko, wyciągi narciarskie, trasy rowerowe i szlaki turystyczne.

Liczne zabytki kulturowe w Krynicy i okolicznych miejscowościach są magnesem przyciągającym turystów.

Atrakcjami przyrodniczymi Krynicy i okolic są lasy bukowe i świerkowe, Diabelski kamień, jaskinia pochodzenia tektonicznego. W mieście Krynicy występują jeziora wodne pochodzenia osuwiskowego. Niektóre z nich (na Górze Parkowej) zostały zamienione na małe stawy przepływowe.

Muszyna

Uzdrowisko Muszyna położone jest na wysokości 450 m n.p.m. u ujścia Muszynki i Szczawnika do Popradu. Pierwsze wzmianki o Muszynie pochodzą z 1209 r. Od 1288 r. wchodziła w skład „Klucza Muszyńskiego” należącego do Biskupów Krakowskich. Później przeszła na własność królów, by w latach 1391 – 1722 ponownie wrócić do rąk Biskupów. Z tego okresu pochodzą ruiny zamku Starostów, dwór Starostów, Kordegarda i Karczma – obecnie Muzeum regionalne.

W roku 1930 dzięki staraniom burmistrza Antoniego Jurczaka i lekarza dr Seweryna Mściwujewskiego Muszyna otrzymała status uzdrowiska. Największe inwestycje tego okresu to: Zakłady Kąpielowe nad Popradem, deptak z muszlą koncertową, murowane Zakłady Kąpielowe w centrum miasta. Kurort oferuje liczne na tym terenie wody mineralne: szczawy: wodoro-węglanowo-wapniowo-magnezowo-sodowe, żelaziste z dużą zawartością pierwiastków śladowych, wykorzystywane do kąpieli mineralnych i kuracji pitnych. Muszyna spełnia warunki do prowadzenia leczenia uzdrowiskowego chorób układu oddechowego i przewodu pokarmowego. Poprzez uzupełnianie w organizmie „pierwiastków życia” uzdrowisko zapewnia wczesne eliminowanie czynników ryzyka miażdżycy i choroby nowotworowej. Poprzez łączenie terapii pitnej z działaniem preparatów pszczelich leczone są

zatrucia metalami ciężkimi. Terapia obejmuje również choroby nerwicowe, alergie, osteoporozę i próchnicę.

Położenie Muszyny na terenie Parku Krajobrazowego w dolinie rzeki Poprad, otoczonej Beskidem Sądeckim, łagodny klimat, bliskość szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych powodują napływ zwolenników wędrówek pieszych, rowerowych i miłośników krajoznawstwa. Również coś dla siebie znajdują tu miłośnicy narciarstwa. Na trasach zjazdowych dwóch stacji narciarskich: Jaworzyny Krynickiej – z najdłuższą kolejką gondolową w Polsce oraz Stacji Narciarskiej Wierchomla zwolennicy tego sportu znajdują pełną satysfakcję.

Uzdrowisko Złockie

Wieś położona na wysokości 490 m n.p.m., u podnóża stoków Pasma Jaworzyny we wschodniej części Beskidu Sądeckiego. Leży w dolinie potoku Szczawnika, prawego dopływu Popradu. Została założona w 1580 roku.

Ze względu na szczególne walory krajobrazowe oraz zasoby naturalne leczniczych wód mineralnych w latach 196- - 1970 wybudowano dzielnicę uzdrowską Złockie. Złockie charakteryzuje się klimatem podgórskim. Duże zalesienie terenu sprawia, że mikroklimat doliny Złockiego sprzyja szczególnie leczeniu chorób układu oddechowego. Brak zabudowy miejskiej powoduje komfort ciszy i spokoju.

Prawdziwym bogactwem Złockiego są liczne ujęcia leczniczej wody mineralnej o charakterze szczaw wodorowęglanowo-sodowo-magnezowych, żelazistych. Wskazania lecznicze obejmują choroby układu oddechowego, przewodu pokarmowego, choroby nerek i układu moczowego.

Uzdrowisko Żegiestów – Zdrój

Uzdrowisko położone jest na prawym brzegu Popradu na wysokości 450 m n.p.m. Początek swej kariery zdrojowej zawdzięcza Ignacemu Medweckiemu, który w 1846 roku dokonał odkrycia źródeł wody mineralnej i przeprowadził ich badania. Okazało się, że są to szczawy wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowe, żelaziste, borowe. Duże zasługi dla popularyzacji Żegiestowa poniósł prof. Józef Dietl, propagując wody lecznicze, uroki krajoobrazu oraz atmosferę ciszy i spokoju. Te walory uzdrowiska przetrwały do dziś.

„Strefy ciszy” wykorzystał prof. Julian Aleksandrowicz, który prowadził w Żegiestowie leczenie choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy metodą przedłużonego snu.

Syn Ignacego Medweckiego, Karol rozbudował zaplecze hotelowe, budując nowe pensjonaty, powstały łaźienki, a także „Dom Zdrojowy” z pijalnią wód mineralnych oraz park zdrojowy z zapleczem rekreacyjnym.

Po roku 1911 nastąpiła moda na walory Żegiestowa i jego rozszerzoną ofertę zabiegów leczniczych i rekreacyjnych. Organizowano atrakcyjne wycieczki, łowienie pstrąga, polowania, spływ Popradem oraz zabawy na wolnym powietrzu.

Status uzdrowiska Żegiestów otrzymał po I wojnie światowej, wybudowano nowe pensjonaty oraz dom wczasowy z kortami tenisowymi, własnym ujęciem wody mineralnej i łaźienki.

Aktualnie Żegiestów nic nie stracił ze swoich walorów leczniczo – rekreacyjnych. Uzdrowisko posiada swój urok krajoobrazowy, oazy ciszy i spokoju oraz prowadzi działalność prewencyjno – leczniczą. Ogólne wskazania dla leczenia uzdrowskiego w Żegiestowie-Zdroju obejmują choroby przewodu pokarmowego i układu moczowego.

Piwniczna

Piwniczna położona jest na terenie Beskidu Sądeckiego, który usytuowany jest w widłach trzech rzek: Dunajca, Popradu i Kamienicy Nowojorskiej. Beskid Sądecki rozdziela na dwie części przełomowy odcinek rzeki Poprad. Wyższą, zachodnią stanowi Pasma Radziejowej, natomiast wschodnią Pasma Jaworzyny Krynickiej.

Beskid Sądecki pod względem geologicznym należy do płaszczowiny magurskiej.

Założycielem miasta na prawie magdeburskim, w roku 1348 był Kazimierz Wielki. Wybrane miejsce zapewniało dochody ze względu na położenie przy trakcie handlowym łączącym Kraków z Koszycami. Położenie przy ruchliwym trakcie oraz liczne przywileje królewskie, spowodowały szybki i dynamiczny rozkwit miasta.

W latach 1874 – 1876 wybudowano kolej Nowy Sącz – Muszyna. W tym okresie czasu odkryto źródła wód mineralnych, w 1884 r. pojawili się pierwsi kuracjusze. Wytyczono szlak turystyczny wiodący do Szczawnicy. Na początku XX wieku założono naftowe oświetlenie ulic, a Piwniczna stała się silnym ośrodkiem letniskowo – wypoczynkowym. Wzmagający się napływ kuracjuszy spowodował rozbudowę uzdrowiska, a wynikiem tej sytuacji było wybudowanie łaźni kąpielowych.

Najpopularniejszym typem wód mineralnych na tym obszarze są szczawy. Wydostający się z głębi ziemi dwutlenek węgla nasycza płytkie wody infiltracyjne i tworzy szczawy płytkiego krążenia. Szczawy głębokiego krążenia znane są tylko z głębokich odwiertów i w porównaniu do szczaw płytkiego krążenia różnią się ilością składników sodowych i chlorkowych. Piwniczna Zdrój będąc uzdrowiskiem górskim specjalizuje się w profilaktyce leczniczej chorób układu oddechowego oraz układu trawienia.

Na obszarze gminy Piwniczna wody mineralne występują we wszystkich miejscowościach znajdujących się po prawej stronie rzeki Poprad (Głębokie, Kokuszka, Zawodzie, Piwniczna, Łomnica, Wierchomia, Zubrzyk).

Woda mineralna Piwniczanka dostępna jest w pijalniach, lecz liczne źródła dostępne są bezpośrednio w miejscach ich wypływów. Część z nich posiada ujęcie w postaci kraników lub ocembrowanych studni. Źródła te ściągają rzesze turystów, kuracjuszy oraz mieszkańców okolicznych miejscowości.

W centralnym punkcie Piwnicznej, na dużym nasłonecznionym zboczu góry Kicasz, usytuowany jest ośrodek sanatoryjno -wypoczynkowy "LIMBA", który oferuje turnusy sanatoryjne, leczenie ambulatoryjne, turnusy rehabilitacyjne oraz wczasy lecznicze.

Bogactwo warunków naturalnych, różnorodność kulturowa i dobra dostępność komunikacyjna powodują napływ turystów do gminy Piwniczna i są motorem rozwoju turystyki kwalifikowanej. Najpopularniejsze są wędrowki piesze po różnorodnych szlakach górskich i ścieżkach spacerowych. Dynamicznie rozwija się kolarstwo górskie i narciarstwo – obecnie funkcjonuje 16 wyciągów narciarskich. Istnieją możliwości wycieczek rowerowych trasami o różnym stopniu trudności. Do uprawiania turystyki rowerowej turyści nie potrzebują własnego sprzętu, ponieważ na terenie gminy istnieją liczne wypożyczalnie rowerów. Popularne stają się w ostatnim okresie turystyka konna, kajakerstwo górskie tzw. „sporty ekstremalne” i turystyka krajoznawcza. Gmina Piwniczna łączy poznanie piękna przyrody i zabytków kultury z aktywnym wypoczynkiem i możliwością korzystania z zabiegów sanatoryjnych.

Rabka

Rabka położona jest u podnóża Gorców (otoczona wyniosłościami: Zbójcka Góra, Mały Luboń, Luboń Wielki, Bania, Grzebień, Tararowa, Maciejowa, Obidowa), w kotlinie pochodzenia erozyjnego, którą tworzą wpadające do rzeki Raby potoki Poniczanka i Słonka, na wysokości 500 – 560 m n.p.m. Występujące tu wody mineralne pochodzą z utworów fliszowych, ukształtowanych w okresie trzeciorzędu karpackiego. Należą one do karpackiej prowincji solanek przynaftowych, o czym świadczą ślady ropy naftowej i wydobywający się z większości ujęć metan.

Pierwsze wzmianki o Rabce, które informują o istniejących tu warzelniach soli znajdujemy w Kronice Długosza. Wieś Rabka powstała w roku 1364 jako własność klasztoru Cystersów. W roku 1815 rząd austriacki zakazał eksploatacji słonych źródeł, z których korzystała miejscowa ludność. Badania chemiczne wód rabczańskich dokonane w 1858 r. wskazały na możliwość stworzenia z Rabki wielkiego uzdrowiska, które zostało otwarte w

1861 r. Był to początek rozwoju kurortu. Zbudowano pierwsze łaźienki, odnowiono źródła i zaczęto wykorzystywać je do celów leczniczych. Naturalne właściwości lecznicze klimatu oraz bogate złoża wód leczniczych sprawiły, że Rabka stała się ośrodkiem lecznictwa i rehabilitacji dzieci i osób dorosłych.

W końcu XIX wieku uznano źródło wód leczniczych w Rabce jako najsilniejsze solanki jodkowo-bromkowe w Europie. W okresie międzywojennym Rabka jako uzdrowisko dziecięce cieszyła się sławą międzynarodową.

Aktualnie uzdrowisko Rabka S.A. uprawnione jest do organizowania turnusów rehabilitacyjnych w zakresie ogólnousprawniającym z programem rekreacyjno-wypoczynkowym. Świadczenia te realizowane są w Zakładzie Przyrodoleczniczym poprzez zabiegi, w Sanatorium uzdrowiskowym „Jagiellonka” i „Leśny Ludek” oraz w szpitalu kardiologicznym „Jagiellonka II” – dla dorosłych i szpitalu kardiologicznym „Olszówka” – dla dzieci.

W Rabce leczone są choroby dzieci: serca, układu oddechowego, schorzenia laryngologiczne, cukrzyca i otyłość oraz dorosłych: układu oddechowego, układu krążenia, rehabilitacja po zawałach serca i zabiegach kardiologicznych, rehabilitacja i prewencja rentowa chorób układu krążenia.

Licznym kuracjom i wczasowiczom atrakcję zapewniają: Rodzinny Park Rozrywki Rabkoland, Muzeum Orderu Uśmiechu, Muzeum Gorczańskie Jana Fudali, Galeria Ewy Łączek - Daleki, Skansen Taboru Kolejowego w Chabówce, pracownia garncarska Adama Kościelniaka, zabytkowy, XVII wieczny kościół – obecnie Muzeum Regionalne im. Władysława Orkana.

Interesujące szlaki turystyczne, piesze i rowerowe zapewniają miłośnikom górskich wędrówek wiele atrakcji.

Na obszarze Rabki występują także pomniki przyrody m.in. 300-letnia sosna zwyczajna, kompleks drzew (dęby i lipy), jesion wyniosły oraz kompleks lip.

Szczawnica

Uzdrowisko Szczawnica położone jest u stóp góry Bryjarki, w bezpośrednim sąsiedztwie Pienińskiego Parku Narodowego, w malowniczej dolinie Grajcara, prawobrzeżnego dopływu Dunajca pomiędzy pasmem Pradziejowej i Małymi Pieninami na wysokości 430 – 560 m n.p.m. Ze wszystkich stron wznoszą się górskie zbocza pokryte lasami. Po obu stronach górskiego wąwozu położone są obiekty sanatoryjne, domy wczasowe i pensjonaty. Szczawnica to doskonały punkt wypadowy do pieszych wędrówek po Pieninach.

Początki Szczawnicy sięgają XV wieku. Pierwsza wzmianka o osadzie pochodzi z 1413 r. i dotyczy zapisania przez króla Władysława Jagiełłę 400 florenów Abrahamowi z Goszyc. Do końca XVIII wieku Szczawnica była częścią Starostwa Czorsztyńskiego.

Przyczyną rozwoju stało się wykorzystanie w XIX wieku tutejszych źródeł kwaśnych wód mineralnych, zwanych przez górali „szczawami”. Szczawnica posiadająca dodatkowo specyficzny mikroklimat, należy do najbardziej znanych i licznie odwiedzanych uzdrowisk w Polsce.

Właściwym twórcą uzdrowiska był Józef Szalay, który przyjechał do Szczawnicy w 1839 r. Zbudował on pierwsze łaźienki, wystawił nowe budynki zdrojowe i pensjonaty, opracował oprawę architektoniczną odkrytym źródłom: Magdaleny, Walerii, Jana, Szymona, Heleny i Anieli. Rozszerzył i unowocześnił Park Zdrojowy, wybudował kaplicę zdrojową. Przed śmiercią w 1876 r. zapisał Zakład Zdrojowy Akademii Umiejętności w Krakowie. Akademia Umiejętności buduje Dworek Gościnny, porządkuje park, kończy budowę drogi przez Pieniny do Czerwonego Klasztoru. Wobec trudności finansowych Akademia sprzedaje Szczawnicę Adamowi Stadnickiemu. Jego działalność przypada na okres międzywojenny. Nowy właściciel remontuje domy zdrojowe, ujmuje nowe źródła, poszerza Park Górny, buduje inhalatorium wyposażone w komory pneumatyczne, rozpoczyna elektryfikację i

kanalizację Szczawnicy. Po II wojnie światowej wybudowano nowe sanatoria i nowoczesny Zakład Przyrodolecznicy. Prawa miejskie Szczawnica otrzymała w 1962 r.

Uzdrowisko posiada 12 źródeł wód mineralnych. Wody te to szczawy wodorowęglanowe, sodowe, jodkowe, bromkowe bogate w sole mineralne i mikroelementy. Najstarszym źródłem jest „Józefina” znany już przed 1810 r. Nazwa obecna funkcjonuje od 1828 r. Wody te są szczególnie wskazane przy schorzeniach dróg oddechowych, nieżytach żołądka, zaparciach, skazie moczowej, miażdżycy tętnic, z wysokim poziomem cholesterolu i osteoporozie.

Do odwiedzania Szczawnicy przez kuracjuszy i turystów przyczynia się jej malownicze położenie oraz skarby Pienińskiego Parku Narodowego ze wspaniałym przełomem Dunajca. W Szczawnicy można podziwiać: starą architekturę z pięknymi ganeczkami i werandami zdobionymi w stylu góralskim (XIX w.), kościół neogotycki (XIX w.), kaplicę na Sewerynowce, dwór Szalaya w starym parku, rezerwat krajobrazowy "Wąwóz Homole". Na Palenicę - widokowy szczyt, panorama na Pieniny, Beskid Sądecki i Tatry - można wyjechać kolejką krzeselkową.

Szczawnica kładzie duży nacisk na rozwój sportu, turystyki i wypoczynku zarówno zorganizowanego jak i indywidualnego. Stanowi doskonałą bazę turystyczną przyjmującą jednorazowo kilkanaście tysięcy gości, którym zapewnia noclegi w pokojach o zróżnicowanym standardzie - od apartamentów w budynkach sanatoryjnych, pensjonatach, hotelach i domach wczasowych, po miejsca w kwaterach prywatnych, schroniskach i polach namiotowych.

Szczawnica podobnie jak większość miejscowości na terenie Małopolski oferuje bogaty wybór możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu. W samym centrum Szczawnicy można skorzystać z kolejki krzeselkowej, prowadzącej na Palenicę skąd rozpościera się widok na wspaniałą panoramę Tatr, Pienin, Beskidu Sądeckiego i całej Szczawnicy. Obok na sąsiedniej Szafranówce zbudowano letnią 700 - metrową rynnę grawitacyjną, atrakcyjną dla dzieci i dorosłych. Turystów preferujących szybsze sposoby zwiedzania terenu ucieszą przygotowane liczne trasy rowerowe i konne, o różnym stopniu trudności. Na miejscu, w wypożyczalniach sprzętu sportowego można zaopatrzyć się w rower górski, natomiast w ośrodku afiliowanym przy PTTK wypożyczyć konia do jazdy wierzchem. Miłośnicy sportów wodnych, dzięki wartkiemu nurtowi Dunajca, mogą sprawdzić swoje umiejętności, wypożyczając kajak i pokonując tor slalomowy wiodący wzdłuż trasy spływu Dunajca. Amatorzy podziwiania krajobrazu z lotu ptaka znajdą swój raj na terenie schroniska "Pod Durbaszką", gdzie prowadzone są kursy latania na paralotniach. W górskich rzekach i bystrych potokach zwolennicy wędkarstwa odnajdą wiele miejsc, do których będą chcieli powrócić. Dunajec wraz z dopływami jest największym i najpopularniejszym łowiskiem muchowym w Polsce, a przede wszystkim obszarem występowania pstrąga potokowego, lipienia i głowacicy. Urozmaicone łowiska, wspaniałe krajobrazy i czyste górskie rzeki przyciągną swym urokiem wszystkich miłośników wędkarstwa.

Szczawnica jest atrakcyjna także zimą. Wraz z pierwszymi opadami śniegu przekształca się w centrum sportów zimowych. Na terenie miasta - w centrum, w Jaworkach i pod Durbaszką - znajdują się wyciągi narciarskie oraz trasy zjazdowe zarówno dla początkujących jak i zaawansowanych amatorów białego szaleństwa.

Folklor góralski jest w Szczawnicy wciąż żywy i widoczny w gwarze pienińskiej, strojach ludowych noszonych przez flisaków, dorożkarzy i rodowitych szczawniczanki podczas uroczystości, w wyrobach tutejszych rzemieślników i dziełach twórców ludowych. Działają tu liczne zespoły regionalne oraz Pieniński Oddział Związku Podhalan. Największym świętem lokalnego folkloru, przybliżającym zwyczaje i tradycje góralsko-pasterskie jest organizowane w lipcu przez Miejski Ośrodek Kultury "Lato Pienińskie". W Muzeum Pienińskim znajduje się stała ekspozycja etnograficzno-historyczna, poświęcona kulturze górali pienińskich i

tradycji zdrojowej. Przez cały rok w pijalni uzdrowskiej "Magdalena" prezentowane są cykliczne wystawy malarstwa, rzeźby oraz haftu miejscowych twórców. W Jaworkach, kilka kilometrów od centrum Szczawnicy, znajduje się przystań dla artystów - "Muzyczna Owczarnia". Odbývają się tam koncerty rockowe, bluesowe, jazzowe, country i inne, znanych i popularnych wykonawców polskich i zagranicznych. Oryginalne wnętrza i niepowtarzalny klimat gromadzą w każdy weekend koneserów dobrej muzyki. Bogactwo krajobrazów górskich i urok XIX wiecznej architektury zdrojowej, w połączeniu z różnorodnymi możliwościami aktywnego wypoczynku, przyciąga z roku na rok coraz liczniejsze grono miłośników przyrody i naturalnego piękna tutejszych okolic.

Wieliczka

Początki "Wieliczki" jednej z najslynniejszych w świecie kopalń, wpisanej na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO wśród pierwszych 12 obiektów z całego świata, sięgają średniowiecza, kiedy to nosi dumną nazwę Magnum Sal - Wielka Sól. Najstarszy z dokumentów rzucający światło na dzieje kopalni to przywilej Kazimierza I z roku 1044 nazywający Wieliczkę „Magnum Sal alias Wieliczka”.

Wiek XIII to wzmożony okres tworzenia miast. Dokument lokacyjny Wieliczki na prawie frankońskim sporządzono w brudnopisie w kancelarii Henryka IV Probusa. Wydarzenie to miało miejsce około 1289 roku i ścisły związek z niedawno odkrytymi, głęboko pod ziemią, bogatymi złożami soli kamiennej. Na książęcy tron krakowski, po śmierci Henryka IV wstąpił wskazany testamentem spadkobierca Przemysław II i dopiero on potwierdził i rozszerzył wypracowane przez Henryka prawa miejskie dla Wieliczki. Był to rok 1290 i odtąd liczone są lata miasta.

Średniowieczne korzenie miasta, wartości krajobrazowo-architektoniczne oraz sąsiedztwo dużej metropolii dopełniają obrazu Wieliczki, jako miasta będącego niewątpliwie dużą atrakcją turystyczną. Zabytkowa Kopalnia Soli w Wieliczce stanowi jedyny obiekt górniczy na świecie, czynny bez przerwy od średniowiecza do chwili obecnej. Jej oryginalne wyrobiska (chodniki, pochylnie, komory eksploatacyjne, jeziora, szyby, szybiki) o łącznej długości około 300 km usytuowano na 9 poziomach, sięgających do głębokości 327 m, ilustrują wszystkie etapy rozwoju techniki górniczej w poszczególnych epokach historycznych.

Początki eksploatacji soli kamiennej nie są znane, najprawdopodobniej przy pogłębianiu studni solankowych natrafiono na złożę solne, które zaczęto wydobywać przy pomocy prymitywnych narzędzi. Władcy ówczesnej Polski szybko zorientowali się o wartości białego kruszcu. Dlatego też wprowadzono monopol na eksploatację a nawet dystrybucję soli. Zdawano sobie sprawę, że sól jest artykułem pierwszej potrzeby niezbędnym człowiekowi do życia.

Kazimierz Wielki w 1368 roku sprecyzował zasady działalności Kopalni nadając im moc ustawy znanej jako Statut Kazimierzowski. Dokument ten określa prawa i obowiązki poszczególnych urzędników i różnych grup pracowniczych, zasady "księgowości" tzn. rozliczeń produkcji ze skarbem państwa, ustala płace i ceny zbytu soli.

W XVI wieku żupa wielicka staje się jednym z największych przedsiębiorstw ówczesnej Europy. Oprócz załogi związanej bezpośrednio z produkcją i pracowników administracji zatrudnieni są cieśle, bednarze, kowale, woźnice, stajenni.

Królewska gospodarka w żupach krakowskich skończyła się wraz z pierwszym rozbiorem Polski w 1772 roku. Czasy austriackie zapisały się w dziejach kopalni zmianami nie tylko w dziedzinie organizacyjno - administracyjnej, ale również wprowadzeniem nowych metod wydobycia przez przybyłą falę specjalistów – górników. Długi okres panowania austriackiego wpłynął korzystnie na stan techniczny kopalni, przyniósł stabilizację. W tym czasie następuje rozbudowa miasta, uruchomiona zostaje przy kopalni elektrownia, Wieliczka otrzymuje połączenie kolejowe z Krakowem. Również wprowadzona zostaje mechanizacja

robót dołowych. Wiertarki ręczne zastąpione zostają wiertarkami pneumatycznymi, uruchomiono młyn solny oraz parową maszynę wyciągową. Urządzono również warsztaty naprawcze i stolarnię pracującą na rzecz kopalni. W 1912 roku uruchomiona została na powierzchni zmechanizowana warzelnia.

Okres międzywojenny był dla kopalni okresem stabilizacji, wprowadzeniem dalszego rozwoju i rozbudowy kopalni jako zakładu produkcyjnego, ale również rozwoju jej funkcji turystycznej i leczniczej. Na szczególną uwagę zasługują lecznicze właściwości soli, które zostały zauważone już przez humanistów w XVI wieku. Twierdzili oni, że sól zmieszana z innymi substancjami leczy ukąszenia przez węża, wypryski, wrzody, anginę, podagrę i wiele innych chorób.

Rozwój balneologii w XIX wieku związany jest również z Wieliczką gdzie już od 1826 roku rozpoczyna się leczenie kąpielami solankowymi. Powstaje również dzięki lekarzowi kopalnianemu Feliksowi Boczkowskiemu w 1839 roku zakład kąpielowy leczący aż 36 jednostek chorobowych od kataru po niepłodność i od hysterii po "osłabienia ze zbytowania w miłości". "Zbytkowników" musiało być wielu, bo w ciągu 20 lat skorzystało z uzdrowiska ponad 3 tysiące osób. Leczenie kąpielami solankowymi upadło po śmierci dr Boczkowskiego w 1855 roku. Odrodzenie lecznictwa nastąpiło w roku 1958 z inicjatywy prof. Mieczysława Skulimowskiego w oparciu o specyficzny mikroklimat wyrobisk podziemnych leczący głównie astmę oskrzelową, zapalenie oskrzeli oraz katar alergiczny. Podziemne sanatorium założone przez prof. Skulimowskiego funkcjonuje do dnia dzisiejszego. Lata 40-te i 50-te charakteryzowały się wzrostem wydobycia soli. Eksploatacja rejonów centralnych kopalni w pobliżu zabytkowych wyrobisk spowodowała zachwianie równowagi górotworu i znaczne przyspieszenie destrukcji rejonu trasy turystycznej. Skutki tych nieprzemyślanych działań jeszcze długo ciążyć będą na zachowaniu substancji podziemnej.

Kopalnia Soli Wieliczka budziła zawsze bardzo duże zainteresowanie. Już w wieku XIV jako zakład produkujący sól pokazywana była osobom uprzywilejowanym goszczącym na dworze królewskim, później jako rozległy podziemny labirynt korytarzy i komór podziwiana była ze względu na swój specyficzny urok i tajemniczość. Pod koniec XV wieku, jak na to wskazują przekazy historyczne rozpoczęły się pierwsze wyprawy turystyczne do kopalni. Były to, co prawda grupy nieliczne, w skład, których wchodziły jedynie elity ówczesnego świata, nie mniej jednak cel ich wizyty był typowo poznawczy. Niezwykły był to, bowiem obiekt niewidoczny niemal z zewnątrz, którego całe piękno ukryte było głęboko pod ziemią. Położenie w pobliżu Krakowa stanowiło dodatkowy atut zachęcający do odwiedzin. W okresie tym wśród zwiedzających byli wybitni humaniści i uczeni jak: Mikołaj Kopernik, Konrad Celtis, Joachim Rhetyka, poeta śląski Adam Schroeter i wielu innych. Wiek XVI, doba polskiego humanizmu wpływa na dalszy rozwój Wieliczki jako obiektu turystycznego. W tym okresie zejście do kopalni odbywa się wybudowanym w 1442 roku szybem Seraf wyposażonym w schody drewniane. Wśród gości kopalni można znaleźć nazwiska: nuncjusza papieskiego Fulwiusza Ruggierri (1565r), posła Rzeczypospolitej Weneckiej Hieronima Lippomano (1575r), a także licznych osobistości z całej Europy. W dalszym ciągu ruch turystyczny był jednak elitarny.

Przejęcie kopalni przez Austriaków, stanowiło kolejny krok w rozwoju turystyki. Docenili oni, bowiem widowiskowe i poznawcze walory kopalni reklamując ją jako jeden z najwspanialszych obiektów turystycznych monarchii. W okresie tym udostępniono gościom kilka zabytkowych komór na I poziomie, tworząc w ten sposób początek dzisiejszej trasy turystycznej. Stopniowo włączano do niej kolejne wnętrza także na drugim i trzecim poziomie, wzbogacając je o szereg atrakcji podkreślających urok podziemnych sal i umilających zwiedzanie.

W drugiej połowie XIX wieku przybyła jeszcze jedna atrakcja -2,5 kilometrowa przejażdżka ozdobnymi wagonikami kolejki konnej. W księdze pamiątkowej z okresu przełomu stuleci XVIII i XIX możemy znaleźć nazwiska: cara Aleksandra I, cesarza Franciszka I, Johanna Wolfganga Goethe, Fryderyka Chopina, Jana Matejki, Dymitra Mendelejewa, Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza i wielu innych znanych postaci kultury i polityki.

Na początku XX wieku przybywa dodatkowa atrakcja turystyczna - kaplica Bł. Kingi, której ściany ozdabiają wspaniałe płaskorzeźby przedstawiające sceny biblijne wykonane rękami górników rzeźbiarzy. Oświetlenie kaplicy stanowią żyrandole wykonane z soli krysztalowej. Wymiary jej są równie imponujące jak piękno wystroju. Wysokość kaplicy wynosi 10 m, długość 54 m oraz szerokość 15 m.

Wiek XX stanowi początek stosowania reklamy kopalni w czasopiśmie jak również w wydawnictwach kalendarzowych, w zachowanym "kalendarzu krakowskim" z 1901 roku widnieje reklama kopalni soli w Wieliczce, która świadczy o dobrze zorganizowanym ruchu turystycznym.

W latach międzywojennych kopalnię zwiedzały liczne wycieczki organizacji społecznych i politycznych, młodzież szkolna oraz turyści indywidualni. Przyjeżdżających turystów witała na dworcu kolejowym orkiestra górnicza.

Po II wojnie światowej, wraz z pracami zabezpieczającymi nastąpiła rozbudowa infrastruktury turystycznej, w latach 70- tych uruchomiono dodatkowe stanowiska kasowe, punkt sprzedaży pamiątek w komorze Wisła a także usprawniono obsługę ruchu turystycznego.

Zasadnicze zmiany w postrzeganiu turystyki nastąpiły po katastroficznym wycieku wód do wyrobisk kopalni w 1992 r. Katastrofa uświadomiła jednoznacznie, że należy zdecydowanie przyspieszyć i zintensyfikować prace zabezpieczające kopalnię przy całkowitym zaniechaniu produkcji soli, ograniczonej jedynie do utylizacji wód zasolonych wpływających do wyrobisk.

Rozwój i przyszłość przedsiębiorstwa należy budować natomiast na turystyce oraz szeroko rozumianej działalności usługowej z nią związanej.

Obecnie podziemną trasę turystyczną wielickiej kopalni odwiedza ponad milion turystów rocznie.

Rozwój funkcji uzdrowiskowej nastąpił po roku 1964, kiedy to w komorach kopalni soli otworzono pierwsze na świecie podziemne sanatorium alergologiczne. 135 metrów pod ziemią w niepowtarzalnej solnej scenerii Komory „Jezioro Wessel”, wyposażonej w urządzenia do ćwiczeń fizycznych, odbywają się w ramach turnusów 6,5 - godzinne pobyty rehabilitacyjno – lecznicze. W komorze panuje specyficzny mikroklimat, cechujący się wyjątkową czystością bakteriologiczną, a powietrze komory zawiera duże ilości mikroelementów (chlorek sodu oraz jony magnezu i wapnia). Leczenie ma formę aktywnej rehabilitacji polegającej na nowoczesnej gimnastyce oddechowej, uwzględniającej ćwiczenia kontroli oddechu. Pobyt w kopalni korzystnie wpływa przy leczeniu chorób górnego i dolnego odcinka układu oddechowego.

Wysowa

Wysowa Zdrój położona jest w dolinie rzeki Ropy, na wysokości ok. 550 m n.p.m. Otaczają ją góry Beskidu Niskiego. Góry te pokryte są starymi bukowo-jodłowymi lasami, które wpływają na specyficzny mikroklimat środowiska.

Pierwsze wzmianki o osadzie pochodzą z początku XV wieku, kiedy to przebiegał tędy szlak handlowy wiodący przez Karpaty, a w samej miejscowości zlokalizowane były składy wina węgierskiego przywożonego przez kupców greckich i ormiańskich. Historyczny przekaz o wysowskich źródłach pochodzi z XVII wieku, a za początek uzdrowiska uznaje się rok 1812, w którym zbudowano budynek zdrojowy z 6 łazienkami i 9 pokojami. W okresie

międzywojennym wybudowano nowe drewniane budynki zakładu zdrojowego i stylową pijalnię wód mineralnych. W latach 1960 – 1980 powstała większość sanatoriów i ośrodków wczasowych. W ostatnim czasie zmodernizowano budynki również pod kątem osób niepełnosprawnych.

Większość wysowskich wód mineralnych to szczawy wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowe oraz węglowodanowo-sodowo-wapienne. Na bazie tych wód w Wysowej produkuje się znakomitą wodę mineralną "Wysowianka". W uzdrowisku leczy się choroby układu oddechowego, pokarmowego oraz moczowego. Wyposażenie w sprzęt rehabilitacyjny i kwalifikacje personelu pozwalają na skuteczne leczenie schorzeń układu ruchu, chorób jelit, metabolizmu i innych. W sanatoriach "Biawena", "Glinik" oraz w Zakładzie Przyrodoleczniczym można skorzystać z całej gamy zabiegów od kąpeli mineralnych, masażu, okładów borowinowych po zabiegi laserowe czy psychoterapię, muzykoterapię i ziołolecznictwo oraz hipoterapię. W Szpitalu Uzdrowskim "Beskid" działa oddział hemodializy. Niebawem przy sanatorium "Biawena" powstanie również kryty basen rehabilitacyjny oraz komora solna w Zakładzie Przyrodoleczniczym "Uzdrowiska Wysowa" S.A.

Charakterystycznym elementem krajobrazu Beskidu Niskiego są liczne cmentarze wojenne z I wojny światowej. W okolicach Wysowej znajdują się dwa cmentarze a w całej gminie jest ich 13. W piękny górski krajobraz wpisane zostały pamiątki historii. Bogata spuścizna kulturowa jest owocem przemieszczania się różnych wpływów: wołoskich, ruskich, słowackich, i polskich, stąd też ludność zróżnicowana etnicznie i religijnie.

W centrum miejscowości warto zatrzymać się przy cerkwi pod wezwaniem św. Michała Archanioła z 1779 roku. Obok 400-letnia lipa drobnolistna - pomnik przyrody. Przy wyjeździe z Wysowej drewniany kościół pod wezwaniem NMP, wybudowany w latach 1936-38, nawiązujący swoim stylem do budownictwa sakralnego Beskidu Niskiego. Warto też zwrócić uwagę na ciekawą roślinność w Parku Zdrojowym oraz Stary Dom Zdrojowy z początku XX wieku, w którym obecnie mieści się restauracja.

Dla lubiących wypoczynek aktywne, wytyczono 2 trasy rowerowe, ścieżkę zdrowia oraz szlaki konne. Jest również możliwość nauki jazdy konnej w siodle w stacji konnej "Osława".

Wokół Wysowej jest wiele tras spacerowych do ciekawych miejsc, chociażby do Doliny Łopacińskiego gdzie znajdują się pozostałości po przedwojennym gospodarstwie górskim, czy też na górę Jawor do kaplicy z 1929 roku, miejsca kultu Łemków. Liczne szlaki turystyczne prowadzą na najwyższe szczyty Beskidu Niskiego między innymi na Lackową /997 m n.p.m./. W pobliżu Wysowej są 2 miejsca do przekraczania granicy ze Słowacją na szlaku turystycznym: Wysowa - Cigel'ka i Blechnarka - Stebnicka Huta. W Koniecznej /22 km./ - jest drogowe przejście graniczne ze Słowacją.

Będąc w Wysowej warto zajrzeć do Karczmy Regionalnej "Gościńska Chata", gdzie w atmosferze starej chaty można spróbować specjałów kuchni łemkowskiej. Na skraju Parku Zdrojowego znajduje się odkryty basen, plac zabaw dla dzieci i muszla koncertowa, a przy hotelu "Glimar" nowoczesne korty tenisowe oraz kręgielnia. Dodatkową propozycją dla gości jest również łowisko pstrąga przy pensjonacie "Julia".

Wysowa jest atrakcyjna również zimą. Kiedy okoliczne góry pokryją się śniegiem, nastaje czas nart, sanek i kuligów. Znajdują się tutaj 2 wyciągi narciarskie: jeden przy sanatorium "Glinik", drugi przy pensjonacie "Ramis" o długości 300 m. Niebawem powstanie nowoczesna stacja narciarska "Ostry Wierch" z wyciągiem krzesełkowym o długości 1600 m. Wszystkie obiekty turystyczne organizują dla swoich gości kuligi oraz szereg innych atrakcji dla urozmaicenia pobytu.

Na stałe w pejzaż wysowski wpisały się cykliczne imprezy kulturalno-rozrywkowe organizowane w plenerze zarówno zimą jak i latem. Są to między innymi: biegi narciarskie o

"Puchar Wysowej", "Majówka", w sierpniu Jarmark Folklorystyczny oraz Święto Plonów. Podczas tych imprez, szczególnie podczas jarmarku prezentowany jest folklor łemkowski i pogórza, regionalne rzemiosło artystyczne oraz odbywają się degustacje potraw regionalnych.

3. Zasady doboru próby

3.1. Informacje ogólne

Badanie turystów odwiedzających uzdrowiska w Małopolsce nie było odrębnym badaniem, zostało przeprowadzone łącznie z badaniem ruchu turystycznego, przy użyciu tego samego formularza ankiety. Przedstawiony raport należy, zatem traktować jako raport pilotażowy, będący wstępem do przeprowadzenia miarodajnych badań, obejmujących tylko gminy uzdrowskie województwa małopolskiego z zastosowaniem specjalnie do tego celu opracowanej ankiety oraz próbą dobraną pod kątem liczby turystów odwiedzających gminy uzdrowskie.

Ilość ankiet przeprowadzonych w miejscowościach uzdrowskich wynikała z wielkości próby badawczej objętej badaniem ruchu turystycznego w tych miejscowościach.

Badania pilotażowe pozwoliły na wstępną określenie następujących wielkości:

1. Oszacowanie wielkości i struktury odwiedzających miejscowości uzdrowskie w podziale na odwiedzających krajowych i odwiedzających zagranicznych. Do oszacowania wielkości ruchu przyjazdowego wykorzystano kilka źródeł informacji; publikowane dane GUS za 8 miesięcy roku 2006, dane z obiektów noclegowych, w których przeprowadzono wywiady ankietowe.
2. Charakterystykę odwiedzających miejscowości uzdrowskie ze względu na miejsce zamieszkania, wiek, płeć, wykształcenie, status zawodowy, status materialny oraz pochodzenie (polskie, obce) dla odwiedzających zagranicznych. Cechy te zostały wykorzystane do wykazania powiązań i zależności w opracowaniu następnych celów badawczych.
3. Charakterystykę wizyt ze względu na ich cele, długość pobytu, towarzystwo w trakcie podróży, używane środki transportu, charakterystykę produktu turystycznego m.in. poziom wykorzystania usług turystycznych.
4. Określenie przeciętnego poziomu wydatków poniesionych w trakcie pobytu w przeliczeniu na 1 osobę.
5. Badanie zachowań odwiedzających, sposobów spędzania czasu.

Pilotażowe wyniki badań służyć mają wszystkim „aktorom” zaangażowanym w rozwój oferty uzdrowskiej Małopolski, mogą być wykorzystane do uatrakcyjnienia oferty istniejącej, stworzenia ewentualnych nowych produktów, tym samym, więc do zwiększenia zainteresowania regionem małopolskim i zwiększenia liczby osób odwiedzających uzdrowiska. Zaznaczyć należy, że osoby przyjeżdżające do miejscowości uzdrowskich w celu leczenia nie mają wpływu na dobór takiej miejscowości (decyduje o tym otrzymane z właściwej instytucji skierowanie i oczywiście rodzaj schorzenia). Wybór miejscowości uzdrowskiej należy do tych, którzy decydują się na przyjazd prywatny, łącząc z reguły cel zdrowotny z wypoczynkiem. Jak wynika z niniejszego opracowania w miejscowościach uzdrowskich przebywają zarówno przedstawiciele jednej jak i drugiej grupy, korzystając z oferty leczniczej jak i turystyczno – rekreacyjnej.

3.2 Sposób ustalenia miejsc badawczych

Miejsca badawcze zostały dobrane do przeprowadzenia badań na bazie poprzednich doświadczeń Małopolskiej Organizacji Turystycznej przy przeprowadzaniu badań ruchu turystycznego w latach 2003 – 2005. Obiekty i miejsca zostały dobrane losowo, tak, aby reprezentowane były wszystkie rodzaje obiektów noclegowych na terenie miejscowości uzdrowskich oraz charakterystyczne atrakcje. Przyjęty w badaniach system zbierania

danych ankietowych opierał się na informacjach uzyskiwanych bezpośrednio w obiektach zakwaterowania oraz miejscach najbardziej popularnych, będących atrakcją turystyczną w danej miejscowości. Listę tych miejsc ustalili eksperci.

3.3. Zasady prowadzenia wywiadów

Badanymi byli odwiedzający miejscowości uzdrowiskowe – turyści/kuracjusze, (co najmniej z jednym noclegiem) oraz odwiedzający jednodniowi, którzy przybyli w celu poznawczym, wypoczynkowym, zawodowym, religijnym, rodzinnym, zdrowotnym itp., a ich pobyt nie przekraczał 90 dni. W badaniach pominięto przyjazdy, które wiązały się ze stałą pracą lub nauką.

Ankietowanie polegało na przeprowadzeniu wywiadu bezpośredniego przez przeszkolonych ankierów w okresie obejmującym miesiące lipiec do września roku 2006, w miejscach wskazanych przez zespół ekspertów, zgodnie z opracowaną instrukcją przeprowadzenia badań stanowiącą załącznik do umowy zawieranej z ankierem oraz szczegółowo omówioną podczas szkolenia ankierów. Podstawowe zasady prowadzenia wywiadów to:

- badanymi byli zarówno turyści krajowi jak i zagraniczni
- wszystkie osoby badane to osoby dorosłe
- w przypadku ankietowania rodziny badaniem obejmowano tylko 1 przedstawiciela rodziny
- w przypadku ankietowania grupy zorganizowanej badaniem obejmowano najwyżej 2 dorosłe osoby
- w przypadku ankietowania turysty obcojęzycznego po ustaleniu języka, którym posługiwał się turysta, ankier przekazywał mu szablon ankiety w danym języku a sam zaznaczał odpowiedzi na ankiecie w wersji polskiej.
- każda ankieta powinna być podpisana w lewym górnym rogu pełnym imieniem i nazwiskiem ankiera.

3.4 Zasady doboru respondentów

Zasadą przeprowadzania badań ankietowych jest dobrowolność udzielania odpowiedzi przez osobę ankietowaną. Wybór osób był dokonywany przez ankierów w sposób intuicyjny oraz wynikał z ich doświadczenia opartego na obserwacji ludzi. Ankier pytał, czy dana osoba jest turystą i czy zechce udzielić informacji na temat pytań zawartych w ankiecie. Według informacji uzyskanych od ankierów rzadko zdarzała się sytuacja, w której pytana osoba odmawiała. Najczęściej odmawiającymi byli Polacy, natomiast obcokrajowcy dość chętnie udzielali informacji.

3.5 Tematyka pytań zawartych w ankiecie

Ankieta zawierała następujące elementy:

- metryczkę ankiety – numer ankiera, datę pobrania próby, numer kolejny ankiety, miejsce pobrania próby (miejscowość, ulica, obiekt)
- część merytoryczną – 12 pytań dot. celu przyjazdu do Małopolski, miejsca noclegu, organizatora przyjazdu, kwot wydanych podczas pobytu, źródła informacji o Małopolsce, odwiedzanych miejsc i atrakcji, środka transportu, długości pobytu
- charakterystykę respondenta – państwo, województwo, miejscowość, wiek, płeć, wykształcenie, status zawodowy oraz status materialny.

Część pytań ma charakter otwarty. Ich analiza jest szczególnie uciążliwa, gdyż wymaga kategoryzacji dla każdego pytania występujących w nim odpowiedzi opisowych. W aktualnej wersji systemu przetwarzania dane opisowe są dostępne tylko w zbiorze pytań pierwotnych (a nie kodowanych), co oznacza konieczność ich analizy odrębnymi narzędziami np. przy pomocy tabel przestawnych dostępnych w Excelu.

Ankieta przygotowana została w języku polskim. Każdy ankier otrzymał również kilka egzemplarzy ankiet w następujących językach: angielskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim.

3.6. Zasady doboru próby

Minimalną liczebność próby oraz operat losowania ustalono w oparciu o dane GUS z roku 2005, dotyczące wykorzystania obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania.

Przyjęto schemat losowania warstwowego (33 warstwy), gdzie warstwę stanowił powiat oraz rodzaj obiektu w każdym powiecie (hotele, motele, pensjonaty, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, pokoje gościnne, campingi, pola biwakowe, ośrodki kolonijne, inne obiekty) proporcjonalnie do liczby osób korzystających z noclegów.

W ramach badań ruchu turystycznego w Małopolsce przeprowadzono badania w miejscowościach uzdrowskich, wykorzystując liczbę ankiet ustaloną dla tych miejscowości. Wielkości te przedstawia poniżej tabela.

Planowana ilość ankiet w miejscowościach uzdrowskich.

Powiat	Założona liczba ankiet	% udział w próbie	Liczba założonych punktów do badania		
			Baza noclegowa	Atrakcje oraz na tzw. mieście	Punkty
Bochnia	76	8,35	44	Kopalnia - 32	0
Krynica	207	22,75	144	63	0
Muszyna (łącznie z uzdrowskiem Złockie i Żegiestów)	95	10,44	66	29	0
Piwniczna	88	9,67	48	40	0
Rabka	119	13,08	90	29	0
Szczawnica	149	16,37	118	31	0
Wieliczka	71	7,80	26	Kopalnia - 45	0
Wysowa	105	11,54	72	33	0
Ogółem	910	100	608	302	0

Źródło: dane własne MOT

3.7. Wielkość i struktura zrealizowanej próby

Badania ruchu turystycznego w gminach uzdrowskich zostały przeprowadzone w okresie od miesiąca lipca do miesiąca września 2006r. Ze względu na fakt, że umowa na realizację badań została podpisana 22 lipca 2006r. w miesiącu lipcu badania były przeprowadzone pomiędzy 22 a 31 lipca. Natomiast, w miesiącu sierpniu i wrześniu przeprowadzono je pomiędzy 5 a 22 każdego miesiąca.

Badania zostały przeprowadzone przez przeszkolonych ankierów, w większości pracujących przy realizacji poprzednich edycji badań ruchu turystycznego, tak, więc osoby z doświadczeniem. Ponieważ umowa została podpisana w ostatniej chwili część ankierów doświadczonych zastąpionych zostało przez osoby nowe, które zostały przeszkolone, w trybie pilnym, przez MOT.

Ankierzy kwalifikowali respondentów do badań na podstawie własnej „intuicji”, pytając czy dana osoba jest turystą/odwiedzającym uzdrowsko oraz pytając czy zechce udzielić odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie. W badaniach ankietowych panuje zasada dobrowolności udzielania odpowiedzi, zdarzyć się więc mogło, że osoba odmawiała odpowiedzi w ogóle lub też odmawiała odpowiedzi na niektóre pytania zawarte w ankiecie. W tym drugim przypadku ankier wpisywał brak odpowiedzi. Wśród ankietowanych byli zarówno turyści polscy jak i turyści zagraniczni.

Do analizy przyjęto 910 ankiet przeprowadzonych w miejscowościach uzdrowskich.

Wielkość próby w poszczególnych uzdrowiskach.

Miejscowość uzdrowiskowa	Założona wielkość próby	Wykonana wielkość próby	% wykonania	% udział w wykonanej próbie
Bochnia	76	76	100	8,35
Krynica	207	207	100	22,75
Muszyna	95	95	100	10,44
Piwniczna	88	88	100	9,67
Rabka	119	119	100	13,08
Szczawnica	149	149	100	16,37
Wieliczka	71	71	100	7,80
Wysowa	105	105	100	11,54
Ogółem	910	910	100	100

Źródło: dane własne MOT

4. Oszacowanie liczby gości odwiedzających miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce

4.1. Szacunek ruchu turystycznego dla wybranych miejscowości uzdrowiskowych – zastosowana metodologia

Szacowanie wielkości ruchu turystycznego w konkretnym miejscu i czasie nie jest zadaniem łatwym. Sprawozdawczość statystyczna w postaci miesięcznego formularza KT-1 (lub KT-1a dla miesiąca lipca) zawiera wprawdzie informacje o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego zbiorowego zakwaterowania, w tym liczbę korzystających z danej kategorii obiektów z identyfikacją miesiąca i miejscowości. Sprawozdawczość ta nie obejmuje jednak odwiedzających jednodniowych (beznoclegowych), nocujących w innej miejscowości (tak, więc identyfikacja liczby turystów w **danej** miejscowości nie jest precyzyjna), nocujących poza bazą noclegową (u rodziny, znajomych, we własnych mieszkaniach i domach). Trzeba też pamiętać o „szarej strefie”, której rozmiary bardzo trudno oszacować, a także „ciemnej” liczbie świadomych zafałszowań lub nieświadomych błędów mających miejsce w trakcie wypełniania formularza KT-1.

Szacunki ogólnej liczby odwiedzających i turystów (odwiedzających bez jednodniowych) możliwe są raczej dla dużych agregatów terytorialnych (województw, dużych aglomeracji) z wykorzystaniem metod niestandardowych, często opierających się na badaniach ankietowych oraz wiedzy ekspertów. W trakcie badań ankietowych można sprecyzować wskaźniki charakteryzujące liczbę turystów jednodniowych, nocujących u znajomych, rodziny a także podjąć próbę oszacowania wielkości „szarej strefy” w turystyce. Dzięki temu, znając wielkość ruchu turystycznego na podstawie sprawozdań KT-1 dokonuje się, metodą wskaźnikową, odpowiednich szacunków pozostałych składowych ruchu turystycznego.

Warunkiem stosowania powyższej metody jest dysponowanie odpowiednio dużą liczbą ankiet przeprowadzonych w konkretnym miejscu i czasie. Badania takie, prowadzone od 4 lat przez MOT, dają możliwość oszacowania wielkości ruchu turystycznego tylko dla miasta Krakowa oraz (z mniejszą precyzją) dla całego województwa. W Krakowie liczba ankiet przekracza 3-3,5 tysiąca w okresie 3 miesięcy. Liczba ankiet dla obszaru województwa małopolskiego, z wyłączeniem Krakowa, jest zbliżona, jednakże dotyczy kilkunastu miejscowości. W rezultacie liczba ankietowanych turystów w konkretnej miejscowości jest na tyle mała, że nie pozwala na precyzyjne oszacowanie liczby turystów metodą stosowaną dla dużych agregatów terytorialnych (Kraków, czy też województwo rozpatrywane jako całość).

Dlatego też zachodzi potrzeba opracowania procedury pozwalającej na dokonanie odpowiednich szacunków metodą przybliżoną. W proponowanej w niniejszym opracowaniu przyjmuje się następujące założenia.

1. Punktem wyjścia analizy są informacje o wielkości ruchu turystycznego dla całego województwa oraz dla danej miejscowości (gminy miejskiej) w ciągu roku na podstawie sprawozdań KT-1.
Dane takie dostępne są w Internecie na stronie GUS - www.stat.gov.pl na podstronie *Bank danych regionalnych* (www.stat.gov.pl/bdr/bdrap.dane_podgrup.katgrupg). Można też sięgnąć do publikacji elektronicznej znajdującej się na stronie WUS w Krakowie pt. *Turystyka w województwie małopolskim w latach 2004-2005*.
http://www.stat.gov.pl/urzedz/krak/publikacje/publ_el/turystyka/okladka.htm.
2. Dodatkowo uwzględnia się szacunki globalnej wielkości ruchu turystycznego (ruchu dodatkowego, nie ewidencjonowanego w sprawozdaniach KT-1) dla województwa dokonane przez MOT w raportach z lat 2004-2006.
3. Ustala się relacje wielkości ruchu turystycznego w województwie na podstawie KT-1 do globalnego ruchu turystycznego (szacunki MOT).
4. Ustala się relacje odwiedzających jednodniowych do ogólnej liczby odwiedzających na podstawie badań MOT.
5. Znając liczby korzystających (odwiedzających) w konkretnej miejscowości powiększa się je proporcjonalnie do wskaźników wyznaczonych z punkcie (3) uzyskując szacunek liczby turystów (bez jednodniowych).
6. Znając wskaźniki wyznaczone w punkcie (4) ustala się szacunki liczby odwiedzających w danej miejscowości.

Jak wynika z powyższego opisu przyjmuje się tu dość silne założenie, że relacje pomiędzy:
- liczbą korzystających z obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania (KT-1) a szacunkami MOT dotyczącymi ogólnej liczby odwiedzających,

- liczbą odwiedzających jednodniowych a liczbą odwiedzających ogółem (na podstawie badań ankietowych MOT), które dotyczą **całego** województwa, kształtują się na takim samym, **identycznym** poziomie w każdej analizowanej miejscowości.

Szacunki dotyczą każdego roku oddzielnie 2004, 2005 i 2006 i są dokonywane w trzech przekrojach analitycznych – odrębnie dla ruchu turystycznego ogółem, turystów zagranicznych oraz turystów krajowych (jako różnicy pomiędzy ogólną liczbą turystów oraz liczbą turystów krajowych). Ponadto odrębnie prowadzono analizę dla ogólnej liczby odwiedzających oraz tylko dla turystów (bez odwiedzających jednodniowych).

Dodatkowym utrudnieniem w proponowanej metodzie jest sytuacja w roku 2006, w którym w momencie dokonywania szacunku nie dysponowano informacjami o liczbie korzystających z obiektów turystycznych według sprawozdania KT-1 za wszystkie miesiące 2006 roku. Można w tym przypadku oszacować wielkość tego ruchu w brakujących miesiącach (IX-XII) dla analizowanych miejscowości uzdrowiskowych na podstawie dostępnych informacji dotyczących pierwszych ośmiu miesięcy I-VIII 2006 roku.

Taką metodę zastosowano w przypadku szacunku ruchu turystycznego w roku 2006 dla miasta Krakowa oraz dla województwa małopolskiego. W przypadku miejscowości uzdrowiskowych przyjęto (tylko dla roku 2006) uproszczoną procedurę, polegającą na tym, że ogólne wskaźniki wzrostu liczby odwiedzających dla całego województwa (odrębne dla turystów zagranicznych i turystów krajowych) wykorzystano do oszacowania liczby odwiedzających miejscowości uzdrowiskowe, wychodząc z szacunków tych wielkości dla poprzedniego roku 2005.

Wyniki analiz zebrano w tabelach 1-4, przy czym:

- tab. 1 dotyczy roku 2004;

- tab. 2 dotyczy roku 2005 w wersji prognoz ruchu turystycznego podanych w raporcie MOT dla Małopolski za rok 2005;

- tab. 3 dotyczy roku 2005 po korektach wielkości ruchu turystycznego w Małopolsce. Korekty te wyniknęły z informacji o kształtowaniu się ruchu w ostatnich miesiącach roku 2005 (IX-XII), które w momencie sporządzania raportu za 2005 rok nie były dostępne;
- tab. 4 dotyczy roku 2006, w którym metoda analizy różni się od metody stosowanej w poprzednich latach.

Tabele 1 – 2 mają identyczny układ i zawierają następujące elementy.

- A. Informacje o liczbie korzystających z obiektów turystycznych zbiorowego zakwaterowania według sprawozdania KT-1 w 8 analizowanych miejscowościach uzdrowiskowych w rozbiciu na korzystających ogółem, turystów zagranicznych i krajowych.
- B. Informacje o liczbie korzystających (analogicznie jak w poprzednim punkcie), ale dla całego województwa.
- C. Informacje o wielkości szacunków liczby odwiedzających i turystów dla całego województwa dokonane przez MOT.
- D. Udziały liczby korzystających z obiektów w całym województwie według KT-1 (część B) do liczby odwiedzających i turystów w całym województwie według szacunków MOT (część C).
- E. Szacunki liczby odwiedzających miejscowości uzdrowiskowe uzyskane na podstawie relacji podanych w części D oraz wielkości absolutnych podanych w części A.
- F. Szacunki liczby turystów (bez odwiedzających jednodniowych) uzyskane na podstawie analogicznej procedury jak w poprzednim punkcie – tzn. na podstawie danych przytoczonych w części D oraz A.
- G. Dodatkowo podano tabele zawierającą udziały liczby korzystających z obiektów turystycznych w poszczególnych miejscowościach uzdrowiskowych w stosunku do ogólnej liczby korzystających w całym województwie.

W poszczególnych częściach tabel zamieszczono także uzupełniające wskaźniki struktury (relacje pomiędzy turystyką zagraniczną a krajową) względnie udziały turystów w ogólnej liczbie odwiedzających (niezbędne dla oszacowania liczby turystów jednodniowych).

W tabeli 3 (uwzględniającej korektę wielkości ruchu turystycznego w roku 2005) poza poprzednio omówionymi częściami znajdują się dodatkowo dwie części H1 oraz H2. W części H1 zamieszczono liczby korzystających z obiektów turystycznych dla województwa według sprawozdań KT-1 w roku 2004 oraz wynikające stąd indeksy dynamiki w stosunku do roku 2005. Indeksy te wykorzystano do oszacowania liczby odwiedzających i turystów w województwie w roku 2005 stosując je jako mnożniki do wielkości ruchu turystycznego w Małopolsce w roku 2004 (część H2, przy czym w pierwszym wierszu są tu korekty dotyczące liczby odwiedzających – symbol **O**, natomiast w drugim wierszu podano korekty liczby turystów bez jednodniowych – symbol **T**).

Wynikowe wielkości ruchu turystycznego w Małopolsce w roku 2005 po korekcie znajdują się w części C tabeli 3. Szacunek liczby odwiedzających ogółem jest tu o 300 tys. większy (wzrost z 9,3 mln do 9,6 mln) w stosunku do prognozy sformułowanej w raporcie z 2005 roku (różnica wynosi 3,1%). Szacunek liczby odwiedzających z zagranicy wzrósł o 100 tys. (z 2,3 mln do 2,4 mln to jest o 4,2%) natomiast odwiedzających krajowych o 200 tys. (z 7 mln do 7,2 mln to jest o 2,8%).

W przypadku szacunku liczby turystów w roku 2005 korekty (*in plus*) w przypadku turystów ogółem były na poziomie 3,3% (wzrost o 250 tys. z 7,35 mln na 7,6 mln), w przypadku turystów krajowych na poziomie 3,8% (wzrost o 200 tys. z 5,1 mln na 5,3 mln) oraz w przypadku turystów zagranicznych na poziomie 2,2% (wzrost o 50 tys. z 2,25 mln na 2,3mln)

TABELA 1. Szacunki ruchu turystycznego w miejscowościach uzdrowiskowych w roku 2004

Miejscowość	Def	CZEŚĆ A			CZEŚĆ E			CZEŚĆ F		
		Korzystający wg WUS			Odwiedzający			Turyści		
		Ogółem	Zagr	Kraj	Ogółem	Zagr	Kraj	Ogółem	Zagr	Kraj
Bochnia	1	37 773	1 122	36 651	149 117	3 093	146 024	134 369	2 938	131 431
Krynica	2	144 507	3 971	140 536	570 472	10 946	559 527	514 052	10 398	503 654
Muszyna	3	16 711	43	16 668	65 970	119	65 852	59 446	113	59 333
Piwniczna	4	18 124	182	17 942	71 548	502	71 047	64 472	477	63 996
Rabka	5	28 676	339	28 337	113 205	934	112 270	102 009	888	101 121
Szczawnica	6	51 240	546	50 694	202 281	1 505	200 776	182 275	1 430	180 845
Wieliczka	7	13 973	2 985	10 988	55 161	8 228	46 934	49 706	7 816	41 889
Wysowa	8	20 888	218	20 670	82 460	601	81 859	74 304	571	73 734
	9=SUMA 1-8	331 892	9 406	322 486	1 310 214	25 927	1 284 288	1 180 633	24 630	1 156 002
STRUKTURA	10=wg 9	100%	2,8%	97,2%	100%	2,0%	98,0%	100%	2,1%	97,9%
CZEŚĆ B		WUS-WOJEWÓDZTWO 2004								
Korzystający	11	2 305 132	725 586	1 579 546						
UDZIAŁY	12=9/11	14,4%	1,3%	20,4%						

CZEŚĆ C		MOT-WOJEWÓDZTWO 2004		
Odwiedzający	13	9 100 000	2 000 000	7 100 000
Turyści	14	8 200 000	1 900 000	6 300 000
Udział 1-dniowych	15=14/13	90,1%	95,0%	88,7%
STRUKTURA				
Odwiedzający	16=wg 12	100%	22,0%	78,0%
Turyści	17=wg 13	100%	23,2%	76,8%

CZEŚĆ D		% KORZYSTAJĄCYCH		
Odwiedzający	18=11/13	25,3%	36,3%	22,2%
Turyści	19=11/14	28,1%	38,2%	25,1%

CZEŚĆ G			
Udział w liczbie korzystających			
Miejscowość	Ogółem	Zagr	Kraj
Bochnia	1,64%	0,15%	2,32%
Krynica	6,27%	0,55%	8,90%
Muszyna	0,72%	0,01%	1,06%
Piwniczna	0,79%	0,03%	1,14%
Rabka	1,24%	0,05%	1,79%
Szczawnica	2,22%	0,08%	3,21%
Wieliczka	0,61%	0,41%	0,70%
Wysowa	0,91%	0,03%	1,31%
SUMA	14,40%	1,30%	20,42%

Źródło: opracowanie własne MOT

TABELA 2. Szacunki ruchu turystycznego w miejscowościach uzdrowiskowych w roku 2005 (przed korektą)

Miejscowość	Def	CZĘŚĆ A			CZĘŚĆ E			CZĘŚĆ F		
		Korzystający wg WUS			Odwiedzający			Turyści		
		Ogółem	Zagr	Kraj	Ogółem	Zagr	Kraj	Ogółem	Zagr	Kraj
Bochnia	1	33 240	2 223	31 017	123 998	5 748	118 250	97 998	5 623	92 375
Krynica	2	150 462	4 633	145 829	561 280	11 980	549 300	443 592	11 720	431 873
Muszyna	3	14 491	21	14 470	54 057	54	54 003	42 722	53	42 669
Piwniczna	4	17 649	169	17 480	65 837	437	65 400	52 033	427	51 605
Rabka	5	25 767	274	25 493	96 121	709	95 412	75 966	693	75 273
Szczawnica	6	53 059	924	52 135	197 930	2 389	195 541	156 429	2 337	154 091
Wieliczka	7	11 993	3 619	8 374	44 738	9 358	35 380	35 358	9 155	26 203
Wysowa	8	16 775	425	16 350	62 577	1 099	61 478	49 456	1 075	48 381
	9=SUMA 1-8	323 436	12 288	311 148	1 206 539	31 774	1 174 764	953 555	31 083	922 471
STRUKTURA	10=wg 9	100%	3,8%	96,2%	100%	2,6%	97,4%	100%	3,3%	96,7%
CZĘŚĆ B		WUS-WOJEWÓDZTWO 2005								
Korzystający	11	2 493 045	889 479	1 603 566						
UDZIAŁY	12=9/11	13,0%	1,4%	19,4%						
CZĘŚĆ C		MOT-WOJEWÓDZTWO 2005								
Odwiedzający	13	9 300 000	2 300 000	7 000 000						
Turyści	14	7 350 000	2 250 000	5 100 000						
Udział 1-dniowych	15=14/13	79,0%	97,8%	72,9%						
STRUKTURA										
Odwiedzający	16=wg 12	100%	24,7%	75,3%						
Turyści	17=wg 13	100%	30,6%	69,4%						
CZĘŚĆ D		% KORZYSTAJĄCYCH								
Odwiedzający	18=11/13	26,8%	38,7%	22,9%						
Turyści	19=11/14	33,9%	39,5%	31,4%						
CZĘŚĆ G										
Udział w liczbie korzystających										
Miejscowość		Ogółem	Zagr	Kraj						
Bochnia		1,33%	0,25%	1,93%						
Krynica		6,04%	0,52%	9,09%						
Muszyna		0,58%	0,00%	0,90%						
Piwniczna		0,71%	0,02%	1,09%						
Rabka		1,03%	0,03%	1,59%						
Szczawnica		2,13%	0,10%	3,25%						
Wieliczka		0,48%	0,41%	0,52%						
Wysowa		0,67%	0,05%	1,02%						
SUMA		12,97%	1,38%	19,40%						

Źródło: opracowanie własne MOT

TABELA 3. Szacunki ruchu turystycznego w miejscowościach uzdrowiskowych w roku 2005 (po korekcje)

Miejscowość	Def	CZĘŚĆ A			CZĘŚĆ E			CZĘŚĆ F		
		Korzystający wg WUS			Odwiedzający			Turyści		
		Ogółem	Zagr	Kraj	Ogółem	Zagr	Kraj	Ogółem	Zagr	Kraj
Bochnia	1	33 240	2 223	31 017	127 998	5 998	122 000	101 332	5 748	95 583
Krynica	2	150 462	4 633	145 829	579 386	12 501	566 885	458 681	11 980	446 701
Muszyna	3	14 491	21	14 470	55 801	57	55 744	44 176	54	44 121
Piwniczna	4	17 649	169	17 480	67 961	456	67 505	53 803	437	53 366
Rabka	5	25 767	274	25 493	99 221	739	98 482	78 550	709	77 842
Szczawnica	6	53 059	924	52 135	204 315	2 493	201 822	161 749	2 389	159 360
Wieliczka	7	11 993	3 619	8 374	46 182	9 765	36 417	36 560	9 358	27 202
Wysowa	8	16 775	425	16 350	64 596	1 147	63 449	51 138	1 099	50 039
	9=SUMA 1-8	323 436	12 288	311 148	1 245 459	33 156	1 212 304	985 988	31 774	954 214
STRUKTURA	10=wg 9	100%	3,8%	96,2%	100%	2,7%	97,3%	100%	3,2%	96,8%

CZĘŚĆ B		WUS-WOJEWÓDZTWO 2005			WUS-WOJEWÓDZTWO 2004			MOT-WOJEWÓDZTWO 2004		
Korzystający	11	2 493 045	889 479	1 603 566	2 305 132	725 586	1 579 546	9 100 000	2 000 000	7 100 000
UDZIAŁY	12=9/11	13,0%	1,4%	19,4%	1,08	1,23	1,02	8 200 000	1 900 000	6 300 000

CZĘŚĆ C		MOT-WOJEWÓDZTWO 2005		
Odwiedzający	13	9 600 000	2 400 000	7 200 000
Turyści	14	7 600 000	2 300 000	5 300 000
Udział 1-dniowych	15=14/13	79,2%	95,8%	73,6%
STRUKTURA				
Odwiedzający	16=wg 12	100%	25,0%	75,0%
Turyści	17=wg 13	100%	30,3%	69,7%

CZĘŚĆ D		% KORZYSTAJĄCYCH		
Odwiedzający	18=11/13	26,0%	37,1%	22,3%
Turyści	19=11/14	32,8%	38,7%	30,3%

CZĘŚĆ G	Udział w liczbie korzystających		
Miejscowość	Ogółem	Zagr	Kraj
Bochnia	1,33%	0,25%	1,93%
Krynica	6,04%	0,52%	9,09%
Muszyna	0,58%	0,00%	0,90%
Piwniczna	0,71%	0,02%	1,09%
Rabka	1,03%	0,03%	1,59%
Szczawnica	2,13%	0,10%	3,25%
Wieliczka	0,48%	0,41%	0,52%
Wysowa	0,67%	0,05%	1,02%
SUMA	12,97%	1,38%	19,40%

Zródło: opracowanie własne MOT

TABELA 4. Szacunki ruchu turystycznego w miejscowościach uzdrowiskowych w roku 2006

Miejscowość	Def	CZĘŚĆ A			CZĘŚĆ E			CZĘŚĆ F		
		Korzystający wg WUS			Odwiedzający			Turyści		
		Ogółem	Zagr	Kraj	Ogółem	Zagr	Kraj	Ogółem	Zagr	Kraj
Bochnia	1	37 741	2 779	34 963	145 331	7 498	137 833	118 665	6 998	111 667
Krynica	2	170 837	5 791	165 046	657 844	15 626	642 218	537 139	14 584	522 555
Muszyzna	3	16 453	26	16 427	63 357	71	63 286	51 732	66	51 666
Piwniczna	4	20 039	211	19 828	77 164	570	76 594	63 006	532	62 474
Rabka	5	29 256	343	28 914	112 658	924	111 733	91 986	863	91 124
Szczawnica	6	60 244	1 155	59 089	231 983	3 116	228 866	189 417	2 909	186 508
Wieliczka	7	13 617	4 524	9 093	52 435	12 206	40 229	42 814	11 392	31 422
Wysowa	8	19 047	531	18 515	73 343	1 433	71 910	59 886	1 338	58 548
	9=SUMA 1-8	367 235	15 360	351 875	1 414 115	41 444	1 372 671	1 154 644	38 682	1 115 963
STRUKTURA	10=wg 9	100%	4,2%	95,8%	100%	2,9%	97,1%	100%	3,4%	96,6%
CZĘŚĆ B		WUS-WOJEWÓDZTWO 2006			CZĘŚĆ H1			CZĘŚĆ H2		
Korzystający	11	2 830 645	1 111 849	1 718 796	MOT-WOJEWÓDZTWO 2005			MOT-WOJEWÓDZTWO 2006/05		
UDZIAŁY	12=9/11	13,0%	1,4%	20,5%	9 600 000	2 400 000	7 200 000	113,5%	125,0%	109,7%
					7 600 000	2 300 000	5 300 000	117,1%	121,7%	115,1%
					79,2%	95,8%	73,6%			
CZĘŚĆ C		MOT-WOJEWÓDZTWO 2006			CZĘŚĆ G			Udział w liczbie korzystających		
Odwiedzający	13	10 900 000	3 000 000	7 900 000	Miejscowość	Ogółem	Zagr	Kraj		
Turyści	14	8 900 000	2 800 000	6 100 000	Bochnia	1,33%	0,25%	2,03%		
Udział 1-dniowych	15=14/13	81,7%	93,3%	77,2%	Krynica	6,04%	0,52%	9,60%		
STRUKTURA					Muszyzna	0,58%	0,00%	0,96%		
Odwiedzający	16=wg 12	100%	27,5%	72,5%	Piwniczna	0,71%	0,02%	1,15%		
Turyści	17=wg 13	100%	31,5%	68,5%	Rabka	1,03%	0,03%	1,68%		
					Szczawnica	2,13%	0,10%	3,44%		
					Wieliczka	0,48%	0,41%	0,53%		
					Wysowa	0,67%	0,05%	1,08%		
					SUMA	12,97%	1,38%	20,47%		
CZĘŚĆ D		% KORZYSTAJĄCYCH								
Odwiedzający	18=11/13	26,0%	37,1%	21,8%						
Turyści	19=11/14	31,8%	39,7%	28,2%						

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 4 przedstawia sposób postępowania przy szacowaniu wielkości ruchu turystycznego w analizowanych miejscowościach uzdrowiskowych w roku 2006. Jej konstrukcja jest podobna jak w poprzednich tabelach, przy czym w częściach H1 i H2 znajdują się inne informacje niż w tabeli 3. W części H1 przytoczono **skorygowane** szacunki ruchu turystycznego dla Małopolski w roku 2005 (por. poprzednią tabelę 3) zarówno dla odwiedzających jak i turystów (bez jednodniowych).. Natomiast w części H2 zebrano indeksy dynamiki ruchu turystycznego w badanych przekrojach (odwiedzający/turyści oraz ogółem/zagraniczni/krajowi) jakie na podstawie szacunków MOT miały miejsce na przestrzeni lat 2005 i 2006. Wielkości ruchu turystycznego dla roku 2006 zebrane są (tak jak w każdej z tabel 1-4 w części C) i zostały zaczerpnięte z raportu MOT dla Małopolski w roku 2006.

Indeksy dynamiki znajdujące się w części H2 posłużyły jako mnożniki do wyznaczenia liczby korzystających z obiektów turystycznych w miejscowościach uzdrowiskowych (część A) wychodząc od wielkości odnoszących się do roku 2005 (część A tabeli 3). Następnie stosując standardową metodą przedstawioną w niniejszym opracowaniu uzyskano szacunki wielkości ruchu turystycznego w miejscowościach uzdrowiskowych – dla odwiedzających ogółem w części E oraz dla turystów bez jednodniowych w części F.

4.2. Odwiedzający ogółem

Informacje zawarte w tab. 1 dostarczają danych liczbowych uwzględniających podział na odwiedzających krajowych i cudzoziemców wyrażony procentowym ich udziałem w ogólnej liczbie odwiedzających z uwzględnieniem uzdrowisk. Przewidywana liczba odwiedzających w 2006 r. wyniesie 1 414 115 osób. W tej liczbie 97,1% stanowią odwiedzający z Polski. Na odwiedzających cudzoziemców przypada 2,9%. Można zauważyć, że obcokrajowcy bardzo chętnie bywają w Wieliczce. Stanowią oni 23,3% ogółu odwiedzających. Drugą grupę uzdrowisk tworzą: Bochnia, Krynica, Wysowa i Szczawnica, w których procentowy udział odwiedzających obcokrajowców waha się od 1,3% do 5,2%. W pozostałych uzdrowiskach procent odwiedzających zagranicznych kształtował się na poziomie niższym niż 1. Polacy natomiast, w odróżnieniu od cudzoziemców wolą odwiedzać Muszynę, Piwniczną i Rabkę niż Wieliczkę.

Tabela 1. Odwiedzający ogółem

Uzdrowisko	Ogółem	Krajowi		Zagraniczni	
	n	n	%	n	%
Bochnia	145 331	137 883	94,8	7 498	5,2
Krynica	657 844	642 218	97,6	15 626	2,4
Muszyna	63 357	63 286	99,9	71	0,1
Piwniczna	77 164	76 594	99,3	570	0,7
Rabka	112 658	111 733	99,2	924	0,8
Szczawnica	231 983	228 866	98,7	3 116	1,3
Wieliczka	52 435	40 229	76,7	12 206	23,3
Wysowa	73 343	71 910	98,0	1 433	2,0
Ogółem	1 414 115	1 372 671	97,1	41 444	2,9

Źródło: dane Urzędu Statystycznego

4.3. Odwiedzający krajowi

W tabeli 2 zawarto procentowy wskaźnik Polaków, z podziałem na województwa, odwiedzających miejscowości uzdrowiskowe woj. małopolskiego. Najwięcej odwiedzających pochodzi z woj. małopolskiego. Stanowią oni 25,4% wszystkich odwiedzających. Z woj. śląskiego i mazowieckiego przybyło do uzdrowisk ponad 33% ogółu osób. Na pozostałe województwa przypadło nieco ponad 40% osób odwiedzających (1,5% woj. opolskie – 6,4% woj. podkarpackie). Rozpatrując poszczególne uzdrowiska pod względem krajowych osób odwiedzających stwierdzono, że najwięcej osób przyjezdnych do Bochni (26,3%) i Wieliczki (26,1) pochodziło z woj. mazowieckiego, do Krynicy (24,5%), Piwnicznej (35,7%), Rabki (26,1%) i Wysowej (34,3%) z województwa małopolskiego, natomiast do Muszyny (19,3%) i Szczawnicy (23,5%) z województwa śląskiego.

Tabela 2. Odwiedzający krajowi według województw

Województwo	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Dolnośląskie	3,9	1,1	1,1	1,1	6,7	2,0	4,3	0	2,3
Kujawsko – pomorskie	3,9	4,9	4,5	0	0	2,7	0	0	2,3
Lubelskie	5,3	4,9	4,5	3,5	0,8	2,7	2,2	1,9	3,3
Lubuskie	0	1,6	1,1	0	3,4	2,7	0	1,9	1,6
Łódzkie	6,6	3,7	11,2	3,4	5,0	0	4,3	5,6	4,6
Małopolskie	18,6	24,5	16,9	35,7	26,1	23,3	17,6	34,3	25,4
Mazowieckie	26,3	22,0	15,7	12,7	9,2	12,1	26,1	15,2	16,6
Opolskie	0	0,5	1,1	2,3	5,0	0,7	4,3	0	1,5
Podkarpackie	2,6	4,9	5,6	6,9	8,4	9,4	6,5	5,7	6,4
Podlaskie	0	1,6	1,1	2,3	6,9	0	2,2	0	1,8
Pomorskie	10,5	1,6	1,1	2,3	0,8	3,4	8,7	3,8	3,3
Śląskie	14,5	14,6	19,3	17,2	13,4	23,5	6,5	18,1	16,8
Świętokrzyskie	2,6	3,3	4,5	1,2	4,2	4,7	4,3	2,9	3,5
Warmińsko – mazurskie	0	2,7	3,4	2,3	5,0	3,4	4,3	0	2,7
Wielkopolskie	2,6	2,7	2,2	3,4	1,7	4,0	2,2	8,6	3,5
Zachodnio - pomorskie	0	2,2	4,5	2,3	3,4	2,7	2,2	1,0	2,3
Brak odpowiedzi	2,6	2,2	2,2	3,4	0	2,7	4,3	1,0	2,1

Źródło: opracowanie własne MOT

4.4. Odwiedzający zagraniczni

Cudzoziemcy odwiedzający, jak stwierdzono wyżej, stanowią 2,9% ogółu odwiedzających w analizowanych uzdrowiskach. Największe zainteresowanie uzdrowiskami przejawiają cudzoziemcy z Niemiec, którzy stanowili 25,0% wszystkich obcokrajowców w omawianych uzdrowiskach. Cudzoziemcy narodowości ukraińskiej stanowili 12,5% a Szwedzi 10,7% (tab. 3). Niemcy głównie odwiedzali Wieliczkę (32,0% wszystkich cudzoziemców w tym uzdrowisku) i Krynice (16,7%), Ukraińcy Krynice (20,9%) a Szwedzi Wieliczkę (16,0%).

Tabela 3. Odwiedzający zagraniczni według narodowości

Państwo	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Izrael	8,3	0	0	0	3,6
Szwecja	8,3	0	0	16,0	10,7
Węgry	4,2	0	0	0	1,8
Holandia	8,3	0	0	0	3,6
Niemcy	16,7	16,7	100	32,0	25,0
Wielka Brytania	8,3	0	0	8,0	7,1
Francja	12,5	0	0	0	5,4
Ukraina	20,9	16,7	0	4,0	12,5
Słowacja	12,5	33,3	0	0	8,8
Białoruś	0	33,3	0	0	3,6
USA	0	0	0	16,0	7,1
Chiny	0	0	0	8,0	2,6
Finlandia	0	0	0	8,0	3,6
Dania	0	0	0	8,0	3,6

Źródło: opracowanie własne MOT

4.5. Profil odwiedzających

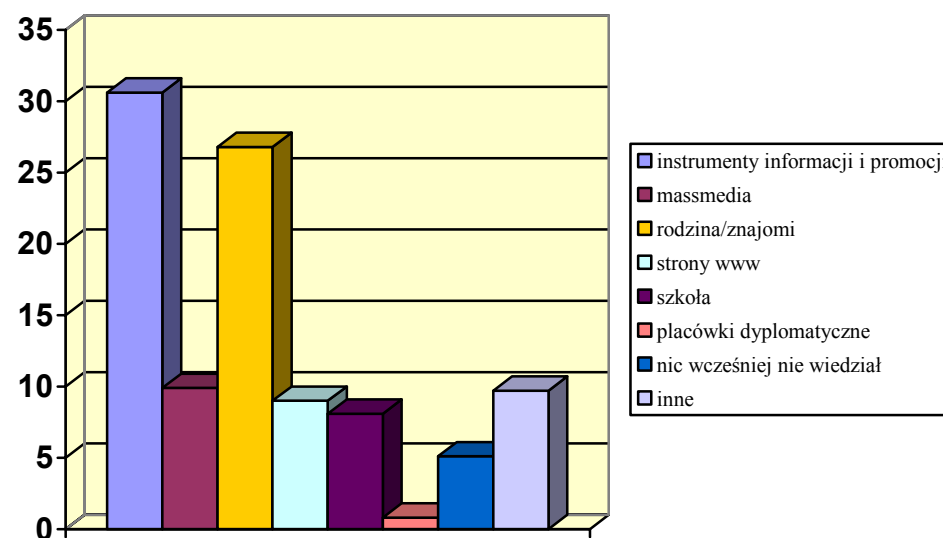
Najczęstszym źródłem informacji o miejscowościach uzdrowiskowych, z jakiego korzystali odwiedzający były instrumenty informacji turystycznej (targi, foldery, przewodniki, itp.). Odwiedzający, którzy skorzystali z tej formy uzyskania wiedzy stanowili 30,6% ogółu, 26,8 % stanowili ci, których poinformowała rodzina bądź znajomi. Poprzez massmedia informację uzyskało około 10,0% odwiedzających, a 9,0 % poprzez Internet (tab.4, wyk. 1). Analogiczne proporcje można stwierdzić rozpatrując podział odwiedzających na krajowych i zagranicznych (tab. 5 i 6).

Tabela 4. Odwiedzający ogółem - źródło informacji o uzdrowisku

Źródło informacji	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Instrumenty informacji	16,1	18,3	16,8	21,9	50,2	50,2	17,4	29,1	30,6
Massmedia	4,8	3,6	0,9	0,9	2,6	11,9	37,9	9,1	9,9
Rodzina, znajomi	25,8	29,9	27,4	28,6	31,6	22,8	17,9	37,3	26,8
Strony www	1,1	19,6	11,5	14,3	2,6	3,2	9,5	2,7	9,0
Szkoła	21,8	3,9	2,7	3,8	4,8	9,2	14,7	0,9	8,1
Placówki dyplomatyczne	0	0	0,4	0	0	2,2	1,7	0,4	0,8
Nic nie wiedział	0	11,9	25,7	10,5	0,4	1,0	0	0	5,1
Inne	19,4	12,4	15,0	20,0	5,6	0	2,2	28,1	9,7

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 1. Odwiedzający ogółem – źródło informacji

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 5. Odwiedzający zagraniczni – źródło informacji

Źródło informacji	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Instrumenty informacji	27,3	20,0	100	39,3	35,0
Masmedia	0	0	0	19,7	12,0
Rodzina, znajomi	39,4	20,0	0	13,1	22,0
Strony www	27,3	0	0	19,7	21,0
Szkoła	0	0	0	4,9	3,0
Placówka dyplomatyczna	3,0	0	0	0	1,0
Nic nie wiedziałem	3,0	60,0	0	0	4,0
Inne	0	0	0	3,3	2,0

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 6. Odwiedzający krajowi – źródło informacji

Źródło informacji	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Instrumenty informacji turystycznej	16,1	17,0	16,7	21,2	50,2	50,2	9,2	29,1	30,3
Masmedia	4,8	4,1	0,9	1,0	2,6	11,9	44,8	9,1	9,8
Rodzina/znajomi	25,8	28,4	27,8	28,8	31,6	22,8	19,6	37,3	27,1
Strony www	12,1	18,3	12,0	14,4	2,6	3,2	5,6	2,7	8,2
Szkoła	21,8	4,6	2,8	3,8	4,8	9,2	18,4	0,9	8,4
Placówka dyplomatyczna	9	0	0	0	2,2	1,7	0,6	0	0,8
Nic wcześniej nie wiedziałem	0	13,3	24,1	10,6	0,4	1,0	0	0	5,1
Inne	19,4	14,3	15,7	20,2	5,6	0	1,8	28,1	10,3

Źródło: opracowanie własne MOT

Informacji na temat organizatora przyjazdu dostarczają tabele 7, 8 i 9 oraz wykres 2. Zarówno odwiedzający krajowi jak i zagraniczni organizowali przyjazd we własnym zakresie (krajowi 63,3%, obcokrajowcy 57,2%). Wysoki procent obcokrajowców (32,1%) skorzystało z biur podróży. Krajowi odwiedzający korzystali w znacznym stopniu z wyjazdów organizowanych przez zakłady pracy (13,8%) oraz innych organizatorów (16,4%), wśród których w przypadku uzdrowisk: Krynica, Muszyna, Piwniczna i Wysowa był to Narodowy Fundusz Zdrowia, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Związek Harcerstwa Polskiego.

Tabela 7. Odwiedzający ogółem - organizator przyjazdu

Organizator przyjazdu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
We własnym zakresie	46,1	59,9	50,5	72,7	79,8	76,5	50,7	54,3	63,0
Zakład pracy	38,2	13,0	6,3	11,4	10,1	16,8	0	8,6	13,0
Biuro podróży	0	3,9	4,2	3,4	1,6	4,0	26,8	0	4,5
Szkoła	0	1,0	1,1	0	3,4	0	12,7	0	1,8
Szkoła	21,8	3,9	2,7	3,8	4,8	9,2	14,7	0,9	8,1
Kościół	0	1,4	1,1	2,3	0,8	0	2,8	0	1,0
Klub sportowy	0	0	0	3,4	0	0	0	0	0,3
Inne	15,7	20,8 ^A	36,8 ^B	6,8 ^C	4,3	2,7	7,0	37,1 ^D	16,4

Źródło: opracowanie własne MOT

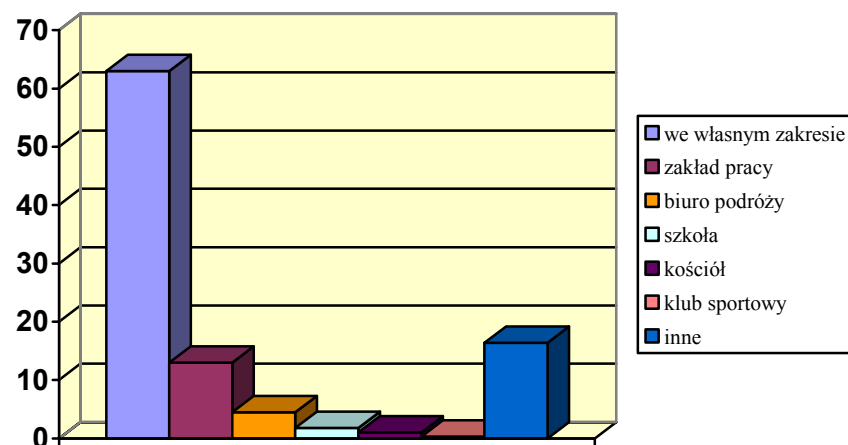
A) Narodowy Fundusz Zdrowia – 19, ZUS – 3, PCPR – 10, MOPS - 7

B) Narodowy Fundusz Zdrowia – 16, ZUS – 5, PCPR – 6, MOPS - 6

C) Związek Harcerstwa Polskiego – 3, PCPR - 1

D) Narodowy Fundusz Zdrowia – 31, PERON – 4

Wykres 2. Odwiedzający ogółem – organizator przyjazdu

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 8. Organizator przyjazdu – odwiedzający zagraniczni

Organizator przyjazdu	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
We własnym zakresie	75,0	66,6	0	40,0	57,2
Biuro podróży	16,7	0	100	52,0	32,1
Kościół	0	16,7	0	0	1,8
Inne	8,3	16,7	0	8,0	8,9

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 9. Odwiedzający krajowi – organizator przyjazdu

Organizator przyjazdu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
We własnym zakresie	46,1	57,9	49,4	73,6	79,8	76,5	56,5	54,3	63,3
Zakład pracy	38,2	14,8	6,7	11,5	10,1	16,8	0	8,6	13,8
Biuro podróży	0	2,2	4,5	2,3	1,6	4,0	13,0	0	2,8
Szkoła	0	1,1	1,1	0	3,4	0	19,6	0	1,9
Kościół	0	1,6	0	2,3	0,8	0	4,3	0	0,9
Klub sportowy	0	0	0	3,4	0	0	0	0	0,4
Inne	15,7	22,4	38,3	6,9	4,3	2,7	6,5	37,1	16,9

Źródło: opracowanie własne MOT

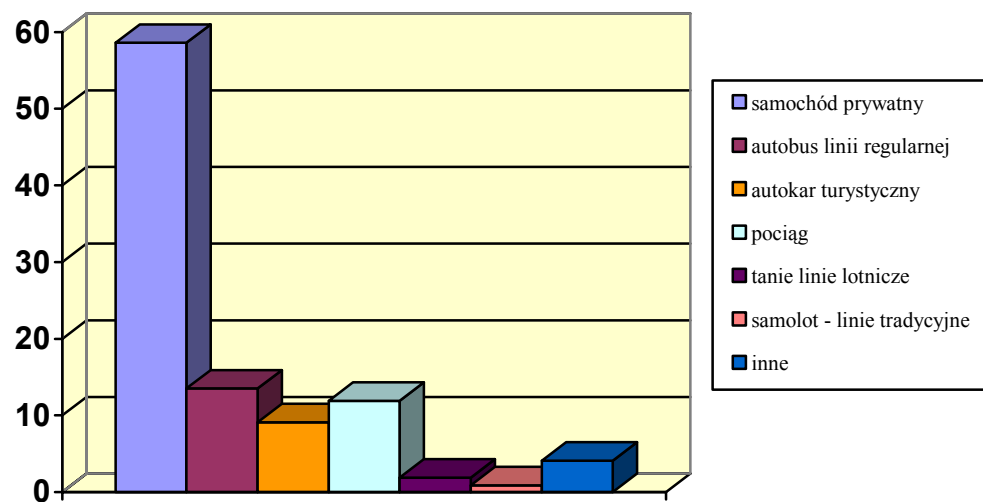
Główny środek transportu odwiedzających stanowił samochód osobowy. 58,6% odwiedzających przyjechało własnym środkiem transportu (tab. 10, wyk. 3). Z autobusu linii regularnej skorzystało 14,2% przyjezdnych, z transportu kolejowego 12,2%, natomiast z autokaru turystycznego 8,8%. Odwiedzający zagraniczni jako środek transportu znacznie częściej wybierali tanie linie lotnicze (21,4% obcokrajowców) i autokar turystyczny (14,3%) niż odwiedzający krajowi (tab. 11, 12).

Tabela 10. Odwiedzający ogółem - środek transportu

Środek transportu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Samochód osobowy	61,8	61,4	52,6	40,9	65,5	65,8	25,3	76,2	58,6
Autobus linii regularnej	3,9	15,9	16,8	21,6	14,3	10,1	1,5	18,1	13,5
Autokar turystyczny	5,3	2,9	10,6	11,4	8,4	14,1	26,7	2,8	9,1
Pociąg	27,6	17,4	17,9	9,1	8,4	2,0	16,9	1,0	11,9
Tanie linie lotnicze	0	1,0	0	0	0	2,0	16,9	0	1,9
Samolot (linie tradycyjne)	0	0	0	0	0	1,3	8,5	0	0,9
Inny	1,4	1,4	2,1	17,0	3,4	4,7	4,2	1,9	4,1

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 3. Odwiedzający ogółem – środek transportu

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 11. Środek transportu – odwiedzający zagraniczni

Środek transportu	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Samochód prywatny	83,3	66,7	100	4,0	46,4
Autobus linii regularnej	4,2	0	0	0	1,8
Autokar turystyczny	0	33,3	0	24,0	14,3
Pociąg	4,2	0	0	12,0	7,2
Tanie linie lotnicze	8,3	0	0	40,0	21,4
Samolot (linie tradycyjne)	0	0	0	20,0	8,9

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 12. Odwiedzający krajowi – środek transportu

Środek transportu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Samochód prywatny	61,8	58,5	51,7	40,2	65,5	65,8	37,0	76,2	59,5
Autobus linii regularnej	3,9	17,5	18,0	21,9	14,3	10,1	2,2	18,1	14,2
Autokar turystyczny	5,3	3,3	9,0	11,5	8,4	14,1	28,3	2,8	8,8
Pociąg	27,6	19,1	19,1	9,2	8,4	2,0	19,6	1,0	12,2
Tanie linie lotnicze	0	0	0	0	0	2,0	4,2	0	0,6
Samolot (linie tradycyjne)	0	0	0	0	0	1,3	2,2	0	0,4
Inny	1,4	1,6	2,2	17,2	3,4	4,7	6,5	1,9	4,3

Źródło: opracowanie własne MOT

Długość pobytu odwiedzających w miejscowościach uzdrowiskowych (tab. 13, 14, 15) kształtowała się w zależności od narodowości przyjezdnych. Około 65% przyjezdnych krajowych przebywała w uzdrowiskach od 4 nocy wzwyż. Ci z przyjezdnych, którzy przebywali 14 i więcej nocy (24,2%) byli pensjonariuszami w sanatoriach. W przypadku obcokrajowców około 70,0% przebywało w uzdrowiskach od 4 do 13 nocy. Odsetek przyjezdnych traktowanych ogółem, którzy przebywali w uzdrowiskach do 3 godzin bądź jeden dzień kształtował się na poziomie 11,6%.

Tabela 13. Odwiedzający ogółem - długość pobytu

Długość pobytu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Do 3 godzin	0	6,3	3,2	6,8	5,1	3,4	2,8	0	3,8
1 dzień	5,3	8,7	6,3	12,5	6,7	11,4	4,2	3,8	7,8
1 noc	27,6	7,2	7,2	26,1	16,0	9,4	5,6	7,6	12,2
2 – 3 noce	11,8	14,0	7,2	6,8	15,1	7,4	11,4	10,5	10,9
4 – 7 nocy	17,2	39,1	21,1	33,0	36,1	40,3	38,0	10,5	30,0
8 – 13 nocy	11,8	8,2	9,4	5,7	15,1	17,4	35,2	3,8	12,4
14 i więcej nocy	26,3	21,3	45,6	9,1	5,9	10,7	2,8	63,8	22,9

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 14. Długość pobytu- odwiedzający zagraniczni

Długość pobytu	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
1 dzień	4,2	50,0	0	0	7,1
1 noc	4,2	0	0	0	1,8
2 – 3 nocy	37,5	0	0	8,0	19,6
4 -7 nocy	41,6	16,7	0	28,0	32,2
8 -13 nocy	8,3	33,3	100	64,0	37,5
14 nocy i więcej	4,2	0	0	0	1,8

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 15. Odwiedzający krajowi – długość pobytu

Długość pobytu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Do 3 godzin	0	7,1	3,4	6,9	5,1	3,4	4,4	0	4,1
1 dzień	5,3	9,3	3,4	12,6	6,7	11,4	6,5	3,8	7,9
1 noc	27,6	7,8	7,9	26,4	16,0	9,4	8,7	7,6	12,9
2 – 3 noce	11,8	11,0	7,9	6,9	15,1	7,4	13,0	10,5	10,3
4 – 7 nocy	17,2	32,4	21,3	33,3	36,1	40,3	43,5	10,5	29,8
8 – 13 nocy	11,8	8,2	7,9	4,6	15,1	17,4	19,6	3,8	10,8
14 nocy i więcej	26,3	24,2	48,2	9,3	5,9	10,7	4,3	63,8	24,2

Źródło: opracowanie własne MOT

Poddając analizie ogół gości przyjezdnych do uzdrowisk woj. małopolskiego (tab. 16) najczęstszym ich miejscem noclegowym był zakład uzdrowski. W Szczawnicy w zakładzie nocowało 44,3% przyjezdnych, w Muszynie 41,0% a w Krynicy 29,0%. Dość dużym powodzeniem cieszyły się hotele (19,3%) i pensjonaty (16,6%). Tabela 17 zawiera procentowy rozkład przyjezdnych krajowych do uzdrowisk. 24,7% nocowało w zakładach uzdrowskich, 16,3% w pensjonatach a 15,9% w hotelach. Przyjezdni zagraniczni (tab. 18) najczęściej nocowali w hotelach i pensjonatach (92,8% gości zagranicznych).

Tabela 16. Odwiedzający ogółem - rodzaj obiektu noclegowego

Rodzaj obiektu noclegowego	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Hotel	75,0	23,7	7,3	6,8	0	2,0	46,5	19,0	19,3
Hostel	0	0	0	0	0	0	2,8	0	0,2
Pensjonat	5,3	19,8	8,	8,0	47,9	6,6	2,8	21,0	16,6
Motel	0	0	1,1	0	0,8	0	7,0	0	0,8
Dom wypoczynkowy	1,4	0	0	0	13,4	0	2,8	0	2,1
Kemping, pole namiotowe	0	0	0	0	0	0	1,4	2,9	0,4
Schronisko	0	1,8	0	27,3	10,1	0	8,5	1,8	5,4
Zakład uzdrowski	0	29,0	41,0	3,9	0	44,3	2,8	40,0	23,3
Własny dom	2,6	5,8	1,1	10,2	5,9	2,8	2,8	2,9	4,4
Znajomi, rodzina	9,2	3,9	7,3	9,2	0	5,4	0	1,0	4,3
Kwatera prywatna	3,9	5,3	3,2	6,8	4,2	13,4	11,4	11,4	7,3
Ośrodek wczasowy	0	8,7	29,5	26,1	0	5,4	1,4	0	8,6
Dom Pielgrzyma	0	0	0	0	0	2,0	2,8	0	0,5
Inne	2,6	2,0	1,1	2,2	17,6	18,1	7,0	0	6,8

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 17. Odwiedzający zagraniczni – rodzaj obiektu noclegowego

Obiekt noclegowy	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Hotel	45,8	33,3	100	100	69,6
Pensjonat	40,0	16,7	0	0	23,2
Zakład uzdrowski	4,2	0	0	0	1,8
Ośrodek wczasowy	0	33,3	0	0	3,6
Inne	0	16,7	0	0	1,8

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 18. Odwiedzający krajowi – rodzaj obiektu noclegowego

Rodzaj obiektu noclegowego	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Hotel	75,0	20,8	5,6	5,8	0	2,0	17,4	19,0	15,9
Hostel	0	0	0	0	0	0	4,3	0	0,2
Pensjonat	5,3	15,8	7,9	8,0	47,9	6,6	4,3	21,0	16,2
Motel	0	0	1,1	0	0,8	0	10,9	0	0,8
Dom wypoczynkowy	1,4	0	0	0	13,4	0	4,3	0	2,2
Kemping, pole namiotowe	0	0	0	0	0	0	2,3	2,9	0,5
Schronisko	0	2,2	0	27,6	10,1	0	13,0	1,8	5,6
Zakład uzdrowiskowy	0	32,2	43,8	3,4	0	44,3	4,3	40,0	24,7
Własny dom	2,6	6,6	1,1	10,3	5,9	2,8	4,3	2,9	4,7
Znajomi/rodzina	9,2	4,4	7,9	9,2	0	5,4	0	1,0	4,6
Kwatera prywatna	3,9	6,0	3,4	6,9	5,4	13,4	17,4	11,4	8,0
Ośrodek wczasowy	0	9,8	29,2	26,4	0	5,4	2,3	0	8,9
Dom Pielgrzyma	0	0	0	0	0	2,0	4,3	0	0,6
Inne	2,6	2,2	0	2,2	17,6	18,1	10,9	0	7,1

Źródło: opracowanie własne MOT

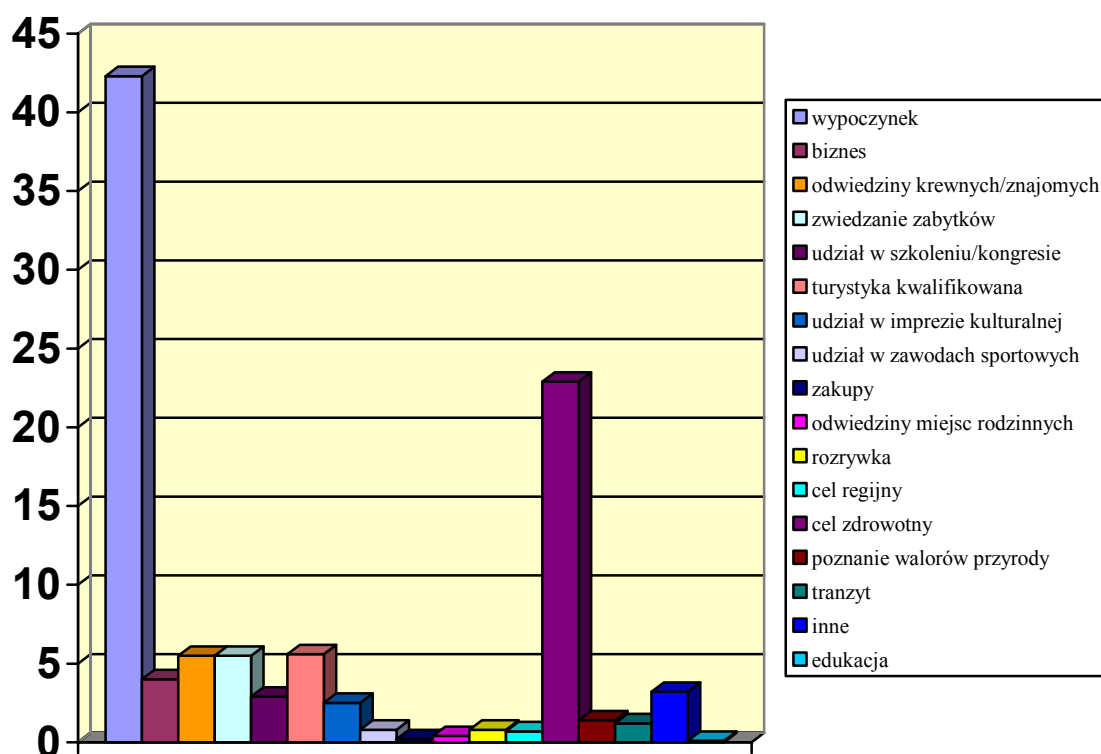
W tabelach 19, 20 i 21 oraz na wykresie 4 podano główny cel przyjazdu. Nadrzędnym celem był wypoczynek w uzdrowiskach. Ponad 42% przyjezdnych deklarowało tę formę pobytu. Ten wskaźnik procentowy jest jeszcze wyższy u odwiedzających krajowych – 43,3%. Natomiast głównym celem obcokrajowców był cel zdrowotny – 39,2% cudzoziemców korzystało z oferty zabiegów uzdrowisk bądź z bardzo korzystnego mikroklimatu.

Tabela 19. Odwiedzający ogółem - cel przyjazdu

Cel przyjazdu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Wypoczynek	14,5	42,7	36,7	36,5	63,1	59,1	15,6	42,9	42,3
Biznes	15,8	3,9	3,2	4,5	2,5	3,4	1,4	0	4,0
Odwiedziny krewnych/znajomych	5,3	6,8	11,6	12,5	4,2	0,7	1,4	2,9	5,5
Zwiedzanie zabytków	13,2	4,9	1,1	1,1	0,8	2,0	33,8	0	5,5
Udział w szkoleniu lub kongresie	15,8	2,3	0	1,1	0	0	0	7,6	2,9
Turystyka kwalifikowana	2,6	1,5	0	20,4	14,4	2,0	2,8	5,7	5,6
Udział w imprezie kulturalnej	0	6,8	3,2	0	2,5	2,0	0	0	2,5
Udział w zawodach sportowych	0	0	0	2,3	1,7	0	2,8	0,9	0,8
Zakupy	0	0,5	1,1	0	0	0	0	0	0,2
Odwiedziny miejsc rodzinnych	2,6	0	0	1,1	0,8	0	0	0	0,4
Rozrywka	0	0,5	0	1,1	0	2,6	1,4	0	0,8
Cel religijny	0	0	0	0	0,8	2,0	2,8	0	0,7
Cel zdrowotny	28,9	25,2	33,6	4,5	6,7	16,0	33,8	40,0	22,9
Edukacja	0	0	0	0	0	0,7	0	0	0,1
Poznanie walorów przyrody	0	0,5	0	2,3	0	5,4	2,8	0	1,4
Tranzyt	0	1,5	3,2	2,3	0,8	0,7	1,4	0	1,2
Inne	1,3	2,9	6,3	10,3	1,7	3,4	0	0	3,2

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 4. Odwiedzający ogółem – cel przyjazdu

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 20. Odwiedzający zagraniczni – cel przyjazdu

Cel przyjazdu	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Wypoczynek	50,0	50,0	0	4,0	28,6
Odwiedziny krewnych/znajomych	8,3	0	0	0	3,6
Udział w szkoleniu lub kongresie	12,5	0	0	0	5,4
Zwiedzanie zabytków	4,2	0	0	28,0	14,2
Zdrowotny	20,8	0	100	64,0	39,2
Inny	4,2	0	0	0	1,8
Zakupy	0	16,7	0	0	1,8
Tranzyt	0	37,3	0	0	3,6
Religijny	0	0	0	4,0	1,8

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 21. Odwiedzający krajowi – cel przyjazdu

Cel przyjazdu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Wypoczynek	14,5	41,8	36,0	36,8	63,1	59,1	21,7	42,9	43,3
Biznes	15,8	4,4	3,4	4,6	2,5	3,4	2,2	0	4,2
Odwiedziny krewnych/znajomych	5,3	6,6	12,3	12,6	4,2	0,7	2,2	2,9	5,6
Zwiedzanie zabytków	13,2	4,9	1,1	1,1	0,8	2,0	37,0	0	4,9
Szkolenie/kongres	15,8	1,1	0	1,1	0	0	0	7,6	2,7
Turystyka kwalifikowana	2,6	1,6	0	20,9	14,4	2,0	4,3	5,7	6,0
Udział w imprezach kulturalnych	0	7,7	3,4	0	2,5	2,0	0	0	2,7
Zawody sportowe	0	0	0	2,3	1,7	0	4,3	0,9	0,8
Zakupy	0	0,6	0	0	0	0	0	0	0,1
Odwiedziny miejsc rodzinnych	2,6	0	0	1,1	0,8	0	0	0	0,5
Rozrywka	0	0,6	0	1,1	0	2,6	2,2	0	0,8
Cel religijny	0	0	0	0	0,8	2,0	2,2	0	0,6
Cel zdrowotny	28,9	25,8	36,0	3,4	6,7	16,0	17,4	40,0	21,8
Edukacja	0	0	0	0	0	0,7	0	0	0,1
Poznanie walorów przyrody	0	0,6	0	2,3	0	5,4	4,3	0	1,5
Tranzyt	0	1,6	1,1	2,3	0,8	0,7	2,2	0	1,1
Inne	1,3	2,7	6,7	10,4	1,7	3,4	0	0	3,3

Źródło: opracowanie własne MOT

Przeprowadzając analizę różnych wariantów spędzania wolnego czasu przez ogół osób odwiedzających uzdrowiska (tab. 22, wyk. 5) oraz osób odwiedzających krajowych (tab. 23) i cudzoziemców (tab. 24) skonstatowano, że najbardziej preferowaną formą są spacery. Ponad 24 % Polaków i obcokrajowców korzystało z tej formy aktywnego wypoczynku. Przeszło 15% Polaków i ponad 21% obcokrajowców uprawiało turystykę kulturową, zwiedzając okoliczne miejscowości. Wypoczynek bierny jako formę spędzenia wolnego czasu wybrało 11,8% odwiedzających krajowych i 12,9% obcokrajowców. Zbliżone wielkości procentowe dotyczyły zagospodarowania wolnego czasu poprzez restauracje i kawiarnie. Interesującym jest fakt uczestnictwa odwiedzających w wydarzeniach kulturalnych takich jak: Festiwal im. Jana Kiepury w Krynicy, Festiwal Wód Mineralnych w Muszynie, Parowoziadzie w Rabce, Jarmarku Podhalańskim w Szczawnicy czy też w Dniach Huculskich w Wysowej. Ogółem z tej formy spędzania wolnego czasu skorzystało 1,7% odwiedzających uzdrowiska.

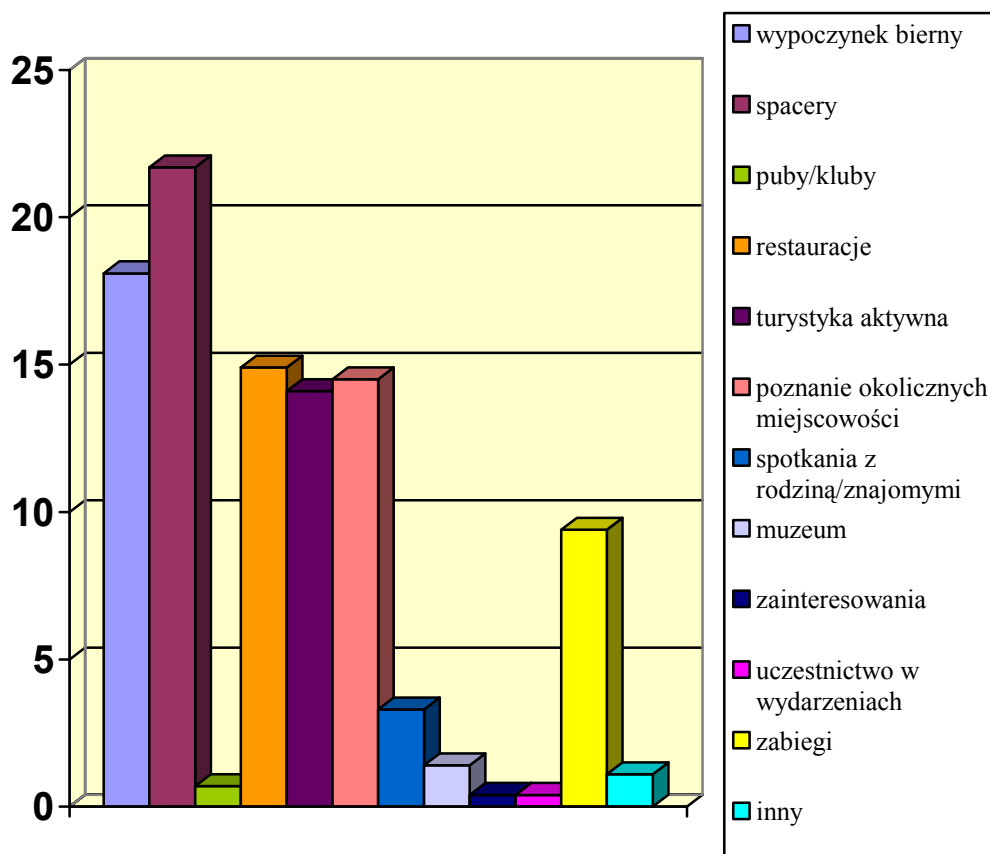
Tabela 22. Odwiedzający ogółem - sposoby spędzania czasu

Sposoby spędzania czasu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa
Wypoczynek bierny	2,8	14,8	14,9	16,0	7,4	11,1	7,4	18,1
Spacer	25,9	30,0	34,7	22,6	23,9	22,1	16,9	21,7
Bawię się w pubach, klubach	2,8	0,7	1,1	1,3	4,2	5,7	3,0	0,7
Idę do restauracji/kawiarni	15,4	6,2	0	3,8	14,8	14,9	16,9	14,9
Turystyka aktywna	7,0	3,7	3,4	16,0	10,9	5,3	8,7	14,1
Poznają okoliczne miejscowości	13,2	18,2	17,2	25,6	14,2	10,2	21,7	14,5
Spotykam się ze znajomymi	5,6	4,8	8,6	8,3	4,5	4,3	2,6	3,3
Idę do filharmonii/opery	0	0	0	0	0	0	0,9	0
Idę do teatru	0	0	0	0	0	0,8	1,0	0
Idę do muzeum	6,3	2,1	0	1,9	6,4	8,8	6,6	1,4
Idę do kina	0,7	0	0	0	0	1,2	0	0
Realizuję swoje zainteresowania	3,5	2,5	0,6	1,9	3,0	3,9	3,0	0,4
Uczestniczę w wydarzeniach	5,6	5,8*	1,7*	0	4,5*	2,3*	1,3	0,4
Inny sposób	0	0	0	0	6,2	8,2	7,8	1,1
Chodzę na zabiegi	11,2	11,2	17,8	2,6	0	1,2	1,3	9,4

Źródło: opracowanie własne MOT

* Festiwal im. Jana Kiepury w Krynicy
 Festiwal Wód Mineralnych w Muszynie
 Parowozjada oraz Jarmark Podhalański w Rabce
 Festiwal Organowy w Szczawnicy
 Dni Huculskie w Wysowej (Regetowie)

Wykres 5. Odwiedzający ogółem – sposoby spędzania czasu

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 23. Odwiedzający zagraniczni – sposoby spędzania czasu

Sposoby spędzania czasu	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Wypoczynek bierny	17,1	22,2	50,0	2,3	12,9
Spacer	25,7	33,4	50,0	18,6	24,2
Kluby/puby	0	0	0	2,3	0,8
Restauracje/kawiarnie	8,6	0	0	18,6	11,3
Turystyka aktywna	8,6	0	0	2,3	5,6
Zwiedzanie okolicznych miejscowości	17,1	22,2	0	30,4	21,8
Spotkania z rodziną/znajomymi	8,6	22,2	0	0	6,5
Muzeum	5,7	0	0	2,3	4,0
Zabiegi lecznicze	2,9	0	0	2,4	2,4
Uczestnictwo w wydarzeniach	5,7	0	0	18,5	9,7
Teatr	0	0	0	2,3	0,8

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 24. Odwiedzający krajowi – sposoby spędzania wolnego czasu

Spędzanie wolnego czasu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Wypoczynek bierny	2,8	14,3	14,5	15,6	7,4	11,1	8,6	18,1	11,8
Spacery	25,9	30,9	34,5	22,1	23,9	22,2	16,6	21,7	24,7
Kluby/puby	2,8	0,8	1,2	1,3	4,2	5,7	3,2	0,7	2,9
Restauracje	15,4	5,8	0	3,9	14,8	14,9	16,6	14,9	11,5
Turystyka kwalifikowana	7,0	2,8	3,6	16,2	10,9	5,3	10,2	14,1	8,1
Poznanie okolicznych miejscowości	13,2	18,5	17,0	26,0	14,2	10,2	19,7	14,5	15,6
Spotkania z rodziną/znajomymi	5,6	4,1	7,9	8,4	4,5	4,3	3,2	3,3	4,7
Filharmonia/opera	0	0	0	0	0	0	1,1	0	0,1
Teatr	0	0	0	0	0	0,8	1,6	0	0,3
Muzeum	6,3	1,4	0	1,9	6,4	8,8	7,5	1,4	4,7
Kino	0,7	0	0	0	0	1,2	0	0	0,3
Realizacja zainteresowań	3,5	3,0	0,6	1,9	3,0	3,9	3,7	0,4	2,7
Uczestnictwo w wydarzeniach	5,6	5,8	1,9	0	4,5	2,3	1,6	0,4	2,9
Inny sposób		0	0	0	6,2	8,2	5,3	1,1	3,5
Zabiegi	11,2	12,6	18,8	2,7	0	1,2	1,1	9,4	6,2

Zródło: opracowanie własne MOT

Tabele 25, 26, 27 dostarczają informacji dotyczących wydatków osób przyjeżdżających na teren uzdrowisk. W ogólnej liczbie osób odwiedzających 26,4% ponosiło wydatki w granicach 251 – 500 PLN, 17,3% osób wydawało kwoty od 100 – 250 PLN a 14,9% ponosiło koszty od 751 – 1000 PLN. Średni wskaźnik wydatków poniesionych przez ogół odwiedzających wyniósł 483 PLN.

Średni wskaźnik wydatków dla odwiedzających krajowych kształtował się na poziomie 458 PLN, natomiast dla obcokrajowców 860 PLN.

Tabela 25. Odwiedzający ogółem - wydatki

Wydatki	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Do 100 zł	9,2	10,6	23,2	29,5	16,1	4,7	2,8	8,6	12,5
100 – 250	9,2	18,4	20,0	20,5	13,4	16,8	22,6	17,1	17,3
251 – 500	13,3	30,4	18,9	31,8	21,8	22,8	23,6	38,0	26,4
501 – 750	2,6	10,1	24,2	1,1	16,1	8,1	15,5	18,1	11,9
751 – 1000	3,9	14,5	5,3	3,4	21,8	28,8	18,3	12,4	14,9
1001 – 1500	1,3	6,8	4,2	4,5	9,2	12,8	5,6	3,8	6,8
1501 – 2000	1,3	1,9	0	2,3	0,8	2,7	1,4	1,0	1,5
2001 – 2500	0	0	0	1,1	0	0	0	0	0,1
Pow. 2500	1,3	0,5	0	0	0	2,0	0	0	0,5
Brak odpowiedzi	57,9	16,8	4,2	5,8	0,8	1,3	4,2	1,0	8,1

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 26. Odwiedzający zagraniczni - wydatki

Wydatki	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Do 100 zł	4,2	66,6	0	4,0	10,7
100 – 250	4,2	16,7	0	0	3,6
251 – 500	16,7	0	0	28,0	19,6
501 – 750	0	0	0	12,0	5,4
751 – 1000	20,7	16,7	0	40,0	28,6
1001 – 1500	33,3	0	100	16,0	23,2
1501 – 2000	16,7	0	0	0	7,1
Pow.2500	4,2	0	0	0	1,8

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 27. Odwiedzający krajowi – wydatki

Wydatki	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Do 100 zł	9,2	11,5	20,2	30,0	16,1	4,7	2,2	8,6	12,6
100 – 250	9,2	20,2	20,2	20,8	13,4	16,8	34,8	17,1	18,1
251 – 500	13,3	32,2	20,2	32,2	21,8	22,8	30,4	38,0	26,8
501 – 750	2,6	11,5	25,9	1,1	16,1	8,1	17,4	18,1	12,3
751 – 1000	3,9	13,7	4,5	3,4	21,8	28,8	6,5	12,4	14,1
1001 – 1500	1,3	3,3	4,5	3,4	9,2	12,8	0	3,8	5,6
1501 – 2000	1,3	0	0	2,3	0,8	2,7	2,2	1,0	1,2
2001 – 2500	0	0	0	1,1	0	0	0	0	0,1
Pow. 2500	1,3	0	0	0	0	2,0	0	0	0,5
Brak odpowiedzi	57,9	7,7	4,5	5,7	0,8	1,3	6,5	1,0	8,7

Zródło: opracowanie własne MOT

Tabela 28 przedstawia profil społeczny odwiedzających uzdrowiska. W ogólnej ich liczbie 52,1% stanowiły kobiety, mężczyźni natomiast 47,8%. Średni wiek odwiedzających wyniósł 41 lat. Wykształcenie wyższe posiadało 45,3% odwiedzających a średnie 45,7%. Zdecydowanie przeważali aktywni zawodowo (56,7%) oraz emeryci i renciści (21,2%). Status materialny odwiedzających przybywających do uzdrowisk wahał się od 0,7% (bardzo zły) do 44,6% (dobry).

W tabeli 29 zawarto dane dotyczące profilu społecznego odwiedzających krajowych. Wyliczone wskaźniki procentowe dotyczące profilu społecznego nie różnią się istotnie od analogicznych wskaźników dla odwiedzających ogółem.

Profil społeczny odwiedzających cudzoziemców przedstawia tab. 30. Zdecydowaną większość odwiedzających stanowiły kobiety (55,4%). Średni wiek cudzoziemców wyniósł 48,2 lat. Gross cudzoziemców posiadało wykształcenie wyższe (50,0%) i średnie (39,3%). Odwiedzający w głównej mierze stanowili grupę czynnych zawodowo (48,2%), byli emerytami i rencistami (26,8%) lub zajmowali się domem (14,3%). Ich pozycja materialna była bardzo dobra – 35,7%, bądź dobra – 53,6%. Status materialny na poziomie średnim, złym i bardzo złym posiadało 10,7% odwiedzających. Byli to cudzoziemcy zza wschodniej granicy.

Tabela 28. Odwiedzający ogółem - profil społeczny

Profil społeczny	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Płeć									
Kobieta	56,6	54,9	49,5	56,8	46,2	43,6	53,2	56,2	52,1
Mężczyzna	43,4	45,1	50,5	43,2	53,8	56,4	40,8	43,8	47,9
Wiek									
Do 20 lat	2,6	2,9	8,4	11,4	4,2	5,4	4,2	2,9	5,0
20 – 30	17,1	9,2	9,5	21,6	40,3	21,5	23,9	6,7	18,0
30 – 40	34,2	28,2	24,2	23,5	31,1	22,8	18,3	20,9	26,3
40 – 50	14,5	19,9	17,9	20,5	19,3	33,6	14,1	22,9	21,3
50 – 60	17,2	25,7	22,1	9,1	5,1	14,1	21,2	29,5	18,2
pow. 60	18,4	14,1	17,9	7,9	0	2,6	18,3	17,1	11,2
Wykształcenie									
Wyższe	61,8	61,2	41,0	30,7	37,0	29,5	36,6	56,2	45,3
Średnie	35,6	34,0	47,4	55,7	58,8	49,0	49,3	43,8	45,7
Inne	2,6	4,8	11,6	13,6	4,2	21,5	14,1	0	9,0
Status zawodowy									
Uczeń	2,6	2,9	7,3	9,1	3,4	5,4	4,2	1,9	4,4
Student	5,3	5,3	2,1	20,5	16,8	9,4	11,3	3,8	8,9
Osoba zajmująca się domem	2,6	6,3	2,1	12,5	13,4	11,4	14,1	2,9	8,2
Emeryt/rencista	27,7	27,7	41,1	11,4	5,9	10,7	14,1	31,4	21,2
Bezrobotny	0	0	1,1	2,3	1,7	0	1,4	0	0,6
Aktywny zawodowo	61,8	57,8	46,3	44,2	58,8	63,1	54,9	60,0	56,7
Status materialny									
Bardzo dobry	10,5	2,9	3,2	3,4	5,1	2,6	38,0	1,9	6,5
Dobry	64,5	56,3	35,7	35,2	28,6	36,2	36,6	58,1	44,6
Średni	25,0	28,6	47,4	48,9	65,5	60,5	21,2	38,2	42,8
Zły	0	11,7	10,5	0	0	0	0	0,9	5,4
Bardzo zły	0	0,5	3,2	1,1	0	0,7	1,4	0,9	0,7

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 29. Profil społeczny – odwiedzający zagraniczni

Profil społeczny	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Płeć					
Kobieta	51,2	33,3	100	60,0	55,4
Mężczyzna	45,8	66,7	0	40,0	44,6
Wiek					
20 – 30 lat	4,2	50,0	0	8,0	10,7
30 – 40	20,8	0	0	0	8,9
40 – 50	29,2	33,3	0	16,0	23,2
50 – 60	20,8	0	0	48,0	30,4
Pow. 60	25,0	16,7	100	28,0	26,8
Wykształcenie					
Wyższe	75,0	16,7	0	36,0	50,0
Średnie	25,0	33,3	100	52,8	39,3
Inne	0	50,0	0	12,0	10,7
Status zawodowy					
Uczeń	0	33,3	0	0	3,6
Student	4,2	16,7	0	8,0	7,1
Osoba zajmująca się domem	8,3	0	0	24,0	14,3
Emeryt/rencista	25,0	16,7	10	28,0	26,8
Aktywny zawodowo	62,5	33,3	0	40,0	48,2
Status materialny					
Bardzo dobry	4,2	0	0	76,0	35,7
Dobry	91,6	33,3	0	24,0	53,6
Średni	4,2	33,3	100	0	7,1
Zły	0	16,7	0	0	1,8
Bardzo zły	0	16,7	0	0	1,8

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 30. Odwiedzający krajowi – profil społeczny

Profil społeczny	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Płeć									
Kobieta	56,6	54,9	50,6	56,3	46,2	43,6	58,7	56,2	51,9
Mężczyzna	43,4	45,1	49,4	43,7	53,8	56,4	41,3	43,8	48,1
Wiek									
Do 20 lat	2,6	3,3	9,0	11,5	4,2	5,4	6,5	2,9	5,3
20 - 30	17,1	3,9	6,7	21,8	40,3	21,5	32,6	6,7	18,5
30 – 40	34,2	29,1	25,8	29,9	31,1	22,8	28,4	20,9	29,4
40 – 50	14,5	18,7	16,9	20,7	19,3	33,6	13,0	22,9	21,7
50 – 60	13,2	26,4	23,6	9,2	5,1	14,1	6,5	29,5	17,3
Pow. 60	18,4	12,6	18,0	6,9	0	2,6	13,0	17,1	10,3
Wykształcenie									
Wyższe	61,8	59,3	42,7	31,0	37,0	29,5	37,0	56,2	45,0
Średnie	35,6	35,1	48,3	55,2	58,8	49,0	47,8	43,8	46,1
Inne	2,6	5,6	9,0	13,8	4,2	21,5	15,2	0	8,9
Status zawodowy									
Uczeń	2,6	3,3	5,6	9,2	3,4	5,4	6,5	1,9	4,5
Student	5,3	5,5	1,1	20,8	16,8	9,4	13,0	3,8	9,0
Osoba zajmująca się domem	2,6	6,0	2,2	12,6	13,4	11,4	8,8	2,9	7,7
Emeryt/rencista	27,7	28,0	42,7	10,3	5,9	10,7	6,5	31,4	20,9
Aktywny zawodowo	61,8	57,2	47,3	44,8	58,8	63,1	63,0	60,0	57,7
Bezrobotny	0	0	1,1	2,3	1,7	0	2,2	0	0,7
Status materialny									
Bardzo dobry	10,5	2,7	3,4	3,4	5,1	2,6	17,4	1,9	4,6
Dobry	64,5	51,6	36,0	35,6	28,6	36,2	43,4	58,1	44,0
Średni	25,0	31,9	48,3	48,4	65,5	60,5	32,6	38,2	45,1
Zły	0	13,2	10,1	11,5	0,8	0,7	4,3	0,9	5,6
Bardzo zły	0	0,6	2,2	1,1	0	0	2,3	0,9	0,7

Źródło: opracowanie własne MOT

5.Określenie liczby turystów odwiedzających miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce

5.1.Turyści ogółem

Określenie wielkości ruchu turystycznego ma ogromne znaczenie z ekonomicznego punktu widzenia. Wielkość obrotów towarami i usługami stanowią źródło zysku, który następnie inwestowany jest w rozwój bazy turystycznej i związanej z nią infrastruktury powodując w krótszym lub dłuższym okresie czasu uatrakcyjnienie oferty. Z powyższych względów określenie wielkości ruchu turystycznego na obszarze miejscowości uzdrowiskowych woj. małopolskiego ma olbrzymie znaczenie dla ich przyszłości.

Prawdopodobna, ogólna liczba turystów, jak podano w tab. 1 w roku 2006 wyniesie 1 154 644, z czego turyści krajowi stanowią 96,6%, a zagraniczni 3,4%. Uwzględniając uzdrowiska, turyści krajowi stanowili w Bochni, Krynicy, Muszynie, Piwnicznej Rabce, Szczawnicy i Wysowej ponad 90% turystów ogółem w tych uzdrowiskach. Jedynie w Wieliczce procentowy udział turystów krajowych wynosił 73,4%.

Tabela 1. Turyści ogółem

Uzdrowisko	Ogółem	Krajowi		Zagraniczni	
	n	n	%	n	%
Bochnia	118 665	111 667	94,1	6 998	5,9
Krynica	537 139	522 555	97,3	14 584	2,7
Muszyna	51 732	51 666	99,9	66	0,1
Piwniczna	63 006	62 474	99,2	532	0,8
Rabka	91 986	91 124	99,1	863	0,9
Szczawnica	189 417	185 508	98,5	2 909	1,5
Wieliczka	42 814	31 422	73,4	11 392	26,6
Wysowa	59 886	58 548	97,8	1 338	2,2
Ogółem	1 154 644	1 232 725	96,6	38 682	3,4

Źródło: opracowanie własne MOT

5.2.Turyści krajowi

Procentowy udział turystów krajowych z uwzględnieniem województwa, z którego przyjechali do uzdrowiska zawiera tab. 2. Można wyodrębnić trzy grupy województw: o udziale turystów powyżej 10% (małopolskie, mazowieckie, śląskie), o udziale turystów od 5 – 10 % (podkarpackie, łódzkie) i województwa, których udział turystów zawierał się w przedziale od 1 – 5%. Uzdrowiska Bochnia, Krynica i Wieliczka cieszyły się największym powodzeniem u turystów przyjeżdżających z województwa mazowieckiego, Muszynę i Szczawnicę najczęściej odwiedzali turyści z województwa śląskiego, natomiast Piwniczną, Rabkę i Wysowę turyści z województwa małopolskiego.

Tabela 2. Turyści krajowi według województw

Województwo	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Dolnośląskie	4,23	1,31	1,23	2,94	7,69	2,4	5,13	0	2,84
Kujawsko – pomorskie	4,23	4,64	4,94	0	0	3,2	0	0	2,44
Lubelskie	5,63	5,96	4,94	4,41	0,96	3,2	2,56	2,0	3,79
Lubuskie	0	1,99	1,23	0	1,92	3,2	0	2,0	1,62
Łódzkie	7,04	4,64	12,35	4,41	4,81	4,8	5,13	6,0	5,95
Małopolskie	16,90	17,88	12,35	27,95	21,16	16,0	10,26	33,0	19,90
Mazowieckie	26,76	26,49	17,29	13,24	10,58	14,4	30,78	16,0	18,81
Opolskie	0	0,66	1,23	2,94	5,77	0,8	2,56	0	1,62
Podkarpackie	2,82	4,64	6,18	7,35	8,66	11,2	7,69	5,0	6,77
Podlaskie	0	1,99	1,23	2,94	7,69	0	2,56	0	2,03
Pomorskie	11,26	1,99	1,23	2,94	0,96	4,0	10,26	4,0	3,79
Śląskie	15,49	15,89	20,99	19,12	14,42	20,0	7,69	19,0	17,19
Świętokrzyskie	2,82	3,31	4,94	1,47	4,81	5,6	5,13	3,0	3,92
Warmińsko – mazurskie	0	3,31	3,70	2,94	5,77	4,0	5,13	0	3,11
Wielkopolskie	2,82	2,65	2,47	4,41	1,92	4,8	2,56	9,0	3,92
Zachodnio - pomorskie	0	2,65	3,70	2,94	2,88	2,4	2,56	1,0	2,30

Źródło: opracowanie własne MOT

5.3 Turyści zagraniczni

Turyści zagraniczni (tab. 3) pochodzili głównie z Niemiec (26,9%), Ukrainy (11,5%) i Szwecji (11,5%). Drugą grupę turystów tworzyli Anglicy (7,7%), Amerykanie (7,7%) i Francuzi (5,8%). Procentowy udział turystów ze Słowacji, Izraela, Holandii, Białorusi, Danii, Chin i Finlandii wyniósł po 3,8%. Najmniej turystów pochodziło z Węgier.

Tabela 3. Turyści zagraniczni według państw pochodzenia

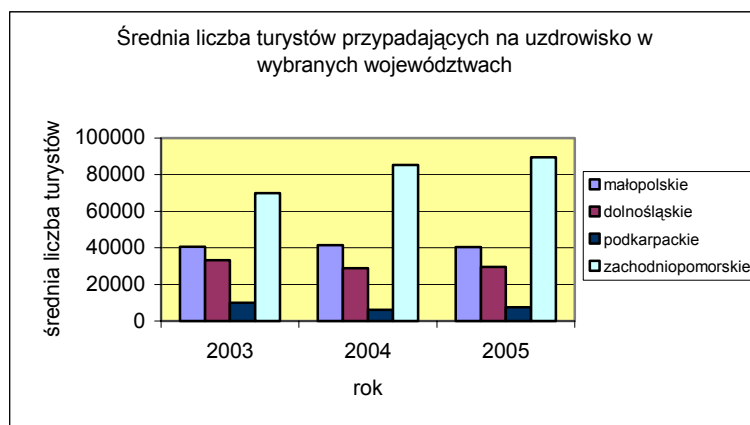
Państwo	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Niemcy	17,38	33,33	100	32,0	26,92
Ukraina	21,73	0	0	4,0	11,53
Szwecja	8,70	0	0	16,0	11,53
Wielka Brytania	8,70	0	0	8,0	7,69
USA	0	0	0	16,0	7,69
Francja	13,04	0	0	0	5,77
Słowacja	8,70	0	0	0	3,85
Izrael	8,70	0	0	0	3,85
Holandia	8,70	0	0	0	3,85
Białoruś	0	66,67	0	0	3,85
Dania	0	0	0	8,0	3,85
Chiny	0	0	0	8,0	3,85
Finlandia	0	0	0	8,0	3,85
Węgry	4,35	0	0	0	1,92

Źródło: opracowanie własne MOT

5.4. Znaczenie uzdrowisk małopolskich w krajowej turystyce uzdrowiskowej

Interesującym wydaje się porównanie ruchu turystycznego – krajowego i zagranicznego – uzdrowisk województwa małopolskiego z ruchem turystycznym w uzdrowiskach w wybranych województwach (dolnośląskie: Duszniki, Kudowa, Łądek, Polanica, Świeradów i szczano, podkarpackie: Iwonicz i Romanów, zachodniopomorskie: Kamień Pomorski, Kołobrzeg, Międzyzdroje, Połczyn Zdrój i Świnoujście). Celem porównania województw obliczono (w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego za lata 2003 – 2005) średnią liczbę turystów przypadającą na 1 uzdrowisko w danym województwie.

Wykres nr 6. Średnia liczba turystów przypadająca na uzdrowisko w wybranych województwach

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres nr 7. Średnia liczba turystów krajowych przypadająca na uzdrowisko w wybranych województwach

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres nr 8. Średnia liczba turystów zagranicznych przypadająca na uzdrowisko w wybranych województwach

Źródło: opracowanie własne MOT

Z przedstawionych wykresów wynika, że województwo małopolskie, pod względem ruchu uzdrowiskowego, ustępuje znacznie województwu zachodniopomorskiemu - szczególnie dotyczy to turystów zagranicznych. W turystyce zagranicznej także województwo dolnośląskie charakteryzuje się większym wskaźnikiem liczby turystów zagranicznych przypadających na jedno uzdrowisko.

Biorąc pod uwagę krajową turystykę uzdrowiskową województwo małopolskie ustępuje jedynie województwu zachodniopomorskiemu.

6. Analiza rozkładu cech turysty krajowego i zagranicznego w miejscowościach uzdrowiskowych.

Olbrzymie znaczenie dla rozwoju ruchu turystycznego na danym obszarze ma atrakcyjność turystyczna integrująca walory turystyczne z warunkami zaspakajania potrzeb turystycznych. O atrakcyjności danego regionu, miasta lub miejsca świadczy liczba turystów odwiedzających określony obszar. W tab. 4 przedstawiono skalę atrakcyjności turystycznej (w %) miejsc odwiedzanych przez turystów przebywających w uzdrowiskach. Największą atrakcyjność dla turystów przebywających w Bochni stanowił Kraków, Nowy Wiśnicz i Zakopane. Turyści zakwaterowani w Krynicy uważali, że najwięcej walorów turystycznych posiada Zakopane, Kraków i Piwniczna, natomiast turyści będący w Muszynie najwyżej ocenili Piwniczną i Krynice. Z kolei przebywający w Piwnicznej, stwierdzili, że najbardziej atrakcyjna jest Krynica i Beskid Sądecki. Dla turystów przebywających w Rabce i Szczawnicy największą atrakcyjnością turystyczną cieszyło się Zakopane, dla przebywających w Wieliczce Kraków. Turyści zakwaterowani w Wysowej uznali za najbardziej atrakcyjną Blechnarkę i Gorlice

Tabela 4. Turycy ogółem – atrakcyjność miejsc odwiedzanych w województwie małopolskim

Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa
Kraków – 30,6	Zakopane – 13,0	Piwniczna – 46,5	Krynica – 28,2	Zakopane – 43,8	Zakopane – 18,9	Kraków – 60,6	Blechnarka – 12,9
Nowy Wiśnicz – 23,6	Kraków – 10,2	Krynica – 41,9	Beskid Sądecki – 11,3	Kraków – 16,2	Zamek w Niedzicy – 16,5	Zakopane – 37,9	Gorlice – 10,9
Zakopane – 9,7	Piwniczna – 6,3	Zakopane – 9,3	Zakopane – 9,9	Nowy Targ – 13,3	Kraków – 6,3	Oświęcim – 22,7	Słowacja – 3,9
Tarnów – 6,9	Słowacja – 3,4	Słowacja – 6,9	Nowy Sącz – 7,0	Chabówka – 6,7	Krościenko – 6,3	Wadowice – 9,0	Nowy Sącz – 2,9
Lepnica Murowana – 5,6	Nowy Sącz – 2,8	Nowy Sącz – 5,8	Słowacja – 5,6	Zamek w Niedzicy – 5,7	Zapora w Czorsztynie – 5,5	Bochnia – 9,0	Biecz – 2,9
Wieliczka – 5,6	Wieliczka – 2,8	Wierchomla – 2,3	Wierchomla – 5,6	Zapora w Czorsztynie – 5,7	Spływ Dunajcem – 3,9	Ojców – 6,0	
Rabka – 4,2	Oświęcim – 2,8	Wieliczka – 1,2	Wieliczka – 1,4		Palenica – 3,1	Niepołomice – 6,0	
Wadowice – 1,4	Wysowa – 2,8	Tarnów – 1,2	Kraków – 1,4		Nowy Targ – 2,4	Nowy Sącz – 1,5	
	Pieniny – 2,8	Wysowa – 1,2			Oświęcim – 0,8	Nowy Targ – 1,5	
	Wadowice – 2,3	Stary Sącz – 1,2			Nowy Sącz – 0,8	Stary Sącz – 1,5	
	Tylicz – 2,3	Bieszczady – 1,2					
	Stary Sącz – 2,3						
	Bieszczady – 1,1						

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 5 dostarcza informacji dotyczących atrakcji turystycznych znajdujących się na terenie gmin uzdrowiskowych. Atrakcje wyrażone są w procentach i stanowią swoisty ranking stworzony przez turystów na podstawie ich odczuć wyrażonych poprzez udzieloną odpowiedź. Jedyną atrakcją uzdrowiska w Bochni dla przebywających tam turystów była kopalnia soli. Również w Wieliczce turyści wysoko ocenili atrakcyjność kopalni soli. W Krynicy, przebywający tam turyści uznali, że najbardziej atrakcyjna jest pijalnia wód mineralnych, krajobraz oraz Festiwal im. Jana Kiepury. W uzdrowisku Muszyna turyści zdecydowanie wskazali na malownicze położenie uzdrowiska i piękno najbliższej okolicy, mikroklimat oraz spływ Popradem. Największą atrakcją dla turystów kwaterujących w uzdrowisku Piwniczna był spływ Popradem, krajobraz oraz szlaki turystyczne. Główną atrakcją uzdrowiska w Rabce w ocenie turystów był Rodzinny Park Rozrywki, który oferował pełną gamę uciech dla dzieci i dorosłych. Turyści pod względem atrakcji wymienili również Park Zdrojowy oraz zamki nad Dunajcem. Kolejka na Palenicę, zamki nad Dunajcem i krajobraz górski były głównymi atrakcjami dla turystów przebywających w uzdrowisku Szczawnica. W uzdrowisku Wysowa jako atrakcję wymieniano Park Zdrojowy, Pijalnię wód oraz szlaki turystyczne. Prawie we wszystkich uzdrowiskach turyści zwrócili uwagę na panujący w tej części Polski swoisty mikroklimat, interesujące pod względem tematyki i eksponatów muzea oraz niepowtarzalną architekturę drewnianą.

Tabela 5. Turyści ogółem - atrakcyjność produktów turystycznych gmin uzdrowiskowych województwa małopolskiego

Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa
	Pijalnia wód – 15,9	Krajobraz, góry – 24,4	Spływ Popradem – 22,5	Rabkoland – 40,0	Kolejka na Palenicę – 20,5	Kopalnia Soli – 83,3	Park zdrojowy – 35,6
	Krajobraz, góry – 12,5	Mikroklimat – 11,6	Krajobraz, góry – 16,9	Park zdrojowy – 25,7	Zamki nad Dunajcem – 15,7	Kraków – 27,3	Pijalnia wód – 27,7
	Festiwal Jana Kiepury – 11,4	Spływ Popradem – 8,1	Szlaki turystyczne – 11,3	Zakopane – 13,3	Krajobraz, góry – 13,4	Zakopane – 12,0	Szlaki turystyczne – 19,8
	Mikroklimat- 7,6	Pijalnia Wód – 6,9	Pijalnia wód – 8,5	Zamki nad Dunajcem – 11,4	Spływ Dunajcem – 11,8	Oświęcim – 10,6	Architektura drewniana – 17,8
	Kolejka Gondolowa na Jaworzynę – 4,5	Słowacja – 6,9	Mikroklimat – 8,5	Krajobraz, góry – 10,8	Wąwóz Homole – 10,2	Ścieżki rowerowe – 3,0	Mikroklimat – 15,8
	Zabiegi lecznicze – 4,5	Zabiegi lecznicze – 5,8	Kolejka gondolowa na Jaworzynę – 8,5	Muzeum – 6,7	Uzdrowisko – 8,7	Morskie Oko – 1,5	Krajobraz, góry – 14,9
	Kraków – 3,9	Kolejka Gondolowa na Jaworzynę – 3,5	Architektura drewniana – 7,0	Chabówka – 5,7	Park zdrojowy – 5,5	Park – 1,5	Stadnina koni – 3,9
	Spływ Dunajcem – 2,8	Góra Parkowa – 3,5	Piramida zdrowia – 5,6	Tatry – 5,7	Zakopane – 4,7		Klimkówka – 3,9

	Architektura drewniana – 2,8	Muzeum – 3,5		Kraków – 2,9	Kraków – 3,1		
	SPA – 2,8	Festiwal Jana Kiepury – 2,3		Kopalnia Soli w Wieliczce – 1,9	Ludźmierz – 3,1		
	Spływ Popradem – 2,3	Spływ Dunajcem – 2,3			Morskie Oko – 2,4		
	Muzeum – 1,7	Stadnina koni – 2,3			Trzy Korony – 1,6		
		Kopalnia Soli w Wieliczce – 1,2					
		Piramida Zdrowia – 1,2					

Źródło: opracowanie własne MOT

W tabeli 6 zawarto informację dotyczącą, z jakich atrakcji skorzystaliby turyści w czasie następnego pobytu. Turyści mieszkający w Bochni chcieliby poznać szlaki turystyczne i skorzystać z zabiegów leczniczych. Również zabiegom leczniczemu chcą poddać się, w trakcie następnego pobytu turyści zakwaterowani w Wysowej. Mieszkający w Szczawnicy i Wieliczce chcą w przyszłości uczestniczyć w spływie Dunajcem. W wypowiedziach turystów przebywających w Krynicy, Muszynie i Piwnicznej dominowała chęć skorzystania z basenu kąpielowego.

Tabela 6. Turyści ogółem - atrakcje, z których skorzystaliby w czasie następnego pobytu

Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa
Szlaki turystyczne – 20,8	Basen – 19,3	Basen – 18,6	Basen – 16,9	Wędrówki górskie – 5,7	Spływ Dunajcem – 15,0	Spływ Dunajcem – 9,0	Zabiegi lecznicze – 15,8
Zabiegi lecznicze – 16,7	Zabiegi lecznicze – 3,9	Jazda konna – 2,3	Wędrówki górskie – 11,3	Szlaki turystyczne – 4,8	Rejsy po zaporze w Czorsztynie – 4,7	Zabiegi lecznicze – 6,0	Narty – 13,9
Centrum Rehabilitacji – 13,8	Jazda konna – 3,4	Zabiegi lecznicze 1,2		Narty – 2,9	Zwiedzanie – 3,1	Zwiedzanie – 6,0	Szlaki turystyczne – 7,9
Sauna, SPA – 12,5	Pole golfowe - 1,7			Spływ Dunajcem – 2,9		Wędrówki górskie – 4,5	Basen – 4,9
	Sauna, SPA – 1,1			Kraków – 2,9		Sauna, SPA – 3,0	Wody mineralne -4,9

Źródło: opracowanie własne MOT

Głównym źródłem wiedzy o miejscowościach uzdrowiskowych województwa małopolskiego (tab. 7, wyk. 9) dla przyszłych turystów krajowych były informacje uzyskane od rodziny lub znajomych (43,3%) oraz targi turystyczne przewodniki, katalogi, foldery. Na to źródło wskazało 32,1% turystów. Znaczną rolę odgrywają massmedia (21,9%). Turyści zagraniczni (tab. 8, wyk. 10) natomiast korzystali przede wszystkim z instrumentów informacji turystycznej (56,3%), stron internetowych i przekazów znajomych i rodziny (30,1%).

Tabela 7. Turyści krajowi - źródło informacji

Źródło informacji	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Instrumenty informacji turystycznej	23,7	15,7	20,4	28,6	100,0	97,6	37,0	27,9	41,3
Massmedia	8,3	2,6	1,2	1,4	5,7	22,0	55,3	1,0	15,3
Rodzina/znajomi	43,0	32,8	32,5	35,7	62,9	48,0	63,8	37,6	43,3
Strony www	20,8	24,8	15,7	20,0	5,7	3,9	8,7	6,9	14,4
Szkoła	36,1	4,6	2,4	5,7	8,6	14,9	57,4	1,0	12,5
Zakład pracy	11,1	0	0	0	0	0	0	0	1,0
Inne	0	15,7	0	10,0	8,6	0	4,3	35,6	10,3
Brak informacji	0	24,2	31,3	18,6	0	2,4	0	0	10,4

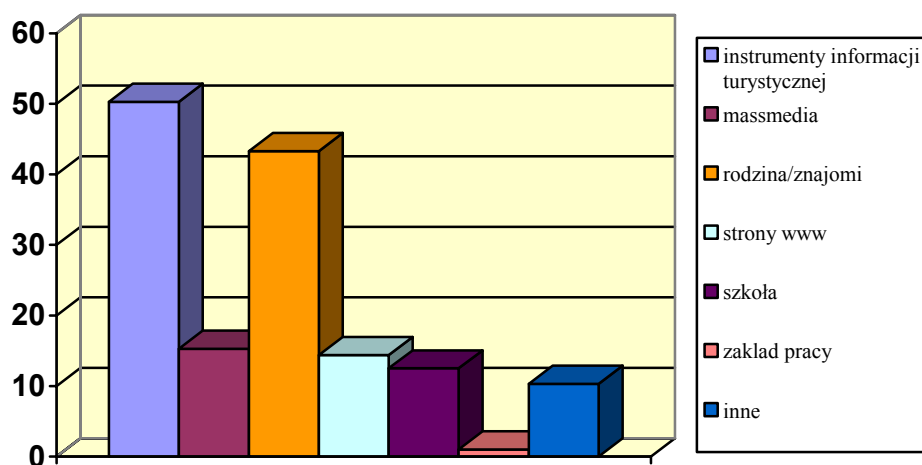
Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 8. Turyści zagraniczni – źródło informacji

Źródło informacji	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Instrumenty informacji turystycznej	30,4	33,3	100	89,4	56,3
Masmedia	0	0	0	36,8	15,2
Rodzina/znajomi	52,2	0	0	31,6	39,1
Strony www	39,1	0	0	52,6	41,3
Placówki dyplomatyczne	4,3	0	0	5,3	4,3
Inne	13,0	0	0	21,0	15,2
Nic wcześniej nie wiedziałem	4,3	66,4	0	0	6,5

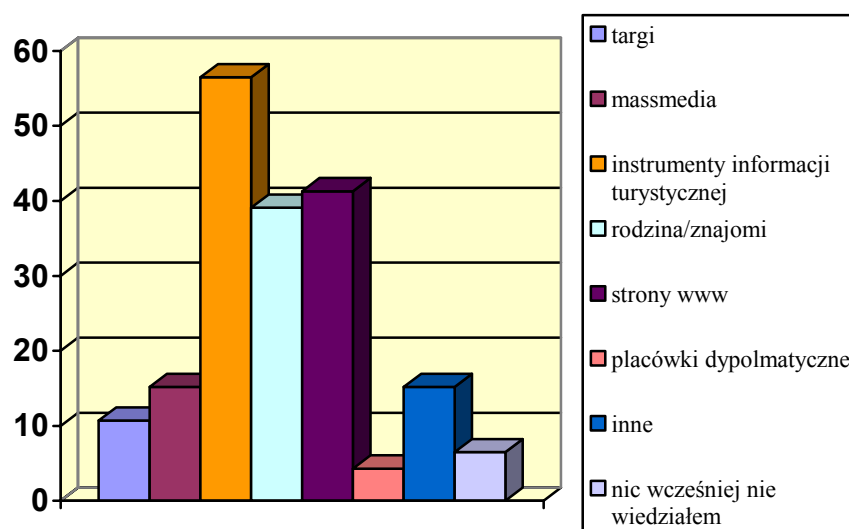
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 9. Turyści krajowi – źródło informacji

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 10. Turyści zagraniczni – źródło informacji

Źródło: opracowanie własne MOT

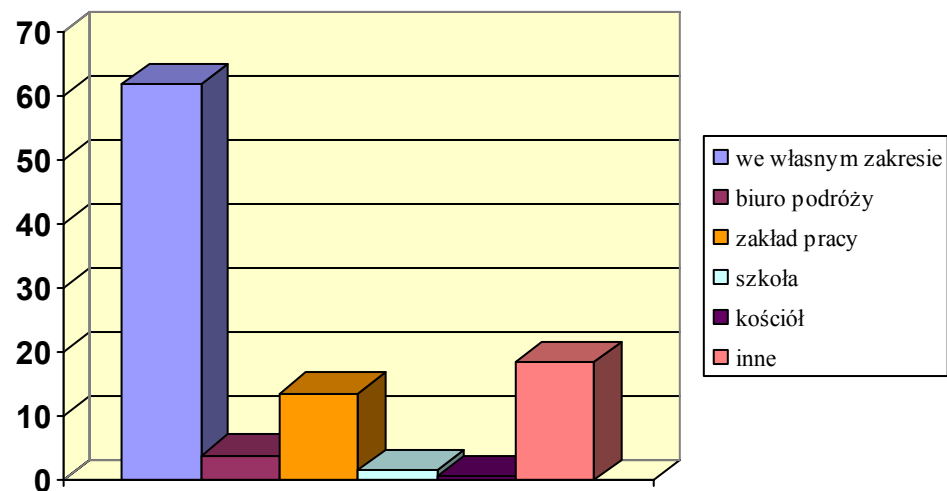
Znaczna część turystów krajowych (tab. 9, wyk. 11) i zagranicznych (tab. 10, wyk. 12) zorganizowała pobyt we własnym zakresie. Znacznie większą rolę w organizacji pobytu turystów zagranicznych w porównaniu do krajowych odgrywają biura podróży. 26,0% turystów zagranicznych skorzystało z tej formy organizacji pobytu, natomiast krajowych tylko 3,9%.

Tabela 9. Turyści krajowi - organizator pobytu

Organizator pobytu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
We własnym zakresie	48,6	54,3	48,2	72,8	81,0	78,0	48,9	53,5	62,0
Biuro podróży	0	2,6	4,8	2,9	1,9	4,7	25,5	0	3,9
Zakład pracy	37,5	16,3	6,0	14,3	8,6	14,2	0	8,9	13,6
Szkoła	0	0	0	0	3,8	0	14,9	0	1,5
Kościół	0	0,7	0	0	0,9	0	4,3	0	0,5
Inne	13,9	26,1	41,0	10,0	3,8	3,1	6,4	37,6	18,5

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 11. Turyści krajowi – organizator pobytu

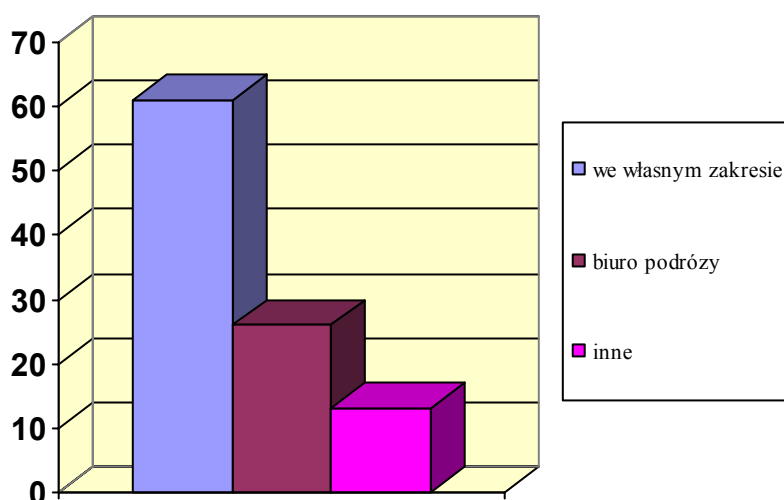
Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 10. Turyści zagraniczni – organizator pobytu

Organizator pobytu	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
We własnym zakresie	73,9	33,3	0	52,7	60,9
Biuro podróży	17,4	0	100	36,8	26,0
Inne	8,7	66,7	0	10,5	13,1

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 12. Turyści zagraniczni – organizator pobytu

Źródło: opracowanie własne MOT

Podstawowym źródłem transportu turystów krajowych (tab. 11, wyk. 13) był samochód osobowy (60,3% turystów skorzystało z tej formy lokomocji). Z autobusu linii regularnej i pociągu korzystało po 13,9%.

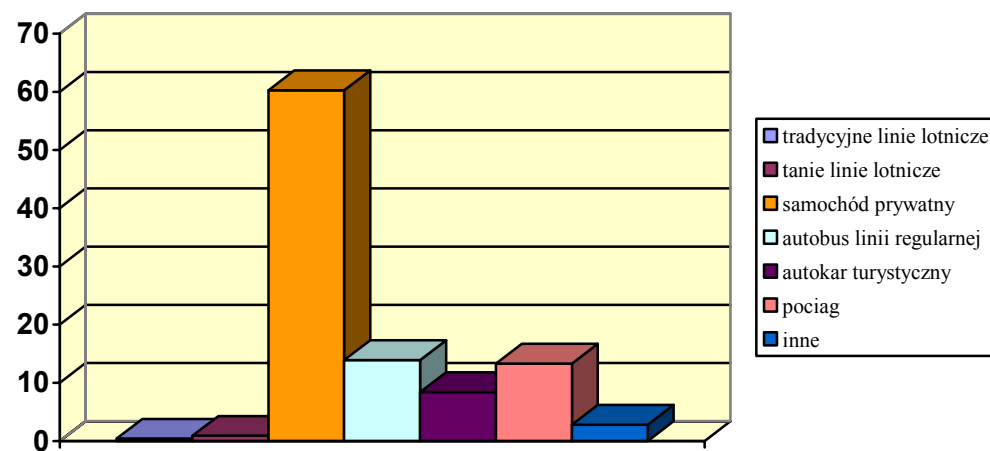
Tabela 12 oraz wykres 14 zawiera procentowy rozkład liczby turystów zagranicznych w zależności od środka transportu. Większość turystów zagranicznych preferowała samochód prywatny (47,8%). Z tanich linii lotniczych skorzystało 21,7% turystów, a 10,7% wybrało jako środek transportu samolot tradycyjnych linii lotniczych.

Tabela 11. Turyści krajowi - środek transportu

Środek transportu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Samolot (tradycyjne linie lotnicze)	0	0	0	0	0	1,6	2,1	0	0,4
Tanie linie lotnicze	0	0	0	0	0	2,4	8,5	0	0,9
Samochód	62,5	58,2	53,0	41,4	69,6	66,9	29,8	77,2	60,3
Autobus linii regularnej	4,2	19,0	19,3	22,9	9,5	9,4	2,1	17,8	13,9
Autokar turystyczny	2,7	1,3	8,4	11,4	7,6	14,2	36,3	2,0	8,4
Pociąg	29,2	21,5	19,3	11,4	9,5	2,4	19,1	1	13,3
Inny	1,4	0	0	12,9	3,8	3,1	2,1	2,0	2,8

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 13. Turyści krajowi – środek transportu

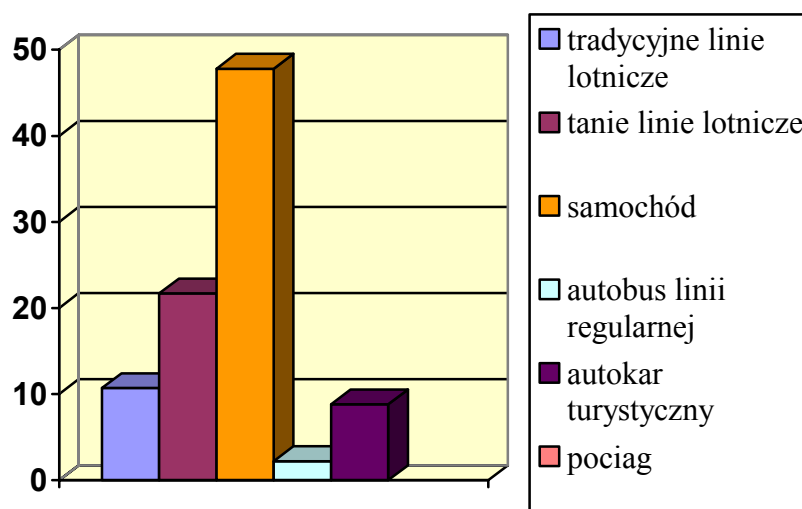
Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 12. Turyści zagraniczni – środek transportu

Środek transportu	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Samolot (tradycyjne linie lotnicze)	0	0	0	26,3	10,7
Tanie linie lotnicze	8,7	0	0	42,1	21,7
Samochód	82,7	33,3	100	5,3	47,8
Autobus linii regularnej	4,3	0	0	0	2,2
Autokar turystyczny	0	66,6	0	10,5	8,8
Pociąg	4,3	0	0	15,8	8,8

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 14. Turyści zagraniczni środek transportu

Źródło: opracowanie własne MOT

Ważnym elementem, który rzutuje na wielkość dochodów z turystyki jest długość pobytu turystów w miejscu zakwaterowania. Tabele 13 i 14 przedstawiają procent turystów krajowych i zagranicznych w zależności od długości pobytu. W miejscowościach uzdrowiskowych 26,4% turystów krajowych przebywało 14 i więcej nocy. Byli to pensjonariusze zakładów leczniczych. Najliczniejszą grupę (34,5%) stanowili turyści nocujący od 4 do 7 nocy. Najwyższe wartości procentowe czasokresu przebywania turystów zagranicznych wystąpiły w przedziałach od 8 do 13 nocy (36,9% ogółu turystów zagranicznych) i od 4 do 7 nocy (34,8%). Wyliczając średni czas pobytu turysty krajowego w poszczególnych uzdrowiskach określono, że najdłużej turysta przebywał w Wysowej (13,0 nocy) i w Muszynie (11,4 nocy), najkrócej zaś w Wieliczce (4,3 nocy), Bochni (4,6 nocy) oraz w Piwnicznej (4,9 nocy).

Turysta zagraniczny najwięcej czasu poświęcał Wieliczce (8,3 nocy), w Krynicy natomiast przebywał 4,8 nocy.

Tabela 13. Turyści krajowi - długość pobytu

Długość pobytu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
1 noc	29,2	9,2	8,5	33,3	18,3	11,7	8,7	8,1	14,8
2- 3 nocy	12,5	13,1	8,5	8,7	17,3	9,2	10,8	11,1	11,7
4 – 7 nocy	18,1	38,5	24,5	42,1	41,3	50,0	47,8	11,1	34,5
8 – 13 nocy	12,5	9,8	8,5	5,8	17,3	21,6	28,4	2,0	12,6
14 i więcej nocy	27,7	29,4	50,0	10,1	5,8	7,5	4,3	67,7	26,4
Średnio	4,6	8,0	11,4	4,9	5,4	6,0	4,3	13,0	7,7

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 14. Turyści zagraniczni – długość pobytu

Długość pobytu	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
1 noc	4,3	0	0	0	2,2
2 – 3 noce	39,2	0	0	10,5	23,9
4 – 7 nocy	43,5	33,3	0	26,3	34,8
8 – 13 nocy	8,7	66,7	100	63,2	36,9
14 i więcej	4,3	0	0	0	2,2
Średnio	4,8	9,0	10,0	8,3	6,9

Źródło: opracowanie własne MOT

Najczęstszym miejscem noclegowym turystów krajowych (tab. 15) był zakład uzdrowski (27,7%), następnie pensjonat (17,7%) i hotel (16,6%). Turyści zagraniczni najchętniej za miejsce noclegowe (tab. 16) wybierali hotel. Nocowało tam 63,0% turystów. W pensjonatach z noclegów skorzystało 28,4%.

Tabela 15. Turyści krajowi - rodzaj bazy noclegowej

Rodzaj bazy noclegowej	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Hotel	77,7	18,9	1,2	2,9	0	2,4	31,9	19,8	16,6
Pensjonat	5,6	18,3	7,2	8,6	53,3	7,9	4,3	21,8	17,7
Hostel	0	0	0	0	0	0	4,3	0	0,3
Motel	0	0	1,2	0	1,0	0	10,6	0	0,9
Schronisko	0	1,9	0	34,3	11,4	0	12,8	2,0	6,2
Zakład uzdrowiskowy	0	38,6	47,0	4,3	0	52,0	2,1	41,6	27,7
Dom wypoczynkowy	1,4	0	1,2	0	15,2	0	4,3	0	2,6
Rodzina/znajomi	9,7	3,9	8,4	11,4	0	6,3	0	11,8	6,3
Kwaterna prywatna	4,2	5,9	2,4	7,1	4,8	15,7	17,0	0	6,9
Ośrodek wczasowy	0	11,8	31,4	30,0	0	6,3	2,1	0	9,8
Kemping	0	0	0	0	0	0	2,1	3,0	0,5
Inne	1,4	0,7	0	1,4	14,3	9,4	8,5	0	4,5

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 16. Turyści zagraniczni – rodzaj bazy noclegowej

Rodzaj bazy noclegowej	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Hotel	43,5	0	100	94,7	63,0
Pensjonat	52,2	33,3	0	0	28,4
Zakład uzdrowiskowy	4,3	0	0	5,3	4,3
Ośrodek wczasowy	0	66,6	0	0	4,3

Źródło: opracowanie własne MOT

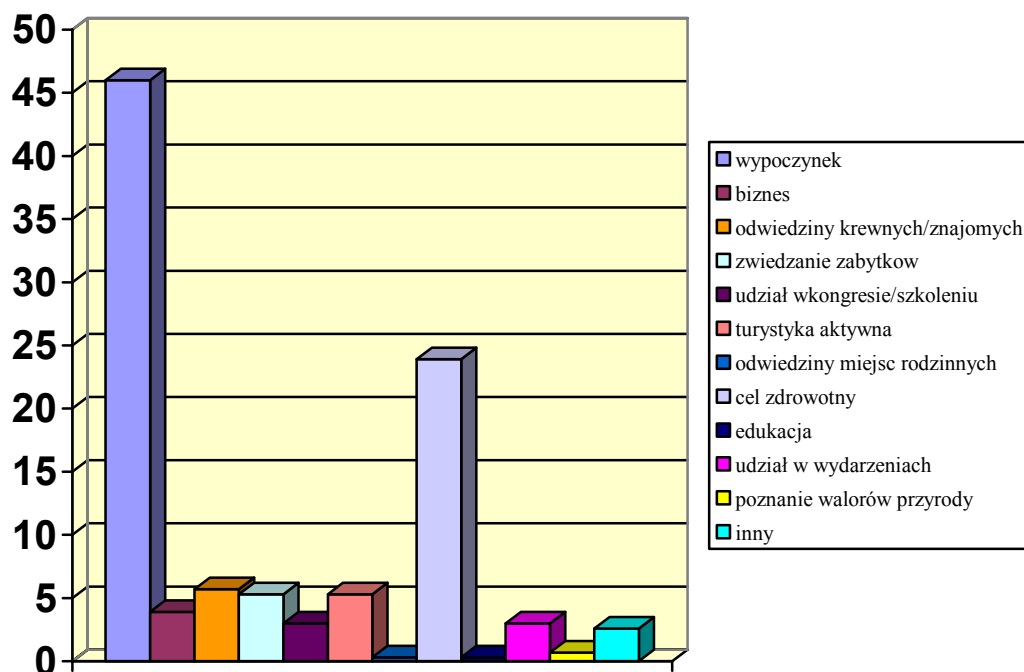
Tabele 17 i 18 oraz wykresy 15 i 16 informują o celach przyjazdu turystów krajowych i zagranicznych. Turyści krajowi jako cel główny podawali wypoczynek (46,0%), 23,9% wymieniło cel zdrowotny. Krewnych lub znajomych odwiedziło 5,7% turystów, 5,3% zwiedzało zabytki, turystykę aktywną uprawiało 5,3%. Również turyści zagraniczni (tab. 18) jako cel główny podali wypoczynek (30,4%) oraz cel zdrowotny (47,8%).

Tabela 17. Turyści krajowi - cel przyjazdu

Cel przyjazdu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Wypoczynek	15,3	43,5	36,1	42,9	70,5	66,1	23,4	41,6	46,0
Biznes	13,8	5,3	2,4	5,7	2,9	1,6	2,1	0	3,9
Odwiedziny krewnych/znajomych	5,6	7,9	13,3	10,0	2,9	2,4	0	3,0	5,7
Zabytki	11,1	5,9	0	1,4	1,0	2,4	38,3	0	5,3
Udział w szkoleniu	16,6	1,3	0	1,4	0	0	0	7,9	3,0
Turystyka aktywna	2,8	1,3	0	21,4	11,3	0,8	4,3	5,9	5,3
Odwiedziny miejsc rodzinnych	2,8	0	0	0	0	0	0	0	0,3
Cel zdrowotny	30,6	28,9	39,8	1,4	6,6	18,8	17,0	41,6	23,9
Edukacja	1,4	0	0	0	0	0,8	0	0	0,3
Udział w wydarzeniach	0	4,6	2,4	4,4	1,9	4,7	6,4	0	3,0
Poznanie walorów przyrody	0	0	0	1,4	0	0,8	6,4	0	0,7
Inny	0	1,3	6,0	10,0	2,9	1,6	2,1	0	2,6

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 15. Turyści krajowi – cel przyjazdu

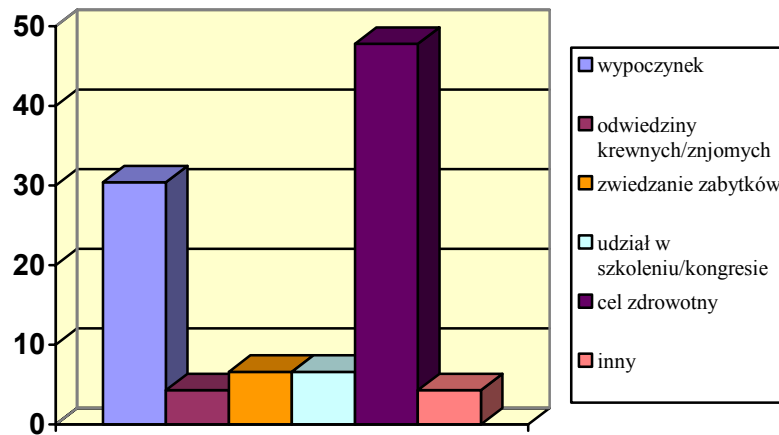
Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 18. Turyści zagraniczni – cel przyjazdu

Cel przyjazdu	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Wypoczynek	47,9	100	0	0	30,4
Odwiedziny krewnych/znajomych	8,7	0	0	0	4,3
Zwiedzanie zabytków	4,3	0	0	10,5	6,6
Udział w szkoleniu/kongresie	13,0	0	0	0	6,6
Cel zdrowotny	21,8	0	100	84,2	47,8
Inny	4,3	0	0	5,3	4,3

Źródło: opracowanie własne MOT

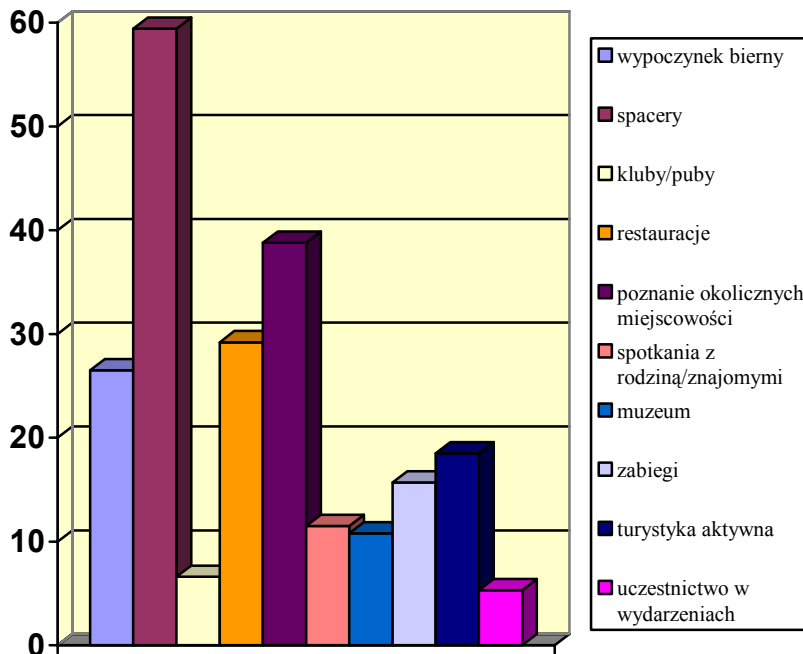
Wykres 16. Turyści zagraniczni – cel przyjazdu

Źródło: opracowanie własne MOT

Upodobania turystów krajowych (tab. 19, wyk. 17) jak i zagranicznych (tab. 20, wyk.18), co do sposobu spędzania wolnego czasu są bardzo różne. Jednak pewne formy lub upodobania dominują nad pozostałymi. Obie grupy turystów preferują spacer (turyści krajowi – 59,4%, zagraniczni – 43,5%) oraz poznawanie okolicznych miejscowości (krajowi – 38,8%, zagraniczni – 41,3%). Turyści krajowi wolą wolny czas spędzać w restauracjach – 29,2%, zagraniczni częściej wybierają wypoczynek bierny – 30,4%. Relatywnie dużo niższy procent turystów uprawia turystykę aktywną.

Wykres 17. Turyści krajowi – sposób spędzania czasu

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 19. Turyści krajowi - sposób spędzania czasu

Sposób spędzania czasu	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Wypoczynek bierny	5,6	30,0	26,5	22,9	14,3	30,7	25,5	46,5	26,5
Spacery	44,4	63,4	63,9	34,3	61,9	70,9	68,0	56,4	59,4
Kluby/puby	5,6	2,0	2,4	2,9	13,3	12,6	14,9	2,0	6,6
Restauracje	27,8	12,4	8,4	8,6	34,3	49,6	68,0	37,6	29,2
Zwiedzam okoliczne miejscowości	25,0	39,9	17,6	40,0	32,4	34,6	95,7	36,6	38,8
spotykam się z znajomymi	11,1	9,8	7,8	11,4	10,5	15,0	12,7	7,9	11,5
Chodzę do muzeum	12,5	2,6	0	4,3	11,4	30,7	23,4	3,9	10,8
Zabiegi	22,2	25,5	20,3	0	0	4,7	4,3	24,8	15,7
Turystyka aktywna	13,9	9,8	0	24,3	23,8	17,3	31,9	35,6	18,5
Uczestniczę w wydarzeniach	0	5,2	0	7,1	13,3	8,7	4,3	0	5,3

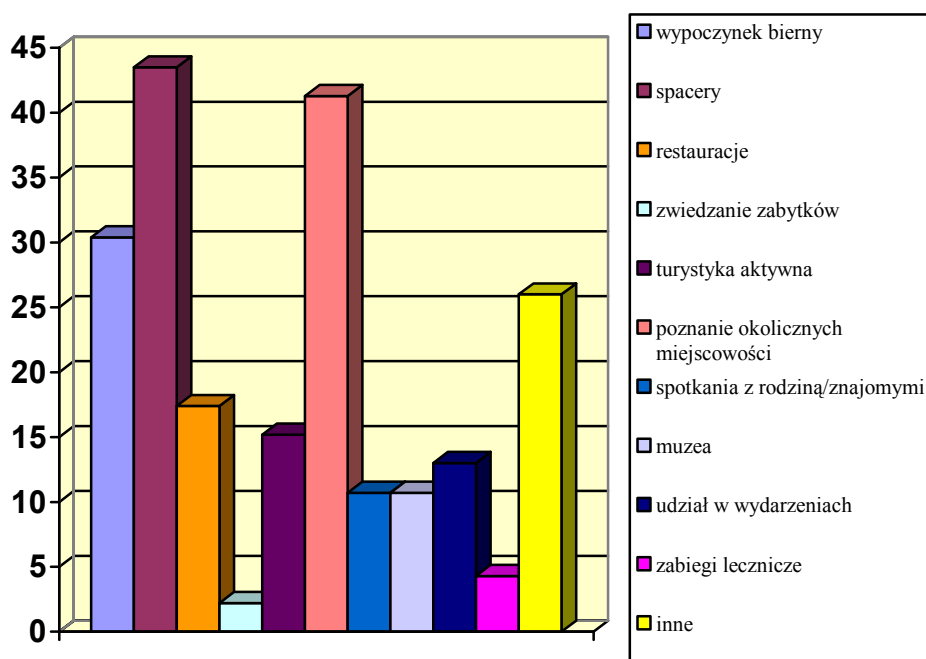
Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 20. Turyści zagraniczni – sposób spędzania czasu

Sposób spędzania czasu	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Wypoczynek bierny	47,8	66,7	100	0	30,4
Spacery	73,9	0	100	10,5	43,5
Restauracje	26,0	0	0	10,5	17,4
Zwiedzanie	0	33,3	0	0	2,2
Turystyka aktywna	26,0	0	100	0	15,2
Poznanie okolicznych miejscowości	47,8	0	100	36,8	41,3
Spotkania z rodziną/znajomymi	21,7	0	0	0	10,7
Muzea	21,7	0	0	0	10,7
Udział w wydarzeniach	21,7	0	0	5,3	13,0
Zabiegi lecznicze	0	0	100	5,3	4,3
Inne	13,0	0	0	47,4	26,0

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 18. Turyści zagraniczni – formy spędzania czasu

Źródło: opracowanie własne MOT

Średnie wydatki turystów krajowych (tab. 21) wynosiły 516 PLN, natomiast turystów zagranicznych (tab. 22) 974 PLN. Biorąc pod uwagę wydatki turystów krajowych w poszczególnych miejscowościach trzeba zwrócić uwagę na dużą rozbieżność pomiędzy minimum a maksimum. Turysta uzdrowiska w Bochni wydawał średnio w okresie pobytu 369 zł, natomiast turysta przebywający w Szczawnicy 815 zł. Powyżej 500 zł turysta wydawał w Rabce i Wieliczce. W pozostałych uzdrowiskach średnia wydatkowana przez turystę kwota wahała się od 404 zł do 488 zł.

Analizując wydatki turystów zagranicznych stwierdzono, że w Krynicy turysta zagraniczny średnio przez okres pobytu wydawał 1187 zł, w Wieliczce 784 zł i Muszynie 450 zł (na średnią wpłynęły wydatki dwóch Białorusinów, którzy przebywali na zaproszenie Kościoła).

Tabela 21. Turyści krajowi - wydatki

Wydatki	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
do 100 zł	66,6	8,5	21,7	25,7	8,6	2,4	0	6,9	15,4
101 – 250	9,7	20,9	21,7	22,9	12,4	7,9	25,6	16,8	16,5
251 – 500	12,5	37,3	19,3	37,1	24,7	26,0	36,2	39,7	29,6
501 – 750	2,8	13,7	27,7	1,4	18,1	9,4	19,1	18,9	14,0
751 – 1000	4,2	15,7	4,8	4,3	24,7	33,8	10,6	12,9	15,7
1001 – 1500	2,8	3,9	4,8	4,3	10,5	15,0	6,4	4,0	6,9
1501 – 2000	0	0	0	2,9	1,0	3,1	2,1	1,0	1,2
pow. 2500	1,4	0	0	1,4	0	2,4	0	0	0,7
Średnio w PLN	369	459	411	404	594	815	520	488	516

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 22. Turyści zagraniczni – wydatki

Wydatki	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Do 100 zł	0	66,7	0	5,3	6,5
100 – 250	4,3	0	0	0	2,2
251- 500	17,4	0	0	21,0	17,4
501 – 750	0	0	0	10,5	4,3
751 – 1000	21,8	33,3	0	42,2	30,4
1001 – 1500	34,8	0	100	21,0	28,3
1501 – 2000	17,4	0	0	0	8,7
Pow. 2500	4,3	0	0	0	2,2
Średnio w PLN	1 187	450	1 250	784	974

Źródło: opracowanie własne MOT

Profil społeczny turystów krajowych zawarto w tab. 23. Średni wiek turysty polskiego wynosił 42,4 lat. Kobiety stanowiły 50,8% a mężczyźni 49,2% ogółu turystów krajowych przebywających w uzdrowiskach. Turyści w zdecydowanej większości posiadali wykształcenie wyższe i średnie (91,8%). Przeważał status zawodowy aktywny zawodowo (57,6%) i emeryt/rencista (22,9%) oraz status materialny dobry i średni.

Średnia wieku turystów zagranicznych (tab. 24) wносиła 53,5 lat. Kobiety stanowiły 58,7% ogółu turystów zagranicznych, mężczyźni 41,3%. Gro turystów posiadało wykształcenie wyższe – 56,5% oraz średnie – 34,8%. Turyści zagraniczni aktywni zawodowo stanowili 50,0% a emeryci 32,7% ogólnej liczby. Ich status materialny był dobry (60,7%) i bardzo dobry (32,7%).

Tabela 23. Turyści krajowi - profil społeczny

Profil społeczny	Bochnia	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Rabka	Szczawnica	Wieliczka	Wysowa	Ogółem
Wiek									
Do 20 lat	2,8	1,3	4,8	12,8	3,8	3,9	6,4	2,0	4,0
20 – 30	16,7	4,6	9,6	22,9	37,2	16,6	31,9	5,9	16,4
30 – 40	33,3	29,6	25,3	31,4	31,4	23,6	19,1	20,8	27,1
40 – 50	15,3	19,7	16,9	21,4	21,9	37,0	21,3	23,8	23,0
50 – 60	13,9	30,3	25,3	2,9	5,7	15,7	8,5	29,7	18,4
Pow. 60	18,0	14,5	18,1	8,6	0	3,2	12,8	17,8	11,1
Płeć									
Kobieta	55,6	52,9	51,8	52,9	44,8	42,5	55,3	56,4	50,8
Mężczyzna	44,4	47,1	48,2	47,1	55,2	57,5	44,7	43,6	49,2
Wykształcenie									
Wyższe	61,1	63,2	43,4	28,6	39,0	32,3	34,0	57,4	46,5
Średnie	36,1	32,9	48,2	57,1	56,2	51,2	49,0	39,6	45,3
Inne	2,8	3,9	8,4	14,3	4,8	16,5	17,0	3,0	8,2
Status zawodowy									
Uczeń	2,8	1,2	4,8	10,0	2,9	3,9	6,4	1,0	3,5
Student	5,5	2,0	1,2	24,3	15,2	4,7	14,9	4,0	7,7
Osoba zajmująca się domem	2,8	5,3	2,4	10,0	14,3	13,4	10,6	3,0	7,8
Bezrobotny	0	0	1,2	1,4	0,9	0	2,1	0	0,5
Emeryt/rencista	27,8	32,9	44,6	11,4	6,7	12,6	6,4	31,7	22,9
Aktywny zawodowo	61,1	58,6	45,8	42,9	60,0	65,4	59,6	60,3	57,6
Status materialny									
Bardzo dobry	9,7	2,6	3,6	4,3	3,8	3,1	27,7	2,0	5,3
Dobry	66,7	54,6	34,9	37,2	30,5	40,2	38,3	60,4	46,0
Średni	23,6	30,9	49,5	50,0	65,7	56,7	27,7	36,6	43,7
Zły	0	11,2	9,6	7,1	0	0	4,2	1,0	4,4
Bardzo zły	0	0,7	2,4	1,4	0	0	2,1	0	0,6

Źródło: opracowanie własne MOT

Tabela 24. Profil społeczny – turyści zagraniczni

Profil społeczny	Krynica	Muszyna	Piwniczna	Wieliczka	Ogółem
Wiek					
Do 20 lat	0	66,7	0	0	4,3
30 – 40	21,8	0	0	5,3	13,0
40 – 50	30,4	0	0	0	15,2
50 – 60	21,8	0	100	57,9	37,0
Pow. 60	26,0	33,3		36,8	30,5
Płeć					
Kobieta	56,5	133,3	100	63,2	58,7
Mężczyzna	43,5	66,7	0	36,8	41,3
Wykształcenie					
Wyższe	78,3	0	0	42,1	56,5
Średnie	21,7	33,3	100	47,4	34,8
Inne	0	66,7	0	10,5	8,7
Status zawodowy					
Uczeń	0	66,7	0	0	4,3
Osoba zajmująca się domem	8,7	0	0	21,0	13,0
Emeryt	26,0	33,3	100	36,8	32,7
Aktywny zawodowo	65,3	0	0	42,2	50,0
Status materialny					
Bardzo dobry	4,3	0	0	73,7	32,7
Dobry	95,7	33,3	0	26,3	60,7
Średni	0	0	100	0	2,2
Zły	0	33,3	0	0	2,2
Bardzo zły	0	33,3	0	0	2,2

Źródło: opracowanie własne MOT

7. Wnioski

1. Z przeprowadzonej analizy wynika, że odwiedzający zagraniczni stanowią 2,8% ogółu odwiedzających uzdrowiska Małopolski. Największą grupę stanowią Niemcy – 25%, Ukraińcy – 12,5% oraz Szwedzi 10,7%.
2. Największa liczba zagranicznych odwiedzających zauważalna jest w Wieliczce, gdzie stanowią oni 22,5% ogółu odwiedzających, w dalszej kolejności jest Bochnia, Krynica oraz Wysowa.

Analiza przeprowadzonych badań pozwala stwierdzić, że różnica pomiędzy odwiedzającymi a turystami nie jest istotna, (o czym świadczą wyniki zawarte w tabelach), stąd też wnioski dotyczące turystów są tożsame z wnioskami dotyczącymi odwiedzających.

1. Z analizy turystów uwzględniającej podział na województwa, z których pochodzą wynika, że wiodącymi województwami są: małopolskie, mazowieckie i śląskie. Na pozostałe 13 województw przypada 44,1% turystów, co może świadczyć o niedostatecznej promocji i marketingu w tych województwach.
2. Z przeprowadzonych badań wynika, że udział turystów zagranicznych odwiedzających uzdrowiska Małopolski w porównaniu do udziału turystów zagranicznych odwiedzających województwo małopolskie jest znacznie niższy. Wyjątkiem jest Wieliczka, w której udział turystów zagranicznych wynosi około ¼ ogółu turystów. Wynika to z faktu, że kopalnia soli w Wieliczce stanowi atrakcję turystyczną słynną na cały świat.
3. Wśród turystów zagranicznych przeważają turyści pochodzący z Niemiec, Ukrainy, Szwecji, USA i Wielkiej Brytanii.
4. Głównym celem przyjazdu turystów krajowych był wypoczynek, natomiast turystów zagranicznych cel zdrowotny.
5. Podstawowym źródłem informacji dla turystów krajowych były instrumenty informacji turystycznej oraz rodzina i znajomi, natomiast dla turystów zagranicznych instrumenty informacji turystycznej oraz strony www.
6. W przeważającej większości zarówno turyści krajowi jak i zagraniczni organizowali pobyt we własnym zakresie. W znacznym procencie turyści krajowi korzystali z organizacji pobytu poprzez: NFZ, ZUS, PFRON, MOPS, PCPR oraz zakłady pracy. Cudzoziemcy zaś korzystali z usług biur podróży.
7. Głównym środkiem transportu dla turystów krajowych był samochód prywatny, autobus linii regularnej oraz pociąg, dla turystów zagranicznych również samochód prywatny, ponadto tanie linie lotnicze oraz tradycyjne linie lotnicze.
8. Turyści krajowi korzystali przede wszystkim z następującej bazy noclegowej: zakład uzdrowski (27,7%), pensjonat (17,7%), hotel (16,6%). Turyści zagraniczni korzystali z zakwaterowania w hotelu (63%) oraz pensjonacie (28,3%).
9. Z analizy wynika, że średnio najdłużej przebywali turyści krajowi w Wysowej oraz Muszynie, co może oznaczać, że w tych uzdrowiskach gros turystów stanowią kuracjusze. Turyści zagraniczni najdłużej przebywali w Wieliczce, co może oznaczać, że stanowi ona dla nich jedną z największych atrakcji Małopolski.
10. Preferowanymi formami spędzania czasu przez turystów krajowych były spacer (59,4%), poznawanie okolicznych miejscowości (38,3%), korzystanie z usług gastronomii (29,2%), wypoczynek bierny (26,5%) i turystyka aktywna (28,5%). Obcokrajowcy korzystali głównie ze spacerów (43,5%), poznawali okoliczne miejscowości (41%) oraz wypoczywali biernie (30%).

11. Średnie kwoty wydatkowane podczas pobytu w miejscowościach uzdrowiskowych wynosiły dla turystów krajowych 516 zł dla turystów zagranicznych 974 zł.
12. Turysta krajowy przez okres pobytu wydawał średnio w Szczawnicy – 815 zł, natomiast w Bochni 369 zł. Turysta zagraniczny średnio przez okres pobytu wydawał w Krynicy 1.187 zł i w Wieliczce 784 zł.
13. Na podstawie średnich kwot wydatkowanych przez turystów szacuje się wpływy z turystyki w omawianych gminach uzdrowiskowych na około 600 mln zł.
14. Średni wiek turysty polskiego wynosił 42,4 lat. Kobiety stanowiły 50,8% a mężczyźni 49,2% ogółu turystów krajowych przebywających w uzdrowiskach. Turyści w zdecydowanej większości posiadali wykształcenie wyższe i średnie (91,8%). Przeważał status zawodowy aktywny zawodowo (57,6%) i emeryt/rencista (22,9%) oraz status materialny dobry i średni.
15. Średnia wieku turystów zagranicznych wynosiła 53,5 lat. Kobiety stanowiły 58,7% ogółu turystów zagranicznych, mężczyźni 41,3%. Gros turystów posiadało wykształcenie wyższe – 56,5% oraz średnie – 34,8%. Turyści zagraniczni aktywni zawodowo stanowili 50,0% a emeryci 32,7% ogólnej liczby. Ich status materialny był dobry (60,7%) i bardzo dobry (32,7%).

8. Tendencje w ruchu turystycznym w uzdrowiskach

Za pomocą funkcji REGLINW, która metodą najmniejszych kwadratów dopasowuje linię prostą (prostą regresji) do istniejących wartości określono trendy (lata 2000 – 2006) dotyczące liczby turystów krajowych i zagranicznych, korzystających z bazy noclegowej (dane Głównego Urzędu Statystycznego za 2000 – 2005 oraz 8 miesięcy 2006, 4 miesiące 2006 – IX, X, XI, XII zostały oszacowane przez prof. Tadeusza Grabińskiego) w poszczególnych uzdrowiskach województwa małopolskiego oraz przeprowadzono prognozowanie trendu na okres 2007 – 2009 (wykresy od nr 19 do nr 44). Dane GUS nie obejmują turystów mieszkających u rodziny lub znajomych oraz tzw. szarej strefy. Brak tych danych dotyczy wszystkich uzdrowisk i istotnie nie rzutuje na przebieg prostej regresji.

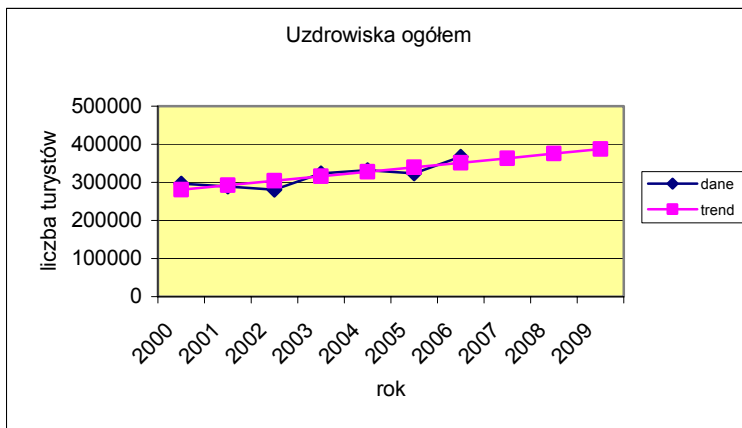
Wobec powyższego zdecydowano się na zamieszczenie tych wykresów wychodząc z założenia, że dają one rozeznanie dotyczące ruchu turystycznego w poszczególnych uzdrowiskach.

Analizując przebieg prostej regresji dotyczącej liczby turystów we wszystkich uzdrowiskach zaobserwowano wzrost ruchu turystycznego krajowego i w większym stopniu zagranicznego (wykresy nr 19,20,21).

Bochnia, Krynica, Rabka, Szczawnica i Wieliczka należą do tych uzdrowisk, w których widoczny jest wzrost liczby turystów krajowych i zagranicznych (wykresy nr 22 do 27 oraz 30 do 41). Natomiast w Muszynie (wykresy 28 i 29) stwierdzono spadkową tendencję ruchu turystycznego zarówno turystów krajowych jak i ogółem (ze względu na małą liczebność turystów zagranicznych zrezygnowano z obliczenia trendu). Również spadek ruchu turystycznego (turystów ogółem oraz krajowych) wystąpił w Piwnicznej i Wysowej (wykresy 30,31, 32, 42, 43, 44). Na przestrzeni lat 2000 – 2009 w Piwnicznej liczba turystów zagranicznych utrzymywała się na prawie niezmiennym poziomie, Wysowa natomiast charakteryzowała się znacznym wzrostem wielkości zagranicznego ruchu turystycznego.

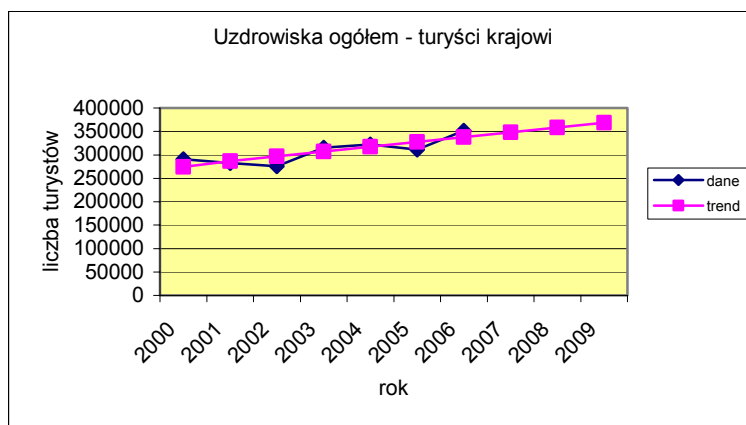
W badaniach dotyczących ruchu turystycznego w uzdrowiskach należałoby opracować oddzielną ankietę, która zawierałaby zagadnienia bezpośrednio związane ze specyfiką uzdrowisk (np. jakość świadczonych usług leczniczych, standard obiektów uzdrowiskowych, dodatkowe usługi oferowane przez uzdrowiska), jak również dotyczyłaby większej próby.

Wykres 19. Uzdrowiska – turyści ogółem

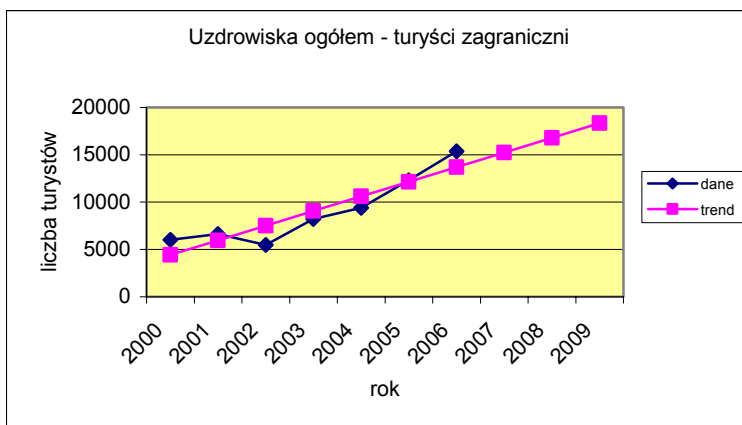
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 20. Uzdrowiska – turyści krajowi

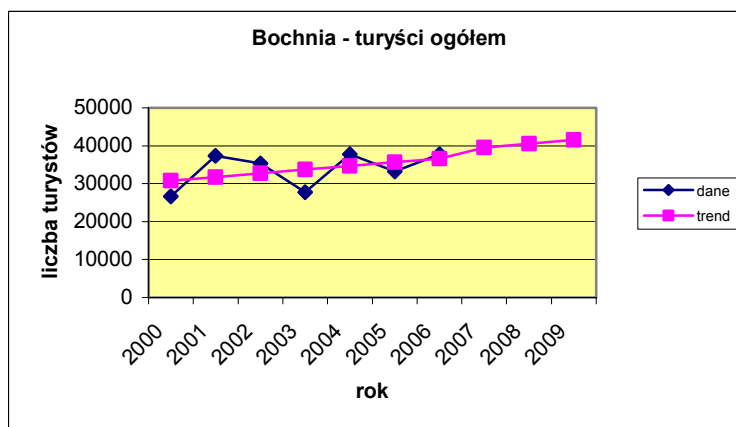
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 21. Uzdrowiska – turyści zagraniczni

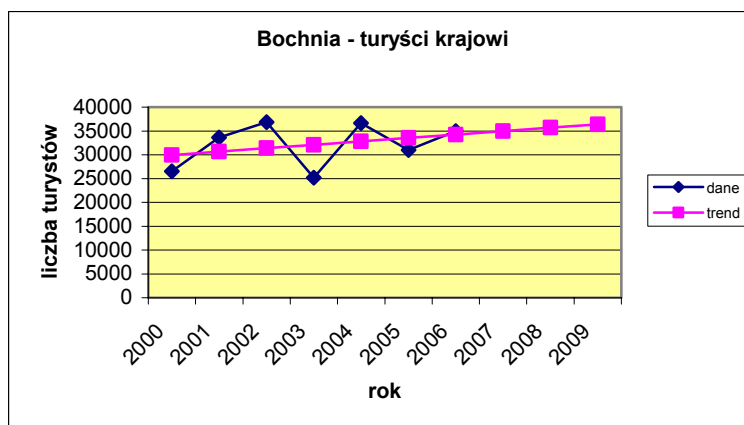
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 22. Bochnia – turyści ogółem

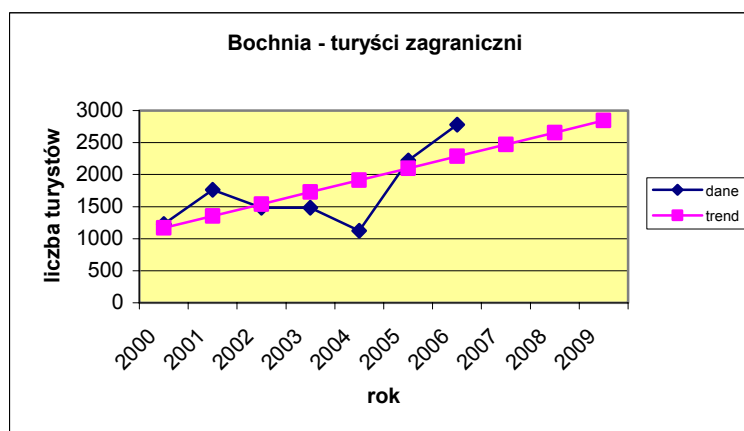
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 23. Bochnia – turyści krajowi

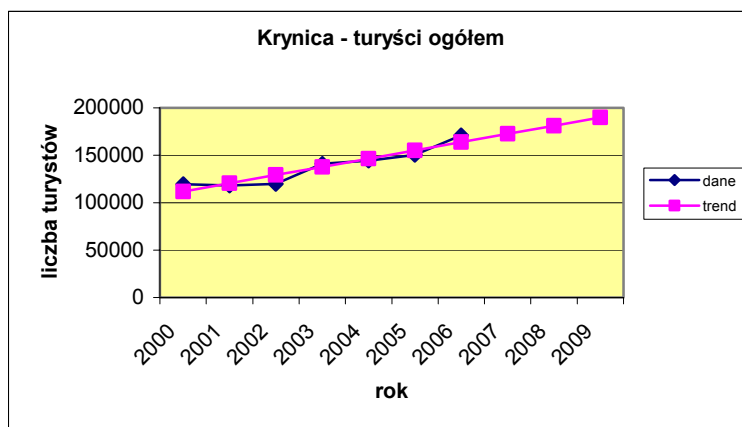
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 24. Bochnia – turyści zagraniczni

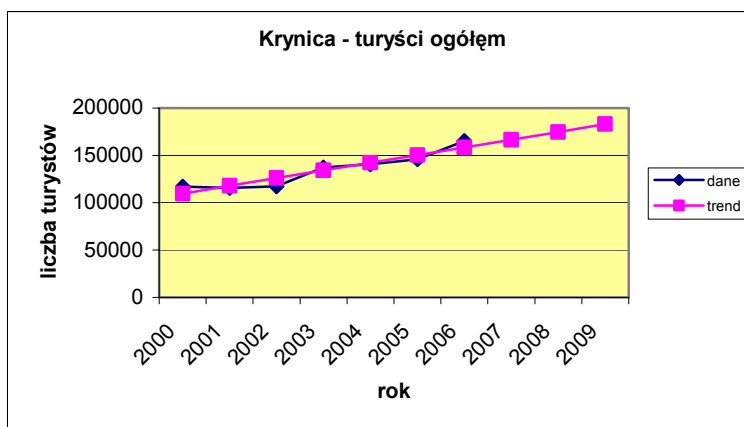
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 25. Krynica – turyści ogółem

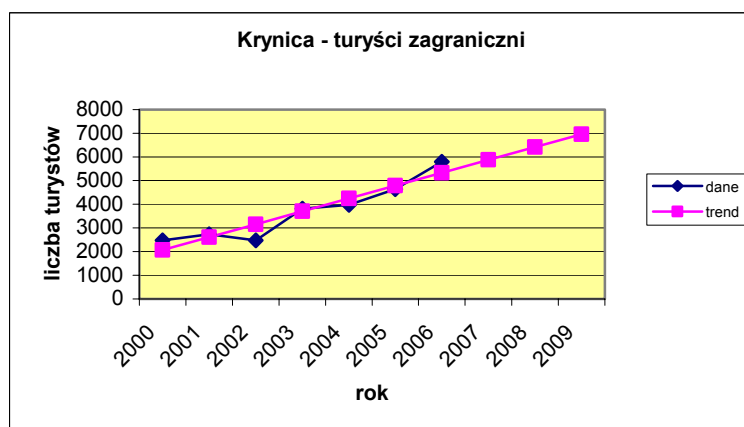
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 26. Krynica – turyści krajowi

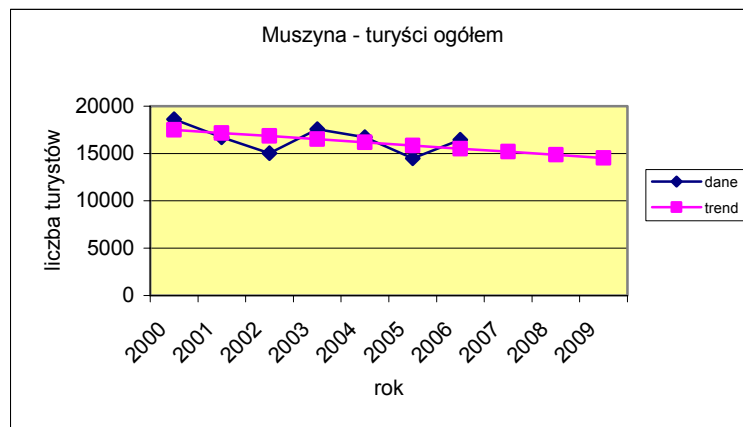
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 27. Krynica – turyści zagraniczni

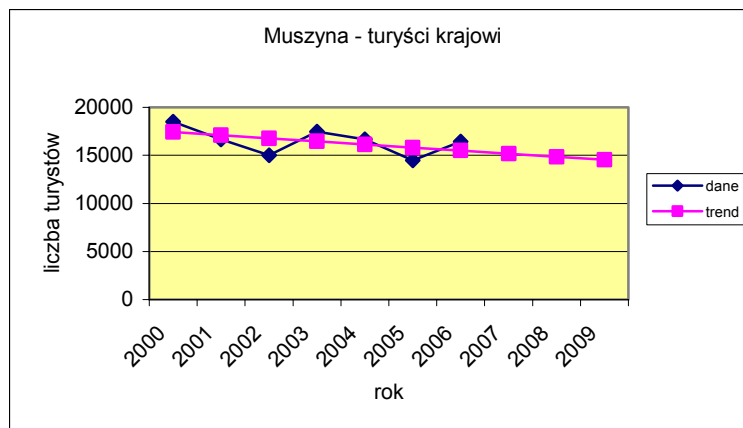
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 28. Muszyna – turyści ogółem

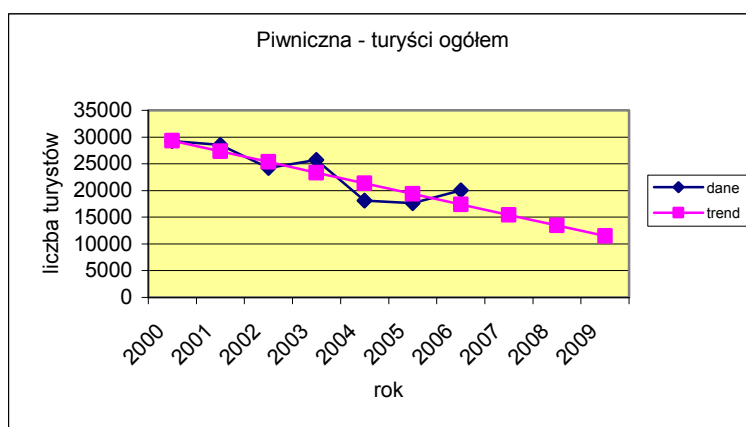
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 29. Muszyna – turyści krajowi

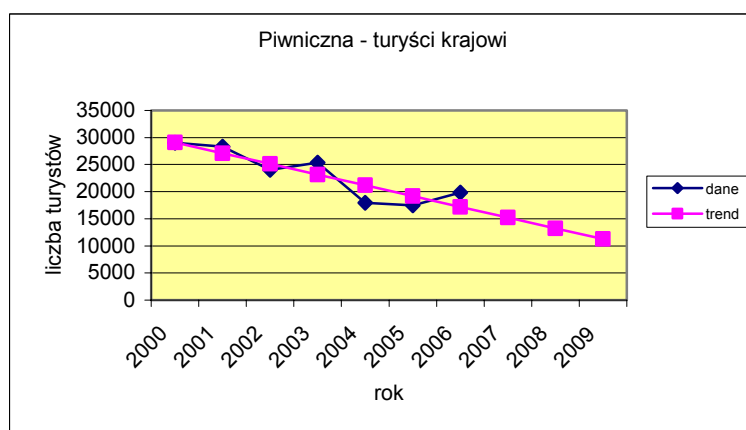
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 30. Piwniczna – turyści ogółem

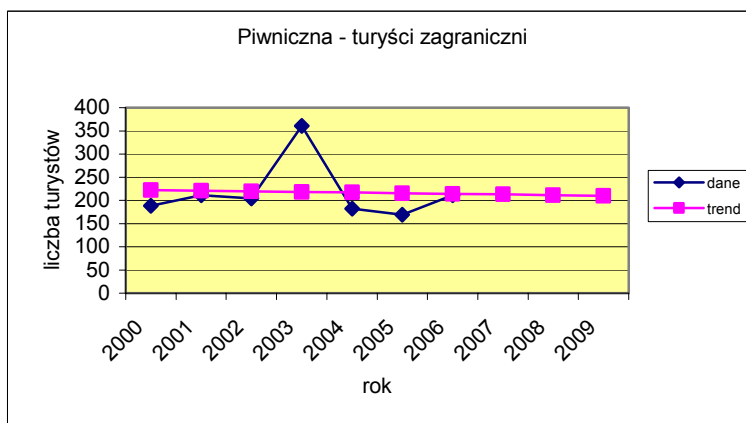
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 31. Piwniczna – turyści krajowi

Źródło: opracowanie własne MOT

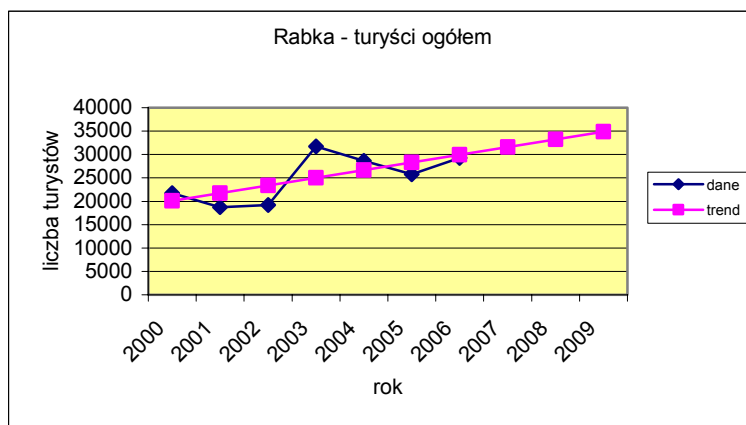
Wykres 32. Piwniczna – turyści zagraniczni

Źródło: opracowanie własne MOT

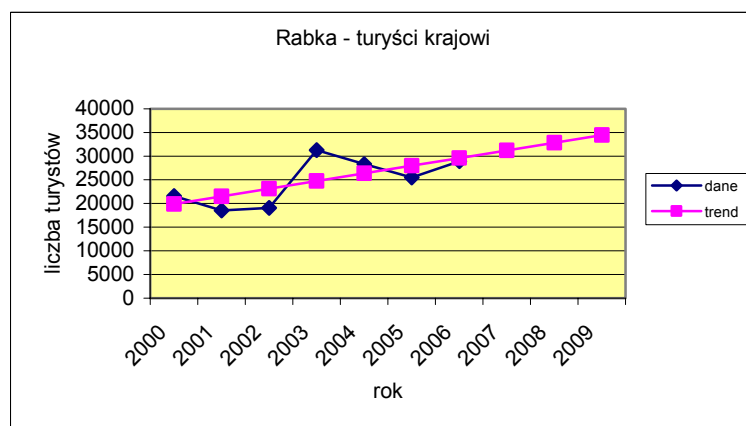

Wykres 33. Rabka – turyści ogółem

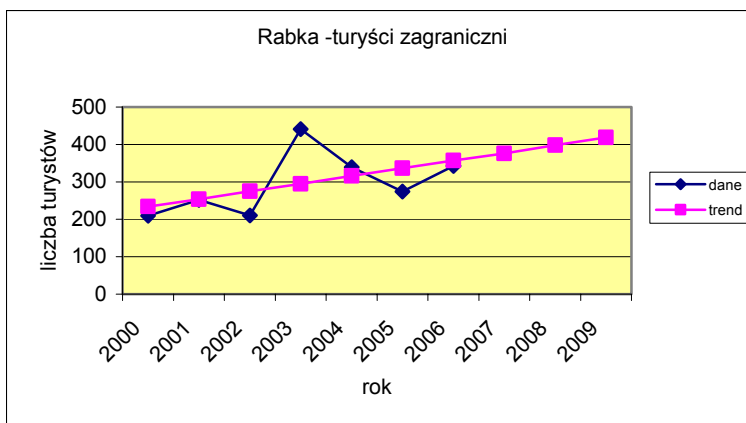
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 34. Rabka – turyści krajowi

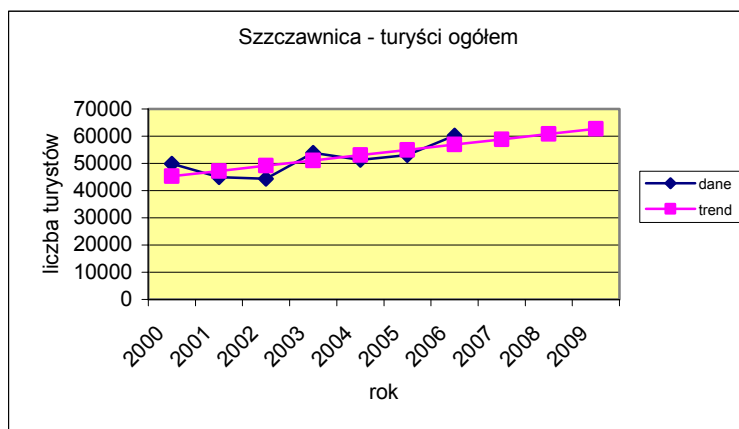
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 35. Rabka – turyści zagraniczni

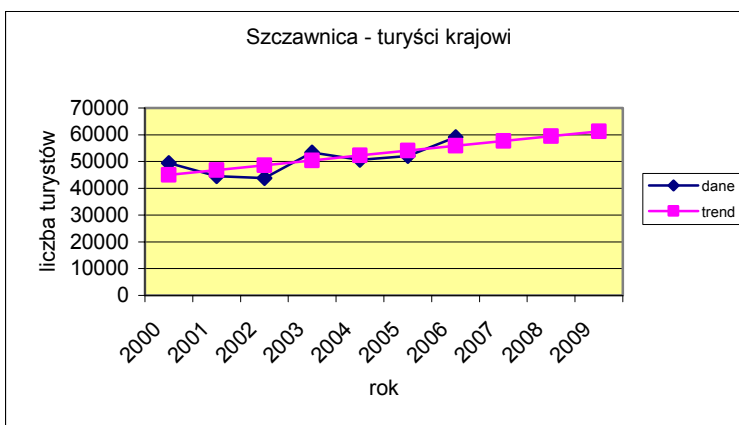
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 36. Szczawnica – turyści ogółem

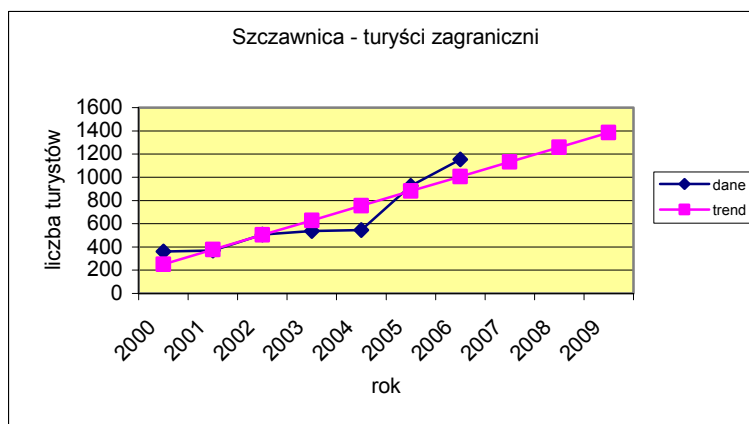
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 37. Szczawnica – turyści krajowi

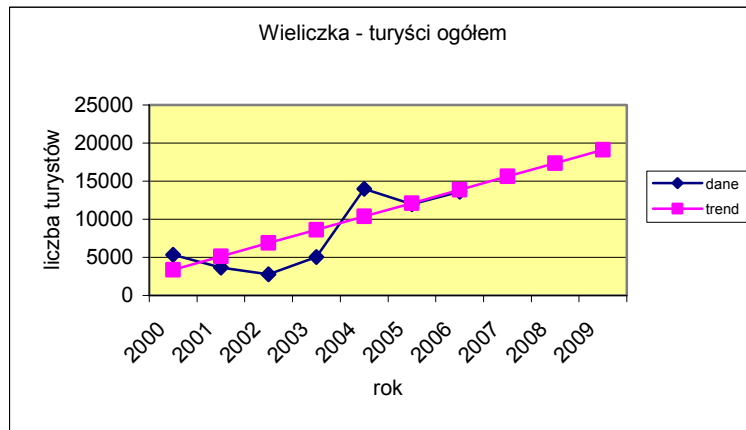
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 38. Szczawnica – turyści zagraniczni

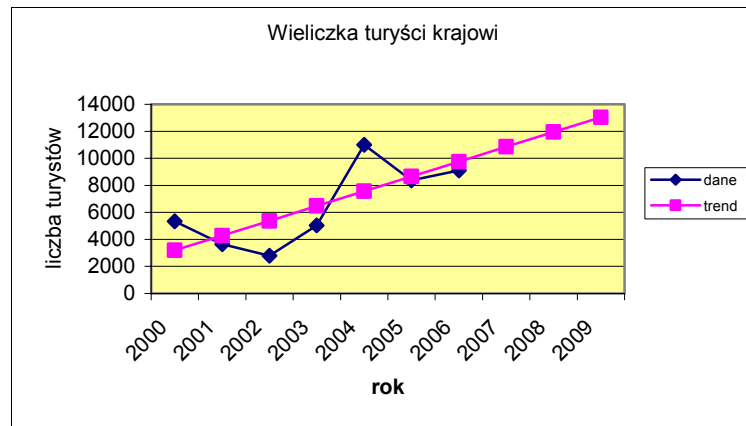
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 39. Wieliczka – turyści ogółem

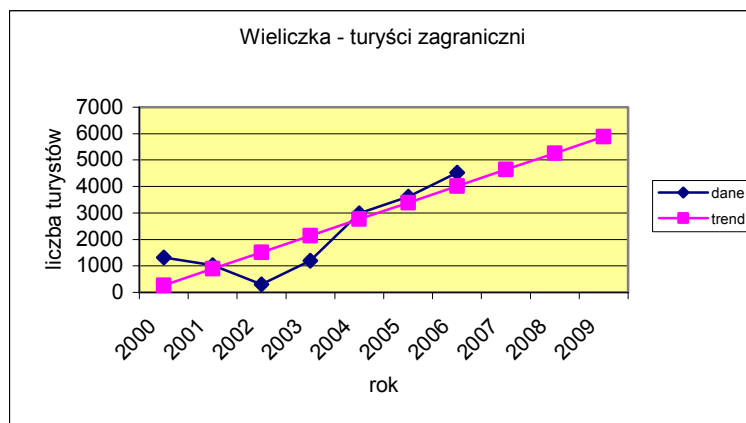
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 40. Wieliczka – turyści krajowi

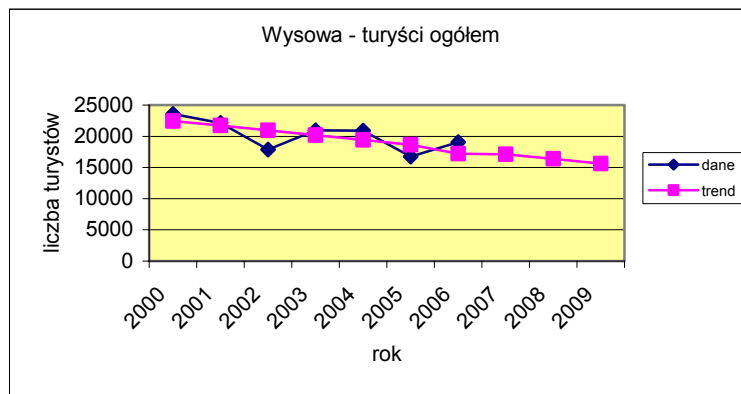
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 41. Wieliczka – turyści zagraniczni

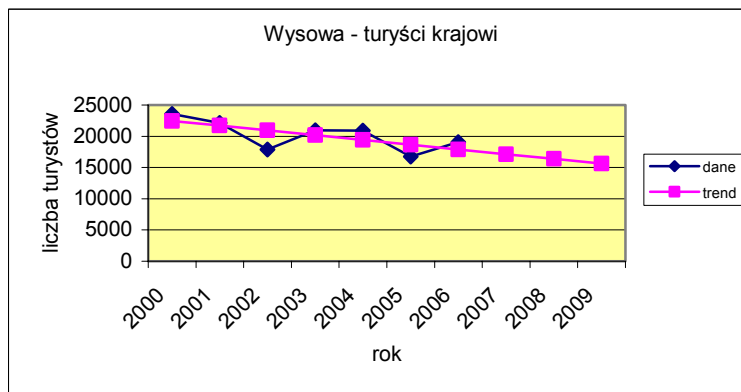
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 42. Wysowa – turyści ogółem

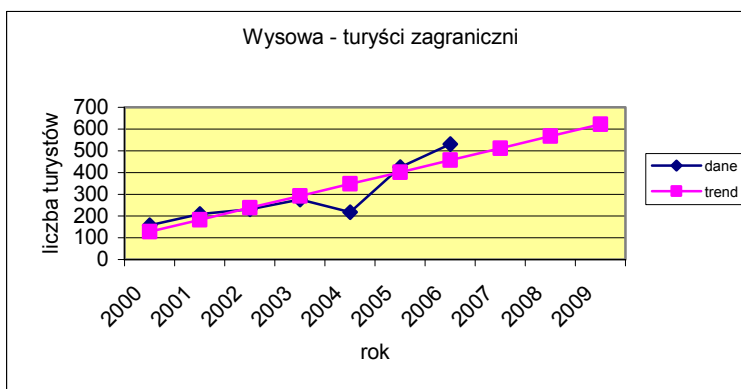
Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 43. Wysowa – turyści krajowi

Źródło: opracowanie własne MOT

Wykres 44. Wysowa – turyści zagraniczni

Źródło: opracowanie własne MOT